

ΔΑΣΟΥΠΟΛΙΤΗΣ

Εφημερίδα μαθητών και μαθητριών του Λυκείου Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' Δασούπολη | Απρίλιος 2025 / Τεύχος 27 - ISSN: 2980-5317

Δασουπολίτης
Τεύχος 27
Ιδιοκτήτρια – Υπεύθυνη κατά νόμο
Δρ Μαρία Γεωργίου, Διευθύντρια

- Αρχισυνταξία**
Νάγια Ανδρέου, Γ' 1.1
Μυρτώ Οικονομίδου, Γ' 1.1
Εμμέλεια Χατζηαράπη, Γ' 3.3
- Συντακτική Επιτροπή**
Δήμητρα Γιασεμή, Α' 1.1
Ελένη Σάμο, Α' 1.1
Δήμητρα Κυπριανού, Α' 2.4
Στέφανη Κυπριανού, Α' 2.5
Μαρία Ελένη Μιχαηλίδου, Α' 2.5
Ασένια Τοντόροβα, Α' 4.1
Άννα Βασιλείου, Β' 1.1
Ιωάννα Κλώνου, Β' 1.1
Άντρεα Κωνσταντίνου, Β' 1.1
Μάριαμ Ρεφάι, Β' 1.1
Γεωργία Χατζηκυριάκου, Β' 1.1
Δανάη-Αναστασία Ψαρρά, Β' 1.1
Άνα Ποδάρα, Β' 2.1
Άντρεα Ευαγγέλου, Β' 3.2
Τζούλια Ιωσήφ, Β' 3.2
Ιάσοντας Μαλέκκος, Β' 3.2
Ειρήνη Μαυρίδη, Β' 3.2
Μαρία Μουστάκα, Β' 3.2
Κωνσταντίνος Περικλέους, Β' 3.2
Μαρία Πογιατζή, Β' 3.2
Μαριάννα Κουδουνάρη, Β' 3.3
Μάριος Οράτιος Γεωργιάδης, Β' 3.4
Ανδρέας Παφίτης, Β' 3.4
Θέα Παπαβαρνάβα, Β' 4.1
Λούκας Χαραλαμπίδης, Β' 5.3
Νάγια Ανδρέου, Γ' 1.1
Γιώργος Ιακώβου, Γ' 1.1
Ευάγγελος Κώστα, Γ' 1.1
Μυρτώ Οικονομίδου, Γ' 1.1
Κλειώ Ελευθερίου, Γ' 2.1
Πηνελόπη Μόσχου, Γ' 2.1
Άντρεα Γεωργίου, Γ' 3.3
Εμμέλεια Χατζηαράπη, Γ' 3.3
Θοδωρής Μοδέστου, Γ' 4.2

Εικαστικό Εξωφύλλου
Θεοδώρα Ποπονίδου, Γ' 6.1

- Εικαστικά Έργα**
Νικόλας Κωνσταντίνου, Α' 2.4
Νάταλη Πατέρα, Α' 2.4
Αθηνά Ιωάννα Καραγιαννίδου, Α' 2.5
Μαρία Ελένη Μιχαηλίδου, Α' 2.5
Νεόφυτος Πρατζιώτης, Α' 2.5
Μαρία Μικαλλίνα Χατζησάββα, Α' 2.5
Νεφέλη Αντωνιάδου, Α' 4.2
Μιλτιάδης Αφαντίτης, Γ' 6.1
Θεοδώρα Ποπονίδου, Γ' 6.1
Ντορίνα Χατζησωτηρίου, Γ' 6.1

Φωτογραφία
Κλειώ Ελευθερίου, Γ' 2.1
Πηνελόπη Μόσχου, Γ' 2.1

Υπεύθυνη Έκδοσης
Ευρυδίκη Κωνσταντίνου, ΒΔ

Συντονισμός εργασιών και επιμέλεια ύλης
Ευρυδίκη Κωνσταντίνου, ΒΔ
Σωτηρούλα Γεωργίου
Μαρία Ηροδότου

Ευχαριστίες για τη συμβολή στη γλωσσική επιμέλεια
στη ΒΔ Α' Μαρία Φώττου-Πήττα

Καλλιτεχνική Επιμέλεια
Έλενα Στεφάνου, ΒΔ

Σχεδιασμός και Εκτύπωση
Εταιρεία «ΧΡΩΜΑΣυν» Λτδ

Θερμές ευχαριστίες στον Σύνδεσμο Γονέων και Κηδεμόνων που καλύπτει το κόστος για την έκδοση της εφημερίδας μας.

Σημείωμα αρχισυντακτριών

Αγαπητές Δασουπολίτισσες και Αγαπητοί Δασουπολίτες,

Ακόμη μια χρονιά φτάνει αισίως στο τέλος της. Μια χρονιά γεμάτη γνώσεις και όνειρα που άρχισαν και συνεχίζουν να ανθίζουν. Μια χρονιά η οποία ενστάλαξε στους μαθητές και στις μαθήτριες αξίες και αρχές, «σμιλεύοντας» τον χαρακτήρα τους και αφήνοντας ανεξίτηλα ίχνη στην ψυχή τους.

Στο Λύκειό μας εμπνεόμαστε, ερευνούμε, ονειρευόμαστε. Είναι, δηλαδή, ο χώρος στον οποίο οι μαθητές και οι μαθήτριες βρίσκουν «χρώματα» και δύναμη να μεγαλουργήσουν, διαμορφώνοντας ιδέες, απόψεις και προβληματισμούς, όπως φαίνεται και στις σελίδες της εφημερίδας μας, του δικού μας *Δασουπολίτη*. Η εφημερίδα μας, λοιπόν, συνδέει τις σκέψεις μας με την πραγματικότητα και προσφέρει καταφύγιο, μέχρις ότου ενταχθούμε στην κοινωνία ως ενήλικες.

Ο *Δασουπολίτης*, εδώ και 27 χρόνια, αποτελεί μέσο έκφρασης για τη μαθητική μας κοινότητα, ενώ παράλληλα παρέχει την ευκαιρία σε όλους μας να ανοίξουμε την πύλη της δημιουργικότητας και να εκφραστούμε ελεύθερα για διάφορα θέματα που μας απασχολούν και συμβαίνουν στον κόσμο, όπως τον εκφοβισμό, τον εθελοντισμό, τον πόλεμο Ισραήλ-Παλαιστίνης, τα ΜΜΕ, το εκπαιδευτικό σύστημα κ.ά..

Τα 27 χρόνια έκδοσης της εφημερίδας μας συνδυάζονται φέτος με τα 70 χρόνια από την έναρξη του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα της ΕΟΚΑ

(1955-1959) για την αποτίναξη του αγγλικού ζυγού από το νησί μας και την Ένωσή του με την Ελλάδα, κατά τη διάρκεια του οποίου νεαρά κυρίως παιδιά εθελούσια θυσιάστηκαν. 70 χρόνια, λοιπόν, έχουν περάσει από την πιο ένδοξη, ίσως, στιγμή της Ιστορίας της Κύπρου, από τη στιγμή που οι Κύπριοι ένωσαν τις φωνές και τις δυνάμεις τους για την επίτευξη του ιερού σκοπού της απελευθέρωσης του τόπου. Πάμπολλα είναι τα ονόματα των αγωνιστών που μαρτύρησαν για τα ιερά μας χώματα. Γρηγόρης Αυξεντίου, Ευαγόρας Παλληκαρίδης, Κυριάκος Μάτσης, Πετράκης Γιάλλουρος, Χρήστος Σαμάρας και άλλοι τόσοι είναι πραγματικοί ήρωες.

Ως Δασουπολίτισσες και Δασουπολίτες θυμόμαστε, τιμούμε και είμαστε υπερήφανοι για τα παλικάρια μας που αγωνίστηκαν για τα ιδεώδη και την ελευθερία της πατρίδας μας. Οι ήρωες, με τη θυσία τους, άφησαν ως παρακαταθήκη αξίες σημαντικές, όπως η φιλοπατρία, η αγωνιστικότητα, η ελευθερία, η δημοκρατία και η δικαιοσύνη· αξίες διαχρονικές για την προάσπιση των οποίων υποσχόμαστε ότι, ως αυριανοί πολίτες, θα συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε.

Με αισθήματα ευθύνης, χαράς και περηφάνιας σας παρουσιάζουμε την 27η έκδοση της εφημερίδας μας! Ευχόμαστε καλή περιδιάβαση στις σελίδες του *Δασουπολίτη* μας!

Νάγια Ανδρέου, Γ' 1.1
Μυρτώ Οικονομίδου, Γ' 1.1
Εμμέλεια Χατζηαράπη, Γ' 3.3
Αρχισυντάκτριες

Εικαστικό: Νεόφυτος Πρατζιώτης, Α' 2.5

Α-πολιτικοποίηση νέων

Θέλεις να είσαι παρατηρητής ή πρωταγωνιστής;

**Γράφει
η Δανάη-
Αναστασία
Ψαρρά, Β' 1.1**

«Μη ρωτάς τι μπορεί να κάνει η πόλη για εσένα, αλλά τι μπορείς να κάνεις εσύ για την πόλη», δηλώνει ο Περικλής τον 5ο αιώνα π.Χ.. Η αναγκαιότητα για τη συμμετοχή ή μη στα κοινά είναι ένα ζήτημα που απασχολούσε τους ανθρώπους ανέκαθεν. Στην αρχαία Αθήνα, όπως ο Θουκυδίδης αναφέρει στον

Επιτάφιο, οι Αθηναίοι αυτόν που δεν μετείχε στην πολιτική ζωή τον θεωρούσαν άχρηστο: «Τόν τε μηδέν τῶν δέ (πολιτικῶν) μετέχοντα, οὐκ ἀπράγμονα, ἀλλ' ἄχρεϊον νομίζομεν». Σήμερα, παρ' όλο που η ενεργή συμμετοχή του πολίτη στα κοινά αναδεικνύεται κομβικής σημασίας, αφενός για τη διατήρηση της δημοκρατίας και αφετέρου για την ευρύτερη ανάπτυξη της πολιτείας, παρατηρείται μια αδιαφορία προς οτιδήποτε σχετίζεται με την πολιτική και γενικότερα το συλλογικό συμφέρον.

Δεν θα υπάρξει κάποια αισθητή αλλαγή, αν δεν επιτευχθεί η πολιτική διαπαιδαγώγηση.

Η πλέον ισχύουσα κοινώς αποδεκτή αντίληψη είναι πως η ενασχόληση με τις ιδιωτικές υποθέσεις αποτελεί προτεραιότητα, ενώ μόνο οι ανόητοι ασχολούνται με το κοινωνικό συμφέρον. Δεν είναι καθόλου άσχετο με τη γενική αυτή αδιαφορία ότι το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα των πολιτών να προσέρχονται στις κάλπες και να ψηφίζουν τους ηγέτες τους όχι μόνο δεν συγκινεί την πλειονότητα των πολιτών, αλλά θεωρείται ανώφελο. Με τα σύγχρονα δεδομένα δημιουργείται ένας καινούργιος τύπος κοινωνικού ανθρώπου, ανενημέρωτου, παθητικοποιημένου, αδρανούς «πολίτη», που συνεχώς αποσύρεται από την εκλογική διαδικασία. Πλάθεται ένα υποχείριο της πολιτικής ηγεσίας λόγω της άγνοιας που τον χαρακτηρίζει... Ωστόσο, δεν λείπουν και εκείνοι που αποζητούν τον νοηματικό επαναπροσδιορισμό των εννοιών της πολιτικοποίησης και της κομματικοποίησης.

Για τον κομματικοποιημένο πολίτη, υπέρτατη αξία θεωρείται η κομματική αφοσίωση και όχι η ελεύθερη περιπλάνηση στο πλαίσιο της πολιτικής σκέψης.

Αφενός μεν, ως πολιτικοποίηση ορίζεται η πολιτική κατάρτιση, η πλήρης συνείδηση για το πολιτικό γίνεσθαι, γεγονός που προϋποθέτει τη γνώση των βαθύτερων δομών της κοινωνίας όπως και του ρόλου της πολιτικής στην ανάδειξη και την επίλυση των βάνουσων κοινωνικών προβλημάτων. Αυτή η περιζήτητη εμπλοκή στα πολιτικά δρώμενα δεν περιλαμβάνει μόνο τη συμμετοχή σε πολιτικές διαδικασίες, όπως είναι οι εκλογές, οι διαδηλώσεις και οι εκδηλώσεις. Αντιθέτως, η υποστήριξη πολιτικών θέσεων, η ανάληψη πρωτοβουλίας για έκφραση νέων ιδεών, η ανάληψη δράσης, η επαγρύπνηση των παθητικοποιημένων πολιτών ή ακόμη και η απλή αναγνώριση κάποιου πολιτικού ζητήματος εντάσσονται στην έννοια της πολιτικοποίησης, η οποία προέρχεται από τη λέξη «πολίτης». Δυστυχώς ή ευτυχώς, η απαρχή και το τέλος είναι... ο πολίτης. Η πρωτοβουλία του πολίτη ανοίγει πόρτες, ενώ η αδιαφορία του όχι μόνο τις κλείνει αλλά και καταστρέφει τις ήδη υπάρχουσες...

Αφετέρου δε, η κομματικοποίηση δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να συγχέεται με την πολιτικοποίηση. Η πολιτική είναι ο καθρέφτης της κοινωνίας, αλλά η κομματικοποίηση του καθρέφτη, συνήθως, θολώνει την αλήθεια. Η ύπαρξη κομμάτων, αν αυτά λειτουργούν σωστά, βοηθά τη δημοκρατία. Η φανατική σχέση με τα κόμματα είναι το πρόβλημα, αφού αποτελεί το ανάχωμα της πολιτικοποίησης, καθώς το άτομο σε αυτή την περίπτωση αντιλαμβάνεται την πολιτική συμ-

μετοχή μόνο μέσα από τις κομματικές θέσεις και διακηρύξεις. Έτσι, προκαλείται ένα είδος εθισμού στην κομματική «πειθαρχία», που χαρακτηρίζεται από αδιαλλαξία και μισαλλοδοξία. Για τον κομματικοποιημένο πολίτη, υπέρτατη αξία θεωρείται η κομματική αφοσίωση και όχι η ελεύθερη περιπλάνηση στο πλαίσιο της πολιτικής σκέψης, η οποία ναρκοθετεί τη σκέψη του και υποβιβάζει την αυτοβουλία του.

Το αντίδοτο; Πολλοί θα έλεγαν πως αναγκαία είναι η εξυγίανση, η κάθαρση της πολιτικής από τις νοσηρές κομματικές πρακτικές και από τις ατασθαλίες και τις αδικίες που συνεχώς αυτά διαπράττουν μόνο και μόνο για το δικό τους κέρδος. Πράγμα εύκολο να ειπωθεί, αλλά δύσκολο να επιτευχθεί, εφόσον προϋποθέτει πρωτοβουλία και διαρκή επιμονή, κυρίως από τους ίδιους τους πολίτες. Δυστυχώς, όμως, συχνά παρατηρείται το φαινόμενο, ενώ μεγάλη μερίδα πολιτών γνωρίζει πως αίτιοι πολλών κακών είναι συγκεκριμένοι πολιτικοί, να τους ξαναψηφίζουν και μετά να δυσανασχετούν για τα κακώς κείμενα! Παραδίδουν το πολίτευμα σε δημοκόπους και μετά απαιτούν δημοκρατία. Και πώς ακριβώς θα κυριαρχήσει η δημοκρατία, αν απουσιάζει ο δήμος; Και πώς ακριβώς θα κυριαρχήσει η πολυφωνία, αν απουσιάζει το βασικότερο στοιχείο της, η φωνή;

Επιβάλλεται, πρωτίστως, η διάδοση της ανθρωπιστικής παιδείας βασισμένης στον άξονα των ηθικών αξιών από τους φορείς αγωγής. Όπως η πυξίδα, έτσι και ο κώδικας ηθικής μάς δείχνει τη σωστή κατεύθυνση, χωρίς να σημαίνει ότι ο δρόμος αυτός δεν έχει εμπόδια. Αναμφισβήτητο, όμως, δεν θα υπάρξει κάποια αισθητή αλλαγή, αν δεν επιτευχθεί η πολιτική διαπαιδαγώγηση. Εν προκειμένω, το εκπαιδευτικό σύστημα θα μπορούσε να συμβάλει στην πολιτική κατάρτιση των μελλοντικών πολιτικών μορφών, επαναφέροντας το μάθημα της Πολιτικής Αγωγής στο λύκειο. Μέσω αυτού, οι έφηβοι θα γνωρίζουν τα δικαιώματά τους, αλλά και τις υποχρεώσεις τους. Άρα, λοιπόν, παρατηρητής; Όχι! Καλύτερα ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΗΣ! Η πολιτική οφείλει να εξυπηρετεί τους ανθρώπους και ΟΧΙ τα συμφέροντα...

Εικαστικό: Αθήνα Ιωάννα Καραγιαννίδου, Α' 2.5

Δύση και Ανατολή: Δύο Κόσμοι, Ένας Αγώνας για τις Γυναίκες

Γράφουν οι:
**Τζούλια Ιωσήφ, Ειρήνη Μαυρίδη
και Μαρία Πογιατζή, Β' 3.2**

Η καταπάτηση των δικαιωμάτων των γυναικών είναι ένα διαχρονικό φαινόμενο, που αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα, όταν εξετάζεται στις σύγχρονες κοινωνίες. Σε αρκετές χώρες ανά το παγκόσμιο, σε Ανατολή και Δύση, παρά την πρόοδο που παρατηρείται σε πολλά επίπεδα, οι γυναίκες συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν σοβαρούς περιορισμούς στην προσωπική και κοινωνική τους ζωή. Η Ανατολή με την πλούσια ιστορία της και τις πολιτισμικές της παραδόσεις φέρει συχνά αντιφάσεις, αφού δεν είναι λίγα τα μέρη της όπου ο συντηρητισμός και οι πατριαρχικές δομές επισκιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

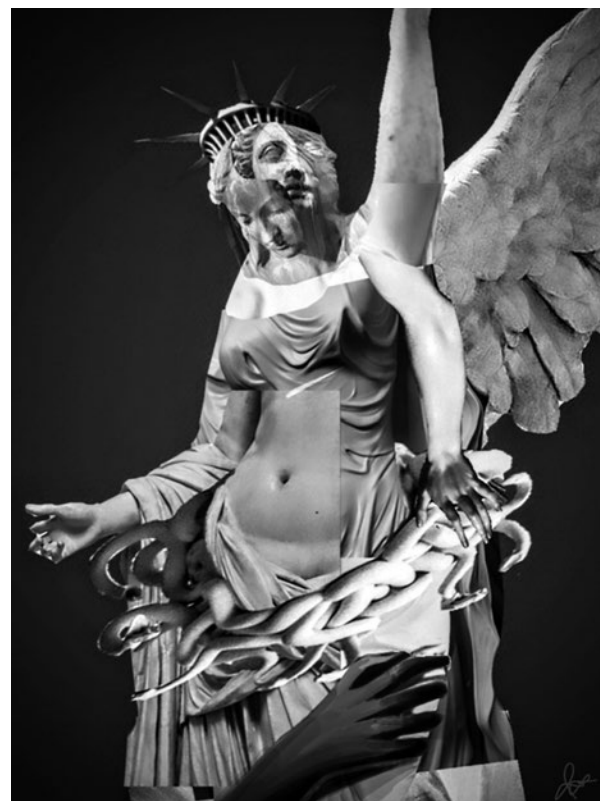
Στο Αφγανιστάν, οι Ταλιμπάν, με την επιστροφή τους στην εξουσία το 2021, προσπαθούν έμμεσα να απομακρύνουν τις γυναίκες από τους δημόσιους χώρους. Πρόσφατα, θεσπίστηκε ένας νέος νόμος κατά των γυναικών, ο οποίος συγκλόνισε και ευαισθητοποίησε άτομα και οργανώσεις απ' όλο τον κόσμο, που απαγορεύει στις γυναίκες να τραγουδούν και να απαγγέλλουν ποίηση. Εκτός αυτού, οι Αφγανές δεν μπορούν να σπουδάζουν πέρα από το δημοτικό σχολείο, να βγαίνουν έξω από τα σπίτια τους χωρίς συνοδό και χωρίς να φοράνε μπούρκα. Οι περιορισμοί αυτοί φαίνονται βάνουσι και απόλυτα καταδικαστέοι από τη δυτική κοινωνία, όμως αρκετές γυναίκες δεν θεωρούν ότι όλοι οι νόμοι που θεσπίζει το κράτος καταπατούν τα δικαιώματά τους, καθώς αποτελούν μέρος της θρησκείας τους και είναι βαθιά ριζωμένοι στις αντιλήψεις του πολιτισμού τους.

Η Σαουδική Αραβία αποτελεί ένα «πρότυπο» κράτους, όπου τα δικαιώματα των γυναικών παραμένουν, ωστόσο, περιορισμένα. Παρ' όλο που τα τελευταία χρόνια έγιναν κάποιες μεταρρυθμίσεις στους νόμους, όπως η παροχή του δικαιώματος οδήγησης και η μερική χαλάρωση του συστήματος της κηδεμονίας, η ανισότητα μεταξύ των δύο φύλων παραμένει έντονη. Η ελευθερία έκφρασης, η ισότητα στον εργασιακό χώρο και η προστασία από την ενδοοικογενειακή βία είναι ζητήματα που εξακολουθούν να απασχολούν την κοινωνία. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της ακτιβίστριας Loujain al-Hathloul, η οποία εκτίει ποινή φυλάκισης επιπλέον πέντε ετών, έχοντας παραμείνει ήδη δύο χρόνια στη φυλακή, για κατηγορίες πλάνης σε βάρος του κράτους, υποστηρίζοντας τα δικαιώματά της ανοιχτά. Το γεγονός πως οι γυναίκες στη Σαουδική Αραβία χρειάζονται έναν άντρα στη ζωή τους από τη στιγμή που γεννιούνται μέχρι τη στιγμή

που πεθαίνουν, έχει απασχολήσει πολλές φεμινιστικές οργανώσεις παγκοσμίως.

Οι γυναίκες στο Ιράν βρίσκονται αντιμέτωπες με μία από τις πιο αυστηρές μορφές καταπίεσης, καθώς το θεοκρατικό καθεστώς επιβάλλει περιορισμούς στην ελευθερία τους. Ωστόσο, το γεγονός ότι οι γυναίκες θεωρούνται κτήμα ενός άνδρα δεν θα έπρεπε να είναι αποδεκτό σε καμία κοινωνία εν έτει 2025. Μία γυναίκα στο Ιράν δεν μπορεί να εργαστεί, να ταξιδέψει, να πάρει διαζύγιο αλλά ούτε και την επιμέλεια των παιδιών, χωρίς την έγκριση του πατέρα ή του συζύγου της. Επίσης, οι γυναίκες έχουν το δικαίωμα ψήφου, αλλά δεν έχουν το δικαίωμα του εκλέγεσθαι. Αξιοσημείωτο είναι το ερώτημα που έθεσε η Vida Samei στην ακτιβίστρια Mansoureh Shojaee: «Σε λίγες ημέρες, ο Ιρανικός λαός ψηφίζει. Οι γυναίκες δεν μπορούν να θέσουν υποψηφιότητα για την προεδρία της χώρας, μπορούν όμως ως ψηφοφόροι να περιμένουν κάτι από αυτές τις εκλογές;», για να λάβει την απάντηση ότι πρόκειται για έναν περιορισμό που θέτει το Άρθρο 115 του Συντάγματος και, συνεπώς, για να βελτιωθεί η αντιμετώπιση της γυναίκας, θα πρέπει να τροποποιηθούν ή να καταργηθούν οι νόμοι που τη θέτουν στο περιθώριο.

Εξετάζοντας το θέμα στις κοινωνίες της Δύσης, η οποία φαινομενικά θεωρείται πολιτισμένη, μακριά από προκαταλήψεις και μεροληπτικές γνώμες, διαπιστώνεται ότι νομοθετικά τα δύο φύλα έχουν εξισωθεί. Ωστόσο, στην πραγματικότητα, η ουσιαστική ισότητα ανάμεσα στη γυναίκα και στον άνδρα παραμένει ακόμη και σήμερα ζητούμενο. Χαρακτηριστικό αποτελεί το γεγονός ότι στη σημερινή εποχή η γυναίκα επιτελεί ταυτοχρόνως πολλαπλούς ρόλους, όχι κατ' ανάγκη με τη θέλησή της, αλλά εξαιτίας του τρόπου λειτουργίας και των αντιλήψεων της σημερινής κοινωνίας. Δηλαδή, ναι μεν έχει το δικαίωμα να εργάζεται, ωστόσο είναι ταυτόχρονα δεδομένος

Εικαστικό: Ντορίνα Χατζησωτηρίου, Γ' 6.1

και αναμενόμενος ο ρόλος της και ως μητέρας και συζύγου και νοικοκυράς. Η ανατροφή των παιδιών, η φροντίδα του σπιτιού καθώς και όλων των μελών της οικογένειας ανατίθενται σε αυτήν, χωρίς δυστυχώς να αναγνωρίζεται πάντα η πολύτιμη αρωγή της! Έτσι, η γυναίκα καλείται να ισορροπήσει μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, αντιμετωπίζοντας ιδιαίτερες δυσκολίες.

Επιπλέον, οι ανισότητες παραμένουν υπαρκτές και σε ό,τι αφορά στον τομέα της εργασίας. Η γυναίκα βιώνει ουσιώδη προβλήματα στον επαγγελματικό χώρο. Σύμφωνα με το ενημερωτικό δελτίο που αφορά στη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ισότητα των φύλων 2020-2025, οι γυναίκες εκπροσωπούνται λιγότερο σε ηγετικές θέσεις σε διάφορους τομείς. Ενδεικτικά, μόνο το 7,5% των προέδρων των διοικητικών συμβουλίων και το 7,7% των διευθυντικών στελεχών είναι γυναίκες. Επίσης, συχνά υποτιμούνται οι ικανότητές της είτε λόγω οπισθοδρομικών απόψεων είτε ακόμη εξαιτίας της εξωτερικής της εμφάνισης. Άλλωστε, ζώντας σε μία εποχή κατά την οποία το «φαιnéσθαι» διαδραματίζει μεγαλύτερο ρόλο από το «είναι», η εξωτερική εμφάνιση καθορίζει σημαντικά το πώς αντιμετωπίζεται μία γυναίκα στον εργασιακό χώρο. Επιπλέον, δεν είναι λίγες οι φορές που οι γυναίκες δέχονται σεξουαλική παρενόχληση ή πιέσεις στον εργασιακό τους χώρο από συναδέλφους ή και ανώτερα στελέχη, πρακτική που είναι καταδικαστέα, σύμφωνα με τον Περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών στην Απασχόληση και στην Επαγγελματική Εκπαίδευση Νόμο του 2002 (205(Ι)/2002). Σύμφωνα, ωστόσο, με την Eurostat (25 Νοεμβρίου 2024), μία στις τρεις γυναίκες έχει υποστεί σεξουαλική παρενόχληση στον εργασιακό της χώρο.

Παράλληλα, σύμφωνα με τον περί Προστασίας της Μητρότητας Νόμο του 1997, έγκυος εργαζόμενη έχει δικαίωμα σε άδεια μητρότητας συνολικής διάρκειας δεκαοκτώ συνεχόμενων εβδομάδων και προστατεύεται από απόλυση για περίοδο εκτεινόμενη από την αρχή της εγκυμοσύνης της μέχρι και πέντε μήνες μετά το πέρας της άδειας μητρότητας. Απαγορεύεται σε εργοδότη να προβαίνει σε ενέργειες με στόχο την οριστική αντικατάστασή της. Εντούτοις, πολλές γυναίκες μαρτυρούν πως εταιρείες και εργοδότες είτε τους στέρησαν εργασιακές ευκαιρίες, όχι λόγω έλλειψης των απαραίτητων δεξιοτήτων, αλλά επειδή βρίσκονταν σε ηλικία στην οποία αναμένεται από την κοινωνία να κάνουν παιδιά είτε επειδή είχαν την επιθυμία να κυφορήσουν.

Στις δημοκρατικές χώρες, το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι είναι αναγνωρισμένο, εντούτοις το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στις δημοκρατικές διαδικασίες είναι αρκετά χαμηλό. Ειδικότερα, η εκπροσώπηση των γυναικών στον χώρο της πολιτικής είναι, επίσης, περιορισμένη. Μια γυναίκα εκφράζει πολύ πιο δύσκολα τις απόψεις της, δύσκολα αναδεικνύεται μέσα από κομματικές παρατάξεις και ακόμη πιο σπάνια εκλέγεται σε σχέση με τον άντρα. Είναι, άραγε, τυ-

χαίο το γεγονός ότι και οι έξι εκπρόσωποί μας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι άντρες. Είναι τυχαίο που στην κυπριακή Βουλή συμμετέχουν μόλις οκτώ γυναίκες, ποσοστό δηλαδή 14,3%; Το ποσοστό αυτό κατατάσσει την Κύπρο στις τελευταίες χώρες, από άποψη εκπροσώπησης γυναικών στα κοινοβούλια των ευρωπαϊκών χωρών. Άλλωστε, οι ηγέτες των περισσότερων πολιτικών κομμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι άνδρες, όπως καταδεικνύει έκθεση του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων (EIGE) (2015). Η έκθεση επισημαίνει ότι οι γυναίκες αντιστοιχούσαν μόλις στο 13% των ηγετών και στο 33% των αναπληρωτών ηγετών των μεγάλων πολιτικών κομμάτων σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση το 2014.

Η έμφυλη και ενδοοικογενειακή βία εξακολουθούν να είναι συχνό φαινόμενο στην Ευρώπη, πλήττοντας ιδιαίτερα τις γυναίκες. Σύμφωνα με έρευνα που έχει διεξαχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το 25% των γυναικών έχει πέσει θύμα σωματικής και/ή σεξουαλικής βίας από την ηλικία των 15 ετών, πάνω από το ήμισυ των γυναικών έχει υποστεί σεξουαλική παρενόχληση, ενώ το 16,67% σχε-

δόν των γυναικών έχουν υποστεί σωματική και/ή σεξουαλική βία από νυν ή τέως σύντροφο.

Η θέση της γυναίκας στη σύγχρονη κοινωνία μπορεί να έχει βελτιωθεί σημαντικά, όμως τα φαινόμενα γυναικοκτονιών αποτελούν μια τραγική υπενθύμιση ότι οι έμφυλες ανισότητες και η βία κατά των γυναικών εξακολουθούν να υφίστανται. Η γυναικοκτονία δεν είναι μια μεμονωμένη, πολυδιάστατη τραγωδία, αλλά ένα γεγονός που εκπληγάζει από μια θεμελιωμένη νοοτροπία. Είναι η κορύφωση μιας βαθιά ριζωμένης ανδροκρατούμενης και πατριαρχικής κοινωνίας, που συνεχίζει να υποβιβάζει το γυναικείο φύλο. Κάθε ιστορία ενός θύματος αφήνει πίσω της ένα κενό. Ένα κενό το οποίο δεν μπορεί να γεμίσει καμία συγγνώμη, καμία δικαιολογία και κανένα δάκρυ. Παραμένει πάντοτε κενό. Γιατί δεν πρόκειται μονάχα για μια αδικοχαμένη ύπαρξη, αλλά για μια ψυχή που ξεψύχησε βίαια και βιαστικά πριν προλάβει να πει αντίο. Αποκόπηκε από τα όνειρα, τις προσδοκίες και τους στόχους της, αφήνοντας πίσω της έναν αντίλαλο αδικίας. Και όλα αυτά γιατί;

Αναμφισβήτητα, η γυναίκα στη Δύση δεν αντιμετωπίζει τις συνθήκες που υφίστανται οι γυναίκες σε άλλες περιοχές του κόσμου. Παρ' όλα αυτά, συνεχίζει να έρχεται αντιμέτωπη με έμφυλες ανισότητες, οι οποίες παραμένουν εμφανείς ακόμη και κατά το 2025. Το γεγονός αυτό πρέπει να προβληματίζει κάθε ευσυνείδητο άνθρωπο που νοιάζεται για το μέλλον τόσο της κοινωνίας και των δημοκρατικών αξιών όσο και ολόκληρης της ανθρωπότητας. Όπως πολύ εύστοχα είχε πει η μεγάλη ανθρωπίστρια Μητέρα Τερέζα: «Το χθες έφυγε, το αύριο δεν έχει έρθει ακόμη, έχουμε μόνο το σήμερα». Επομένως, ας αρχίσουμε σήμερα να κτίζουμε το μέλλον που αξίζει σε κάθε γυναίκα. Το μέλλον δεν το κληρονομούμε απλώς, το δημιουργούμε. Έχουμε τα πινέλα, έχουμε και τα χρώματα. Ας προσπαθήσουμε, λοιπόν, να ζωγραφίσουμε ένα ελπιδοφόρο αύριο, όπου οι γυναίκες δεν θα πρέπει να κοπιάζουν για την κατοχύρωση ή ακόμα και την ανάκτηση των θεμελιωδών τους δικαιωμάτων, αλλά θα ζουν με αξιοπρέπεια και θα έχουν ίσες ευκαιρίες με τους άντρες.

Ρατσισμός:

Ένα πολύπλευρο και πολύπλοκο φαινόμενο

Γράφει ο Λούκας Χαραλαμπίδης, Β' 5.3

Αναμφίβολα, το φαινόμενο του ρατσισμού υπήρχε ανέκαθεν. Δεν πρόκειται, δηλαδή, για ένα πρωτόγνωρο κοινωνικό φαινόμενο, ένα σημείο των καιρών μας. Αυτό μας το αποδεικνύει η ίδια η ιστορία της ανθρωπότητας. Ποιος μπορεί να ξεχάσει το Ολοκαύτωμα του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, το Απαρτχάιντ στη Νότια Αφρική, τον φυλετικό διαχωρισμό στις ΗΠΑ, τις επιθέσεις της Κου-Κλουξ-Κλαν και πολλά άλλα γεγονότα που ανήκουν στις μαύρες σελίδες της Ιστορίας;

Σήμερα, έχουμε την εντύπωση ότι, εξαιτίας της μόρφωσης μεγάλου μέρους του πληθυσμού, το φαινόμενο του ρατσισμού έχει αμβλυνθεί. Αυτό, όμως, δεν είναι αλήθεια. Κάθε μέρα γινόμαστε μάρτυρες θλιβερών γεγονότων που μας αποδεικνύουν ότι ο ρατσισμός, όχι μόνο έχει ριζωθεί για τα καλά, αλλά αυξάνεται ραγδαία. Ο Ντόναλντ Τραμπ, μόλις εκλέγηκε για δεύτερη φορά Πρόεδρος των ΗΠΑ, έπιασε αμέσως δουλειά, εφαρμόζοντας το πολιτικό του πρόγραμμα, που, σε μεγάλο βαθμό, βασίζεται σε ρατσιστικές αντιλήψεις. Στην Ευρώπη, καλπάζει η ακροδεξιά που και αυτή βασίζεται στην εθνικιστική προπαγάνδα.

Ας μην πηγαίνουμε, όμως, πολύ μακριά. Στη χώρα μας, ο ρατσισμός έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις. Στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης διαβάζουμε καθημερινά απόψεις που αντανακλούν ρητορικές μίσους. Δεν λείπουν, επίσης, οι εκδηλώσεις βίας που συμβαίνουν εξαιτίας του ρατσισμού. Στη Λεμεσό, σημειώνονται επιθέσεις σε έγχρωμους διανομείς φαγητού που κατάγονται από ασιατικές χώρες. Νεαρά άτομα, έφηβοι, Ελληνοκύπριοι

συνήθως, στήνουν καρτέρι στους άτυχους αλλοδαπούς διανομείς φαγητού, τους οποίους είτε ξυλοφορτώνουν είτε τους παίρνουν τα χρήματα που έχουν μαζί τους. Σημαντικό είναι, ακόμα, να αναφερθεί ότι η Κύπρος είναι η τελευταία χώρα στην Ευρώπη που αναγνώρισε διά νόμου ότι η ομοφυλοφιλία δεν είναι παράνομη.

Ένα άλλο είδος ρατσισμού είναι ο κοινωνικός. Δυστυχώς, πολλά άτομα κοροϊδεύουν, όταν δουν κάποιο άτομο παχουλό ή πολύ αδύνατο ή άσχημο -σύμφωνα με τα δικά τους κριτήρια- ή κάποιο άτομο με αναπηρία. Κατά τη γνώμη μου, αυτό το είδος ρατσιστικής συμπεριφοράς είναι μια από τις πιο ύπουλες μορφές ρατσισμού. Πολλοί γίνονται ρατσιστές σε σχέση με τα άτομα με αναπηρία χωρίς να το αντιλαμβάνονται. Η αδιαφορία, η έλλειψη ενσυναίσθησης, η απουσία σεβασμού, ακόμα και η έντονη λύπηση, που κάποιοι εκφράζουν, συνιστούν εκφράσεις ρατσισμού.

Δυστυχώς, όμως, κυκλοφορούν ανάμεσά μας και άτομα που είναι συνειδητά ρατσιστές ως προς τα άτομα με αναπηρία. Πιο συγκεκριμένα, χλευάζουν, επιτίθενται λεκτικά ή σωματικά, προσβάλλουν και γενικότερα πιστεύουν ότι η κοινωνία μας είναι φτιαγμένη μόνο για άτομα που είναι αρτιμελή σαν εκείνους. Κατά τη ναζιστική ιδεολογία, τα άτομα με αναπηρία θεωρούνταν βάρος για την

Εικαστικό: Νικόλας Κωνσταντίνου, Α' 2.4

κοινωνία και έπρεπε να θανατώνονται. Στη χιτλερική Γερμανία και την Αυστρία δολοφονήθηκαν 200.000 άτομα με αναπηρίες.

Ακόμα πιο τρομακτικό, όμως, από αυτό είναι το γεγονός ότι και στην εποχή μας υπάρχουν άνθρωποι που επικροτούν τέτοιες απόψεις. Κρύβονται πίσω από αγγελικά προσωπεία και «δείχνουν» πως σέβονται και αποδέχονται τον «διαφορετικό» άνθρωπο γενικότερα. Όμως, μόλις βρεθούν απέναντι στον ξένο, τον ομοφυλόφιλο, τον ανάπηρο, φανερώνουν το πραγματικό τους πρόσωπο.

Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης πλημμυρίζουν από διάφορες ρατσιστικές κρίσεις, που μας κάνουν να χάνουμε κάθε ελπίδα για τη δημιουργία μιας συμπεριληπτικής κοινωνίας που θα δεχτεί στην αγκαλιά της όλους τους ανθρώπους. Τι μπορούμε, όμως, να κάνουμε εμείς; Ποιος είναι ο δικός μας ρόλος απέναντι σε αυτό το φαινόμενο; Αρκεί η καταδίκη του ή μήπως πρέπει να δράσουμε πιο αποτελεσματικά; Καταρχάς, πιστεύω πως πρέπει πρώτα να ξεκινήσουμε από τον εαυτό μας. Να ασκήσουμε αυτοκριτική και να εντοπίσουμε τις δικές μας ρατσιστικές τάσεις που βρίσκονται στο υποσυνείδητό μας. Έπειτα, θα πρέπει να επιχειρήσουμε να τις αποβάλουμε. Δεν είναι εύκολο, αλλά, πρόκειται για έναν συνεχή αγώνα εναντίον των πεποιθήσεων που ίσως να έχουν ριζωθεί στο μυαλό μας.

Παράλληλα, πρέπει να βρισκόμαστε συνέχεια σε επιφυλακή και να αντιδρούμε απέναντι σε κάθε ρατσιστική επίθεση, είτε τη δεχόμαστε εμείς είτε κάποιος συνάνθρωπός μας. Δεν πρέπει να φοβόμαστε και να μένουμε αμέτοχοι, διότι η σιωπή είναι συνενοχή στον ρατσισμό και το μίσος. Τέλος, πρέπει να παλεύουμε συνεχώς ενάντια στον ρατσισμό και να διεκδικούμε από την πολιτεία να αναλάβει τις δικές της ευθύνες. Στο χέρι μας είναι να οικοδομήσουμε μια κοινωνία στην οποία όλοι θα είναι αποδεκτοί.

Η ιστορία πίσω από τη σύγκρουση Ισραήλ-Παλαιστίνης

Γράφει
η Άνα Ποδάρα,
Β' 2.1

Η σύγκρουση Ισραήλ-Παλαιστίνης είναι ένα ζήτημα μακροχρόνιο και σύνθετο που έλκει τις ρίζες της σε ιστορικές, θρησκευτικές, πολιτικές και εδαφικές διαμάχες. Η σύγκρουση αυτή, που επηρεάζει ιστορικά τις ζωές εκατομμυρίων ανθρώπων, έχει προσελκύσει το διεθνές ενδιαφέρον

με τις επίσημες διπλωματικές υπηρεσίες των χωρών σε παγκόσμιο επίπεδο να καταβάλλουν προσπάθειες για επίλυση των μείζονων προβλημάτων που προκύπτουν, όπως της εδαφικής αμφισβήτησης, της προσφυγικής κρίσης και της καταπάτησης θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η πρόσφατη σύγκρουση που δυναμιτίστηκε από την επίθεση της Χαμάς, στις 7 Οκτωβρίου 2023, σε μουσικό φεστιβάλ στο Ισραήλ και της δυναμικής αντίδρασής του στη συνέχεια συνιστά άλλο ένα παράδειγμα της τεταμένης σχέσης των δυνάμεων στην περιοχή. Για να κατανοήσουμε, ωστόσο, την πρόσφατη σύγκρουση μεταξύ Ισραήλ και Αράβων με αφορμή τη γη της Παλαιστίνης, είναι απαραίτητο να εξετάσουμε τα βασικά γεγονότα που την έχουν διαμορφώσει διά μέσου των τελευταίων αιώνων.

Οθωμανική Κατοχή (1517-1917): Πριν τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, η περιοχή που σήμερα είναι γνωστή ως Ισραήλ, Δυτική Όχθη και Γάζα (ιστορική Παλαιστίνη), αποτελούσε μέρος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Συνιστούσε το σπίτι μίας πολυπολιτισμικής κοινωνίας, η οποία περιλάμβανε κυρίως αραβικό μουσουλμανικό πληθυσμό, Χριστιανούς και Εβραίους.

Η Άνοδος του Σιωνισμού και του Αραβικού Εθνικισμού (τέλη 19ου αιώνα): Στα τέλη του 19ου αιώνα, δύο εθνικιστικά κινήματα άρχισαν να αναδύονται: ο Σιωνισμός και ο Αραβικός Εθνικισμός. Ο Σιωνισμός είναι πολιτικό κίνημα που ιδρύθηκε από ευρωπαίους Εβραίους με στόχο την ίδρυση μίας εβραϊκής πατρίδας στην Παλαιστίνη. Τον Αύγουστο, μάλιστα, του 1897 πραγματοποιήθηκε το Πρώτο Σιωνιστικό Κογκρέσο στη Βασιλεία της Ελβετίας για την προώθηση του στόχου αυτού. Το κίνημα ενισχύθηκε λόγω του διάχυτου αντισημιτικού κλίματος στην Ευρώπη. Ως Αραβικός Εθνικισμός ορίζεται το κίνημα των Αράβων για την ανεξαρτησία από την Οθωμανική Αυτοκρατορία και αργότερα από τις ευρωπαϊκές αποικιακές δυνάμεις.

Α' Παγκόσμιος Πόλεμος και η Διακήρυξη του Μπαλφούρ (1917): Κατά τη διάρκεια του Α' Παγκόσμιου Πολέμου, η Οθωμανική Αυτοκρατορία ηττήθηκε και η Βρετανία ανέλαβε τον έλεγχο της Παλαιστίνης υπό την Εντολή της Κοινωνίας των Εθνών. Το 1917, η Βρετανία εξέδωσε τη Διακήρυξη του Μπαλφούρ, υποσχόμενη να ιδρύσει μια «εθνική πατρίδα για τον εβραϊκό λαό» στην Παλαιστίνη, ενώ ταυτόχρονα δήλωσε ότι τα πολιτικά και θρησκευτικά δικαιώματα των

μη-εβραϊκών κοινοτήτων δεν θα θιγούν. Αυτή η Διακήρυξη έγινε μια σημαντική πηγή έντασης μεταξύ Εβραίων και Αράβων.

Βρετανική Εντολή και Αυξανόμενες Εντάσεις (1920-1947): Η Διακήρυξη του Μπαλφούρ έδινε την ελπίδα και την προοπτική για εθνική πατρίδα των Εβραίων στην Παλαιστίνη με αποτέλεσμα η εβραϊκή μετανάστευση στην Παλαιστίνη να παρουσιάζει αυξητική τάση, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1920 και του 1930 λόγω των διωγμών που υφίσταντο οι Εβραίοι στην Ευρώπη. Στο διάστημα αυτό, οι εντάσεις μεταξύ Εβραίων και Αράβων αυξάνονταν. Οι Παλαιστίνιοι φοβούνταν την απώλεια της γης τους και τη διατάραξη της δημογραφικής ισορροπίας, με αποτέλεσμα να ξεσπάσουν βίαιες συγκρούσεις μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Οι Άραβες ηγέτες ζήτησαν την παύση της εβραϊκής μετανάστευσης και των πωλήσεων γης στους Εβραίους.

Το Ολοκαύτωμα και η Αυξημένη Εβραϊκή Μετανάστευση: Στην επόμενη δεκαετία, το Ολοκαύτωμα κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ενίσχυσε τις κραυγές των Εβραίων για ένα εβραϊκό κράτος. Η εβραϊκή μετανάστευση στην Παλαιστίνη αυξήθηκε ακόμα περισσότερο, οδηγώντας σε περισσότερες συγκρούσεις με τον αραβικό πληθυσμό, ο οποίος αντιτάχθηκε στη δημιουργία μίας εβραϊκής πατρίδας σε αυτό που θεωρούσε αραβικό έδαφος.

Το Σχέδιο Διαχωρισμού των Ηνωμένων Εθνών (1947): Μετά τη λήξη του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, το Σχέδιο Διαχωρισμού ήταν μία λύση η οποία πρότεινε τη δημιουργία δύο κρατών που συντάχθηκε από την UNSCOP (Ειδική Επιτροπή του ΟΗΕ για την Παλαιστίνη) στις 3 Σεπτεμβρίου 1947 και η οποία υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στις 29 Νοεμβρίου 1947. Αυτή η λύση απαιτούσε τον τερματισμό της Βρετανικής Εντολής, την αποχώρηση των βρετανικών ένοπλων δυνάμεων από την περιοχή και τον καθορισμό των συνόρων μεταξύ των δύο κρατών τουλάχιστον δύο μήνες μετά την αποχώρηση των εν λόγω ένοπλων δυνάμεων. Το Σχέδιο προέβλεπε, επίσης, μια οικονομική ένωση μεταξύ

των δύο κρατών, καθώς και την προστασία των θρησκευτικών και μειονοτικών δικαιωμάτων. Θα έδινε το 42,88% των εδαφών στους Παλαιστίνιους και το 56,47% στους Εβραίους, ενώ το υπόλοιπο 0,65%, που αποτελείται από την Ιερουσαλήμ, τη Βηθλέεμ και τις γύρω περιοχές, θα συνιστούσε μία διεθνή ζώνη. Το Σχέδιο στόχευε στη συμφιλίωση του παλαιστινιακού Εθνικισμού και του εβραϊκού Σιωνισμού, με τις εβραϊκές οργανώσεις να συνεργάζονται με την UNSCOP.

Η παλαιστινιακή αραβική ηγεσία μποϊκοτάρησε το Σχέδιο, το οποίο θεωρήθηκε φιλοσιωνιστικό λόγω της κατανομής των περισσότερων εδαφών στο εβραϊκό κράτος. Οι περισσότεροι Εβραίοι γιόρτασαν το Σχέδιο και οι ηγέτες των Σιωνιστών όπως ο Δαβίδ Μπεν-Γκουριόν, το είδαν ως ένα βήμα προς μελλοντική εδαφική επέκταση σε όλη την Παλαιστίνη. Δεδομένου ότι οι Άραβες κατείχαν το μεγαλύτερο μέρος της επικράτειας και σχημάτιζαν μια πλειοψηφία δύο τρίτων, η Αραβική Λίγκα, η Αραβική Υψηλή Επιτροπή και άλλοι Άραβες ηγέτες και έθνη απέρριψαν το Σχέδιο. Εξέφρασαν την άρνησή τους να αποδεχτούν οποιαδήποτε μορφή εδαφικού διαχωρισμού, δηλώνοντας ότι αυτό αντιβαίνει στις πολιτικές εθνικής αυτοδιάθεσης του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, οι οποίες παρέχουν στους ανθρώπους το δικαίωμα να επιλέγουν τη δική τους μοίρα. Δήλωσαν ότι θα έκαναν ό,τι ήταν δυνατόν προκειμένου να σταματήσουν την εφαρμογή της απόφασης. Το Σχέδιο δεν υλοποιήθηκε και ξέσπασε εμφύλιος πόλεμος στην Παλαιστίνη. Το 1948, το 85% των Παλαιστινίων που διέμεναν στο έδαφος όπου αργότερα ιδρύθηκε το κράτος του Ισραήλ έγιναν πρόσφυγες.

Η Δημιουργία του Ισραήλ και ο Αραβοϊσραηλινός Πόλεμος του 1948: Στις 14 Μαΐου 1948, ανακηρύχθηκε το Κράτος του Ισραήλ, οδηγώντας στην απόσυρση των βρετανικών δυνάμεων και στην έναρξη του αραβοϊσραηλινού πολέμου του 1948. Οι γειτονικές αραβικές χώρες (Αίγυπτος, Ιορδανία, Συρία, Ιράκ και Λίβανος) εισέβαλαν στο νεόκοπο κράτος, αλλά το Ισραήλ κατάφερε να επιβιώσει και να επεκτείνει την επικράτειά του ακόμα πιο πέρα από ό,τι προνοούσε το Σχέδιο Διαχωρισμού του ΟΗΕ. Μέχρι

το τέλος του πολέμου, το Ισραήλ είχε τον έλεγχο περίπου του 78% των εδαφών της πρώην Βρετανικής Εντολής της Παλαιστίνης (συμπεριλαμβανομένων των Δυτικών Ιεροσολύμων), η Ιορδανία είχε τον έλεγχο της Δυτικής Όχθης και των Ανατολικών Ιεροσολύμων και η Αίγυπτος είχε τον έλεγχο της Λωρίδας της Γάζας. Ο πόλεμος είχε επίσης ως αποτέλεσμα την εκδίωξη περίπου 700.000 Παλαιστινίων Αράβων, οι οποίοι έγιναν πρόσφυγες σε γειτονικές αραβικές χώρες, ένα γεγονός που οι Παλαιστίνιοι αναφέρουν ως Νάκμπα (Καταστροφή).

Διαλείπουσα Σύγκρουση (1949–1967) και η Άνοδος του Παλαιστινιακού Εθνικισμού: Τα επόμενα χρόνια παρατηρήθηκαν συνεχιζόμενες εντάσεις και περιστασιακές συγκρούσεις μεταξύ του Ισραήλ και των Αράβων γειτόνων του. Κατά την περίοδο αυτή, το παλαιστινιακό εθνικό κίνημα άρχισε να διαμορφώνεται, με την ίδρυση ομάδων, όπως η Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (ΟΑΠ) το 1964, που επιδίωκαν την ίδρυση ενός παλαιστινιακού κράτους.

Ο Εξαήμερος Πόλεμος του 1967: Τον Ιούνιο του 1967, ξέσπασε ξανά πόλεμος μεταξύ του Ισραήλ και των Αράβων γειτόνων του. Στον γνωστό Πόλεμο των Έξι Ημερών, το Ισραήλ κατέλαβε τη Δυτική Όχθη (συμπεριλαμβανομένων των ανατολικών Ιεροσολύμων) από την Ιορδανία, τη Λωρίδα της Γάζας και τη χερσόνησο του Σινά από την Αίγυπτο και τα Υψώματα του Γκολάν από τη Συρία. Ο πόλεμος αναμόρφωσε σημαντικά τον χάρτη της περιοχής και κατέστησε εκατοντάδες χιλιάδες νέους Παλαιστίνιους πρόσφυγες. Μετά τον πόλεμο του 1967, άρχισε η κατοχή από το Ισραήλ της Δυτικής Όχθης, της Λωρίδας της Γάζας και της ανατολικής Ιερουσαλήμ. Κατά τις επόμενες δεκαετίες, το Ισραήλ ίδρυσε εβραϊκούς οικισμούς σε αυτά τα εδάφη, μία κίνηση που θεωρείται από τους Παλαιστίνιους και μεγάλο μέρος της διεθνούς κοινότητας ως παράνομη σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο.

Η Πρώτη Ιντιφάντα (1987–1993): Το 1987, ξέσπασαν εκτεταμένες παλαιστινιακές διαμαρτυρίες και εξεγέρσεις κατά της ισραηλινής κατοχής, γνωστές ως η Πρώτη Ιντιφάντα (εξέγερση). Η αντίδραση χαρακτηρίστηκε από διαδηλώσεις, απεργίες και πράξεις πολιτικής ανυπακοής, καθώς και βίαιες συγκρούσεις μεταξύ Παλαιστινίων και ισραηλινών δυνάμεων. Οδήγησε σε αυξημένη διεθνή προσοχή για το παλαιστινιακό ζήτημα και συνέβαλε στη μετέπειτα διαδικασία για εξεύρεση ειρηνικής λύσης.

Οι Συμφωνίες του Όσλο (1993–1995): Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, μυστικές διαπραγματεύσεις μεταξύ του Ισραήλ και της ΟΑΠ οδήγησαν στην υπογραφή των Συμφωνιών του Όσλο, οι οποίες καθόρισαν ένα πλαίσιο για την ειρήνη. Οι Συμφωνίες προέβλεπαν μια λύση δύο κρατών, το Ισραήλ και ένα μελλοντικό παλαιστινιακό κράτος, να ζουν δίπλα-δίπλα. Η ΟΑΠ αναγνώρισε το δικαίωμα ύπαρξης του Ισραήλ και σε αντάλλαγμα το Ισραήλ αναγνώρισε την ΟΑΠ ως τον νόμιμο εκπρόσωπο του παλαιστινιακού λαού. Οι Συμφωνίες του Όσλο δημιούργησαν την Παλαιστινιακή Αρχή (ΠΑ), η οποία έλαβε περιορισμένη αυτοδιοίκηση σε μέρη της Δυτικής Όχθης και της Γάζας. Ωστόσο, κρίσιμα ζητήματα, όπως το καθεστώς της Ιερουσαλήμ, οι Παλαιστίνιοι πρόσφυγες και οι ισραηλινοί οικισμοί έμειναν ανεπίλυτα.

Η Δεύτερη Ιντιφάντα (2000–2005): Μετά την αποτυχία περαιτέρω ειρηνικών συνομιλιών και τη συνεχιζόμενη επέκταση των ισραηλινών οικισμών, η Δεύτερη Ιντιφάντα ξέσπασε το 2000, προκαλούμενη από μια επίσκεψη του Ισραηλινού ηγέτη της αντιπολίτευσης Αριέλ Σαρόν στο Όρος του Ναού (γνωστό στους Μουσουλμάνους ως το συγκρότημα της Αλ-Ακσα). Η Δεύτερη Ιντιφάντα ήταν πιο βίαιη από την πρώτη και περιλάμβανε βομβιστικές επιθέσεις αυτοκτονίας, ισραηλινές στρατιωτικές απαντήσεις και σημαντικές απώλειες και στις δύο πλευρές. Οδήγησε, έτσι, στην κατάρρευση των ειρηνικών διαπραγματεύσεων.

Η Χαμάς και η Σύγκρουση στη Γάζα: Το 2006, η ισλαμιστική οργάνωση Χαμάς, η οποία αντιτίθεται στην ύπαρξη του Ισραήλ, κέρδισε τις παλαιστινιακές κοινοβουλευτικές εκλογές. Το 2007 ανέλαβε τον έλεγχο της Λωρίδας της Γάζας μετά από βίαιες συγκρούσεις με την αντίπαλη παλαιστινιακή φατρία, Φατάχ, η οποία διατήρησε τον έλεγχο της Δυτικής Όχθης υπό την Παλαιστινιακή Αρχή. Από τότε, η Γάζα έχει γίνει το επίκεντρο πολλαπλών συγκρούσεων μεταξύ της Χαμάς και του Ισραήλ, συχνά προκαλούμενων από επιθέσεις με ρουκέτες από τη Γάζα και ισραηλινές αεροπορικές επιθέσεις σε απάντηση. Το Ισραήλ επέβαλε αποκλεισμό στη Γάζα, επικαλούμενο ανησυχίες ασφαλείας, γεγονός που έχει οδηγήσει σε σοβαρές οικονομικές και ανθρωπιστικές προκλήσεις για τους κατοίκους της Γάζας. Η Γάζα αντιμετώπισε σοβαρές ελλείψεις σε τρόφιμα, νερό, ηλεκτρικό ρεύμα και ιατρικά εφόδια λόγω του συνεχιζόμενου αποκλεισμού και των αεροπορικών επιθέσεων. Διεθνείς ανθρωπιστικές οργανώσεις προειδοποίησαν για μια επικείμενη καταστροφή στον θύλακα,

με πολλούς να ζητούν άμεση ανθρωπιστική πρόσβαση και κατάπαυση του πυρός, για να επιτραπεί η διανομή βοήθειας.

Επίθεση της Χαμάς στις 7 Οκτωβρίου 2023: Το πρωί της 7ης Οκτωβρίου 2023, η Χαμάς εκτόξευσε χιλιάδες πυραύλους από τη Γάζα προς το νότιο και κεντρικό Ισραήλ. Αυτή η επίθεση ήταν εξαιρετικά συντονισμένη και συνοδευόταν από μια μεγάλης κλίμακας χερσαία εισβολή. Μαχητές της Χαμάς πέρασαν στο ισραηλινό έδαφος μέσω ρωγμών στο ισχυρά οχυρωμένο φράγμα Γάζας-Ισραήλ, χρησιμοποιώντας οχήματα, μοτοσικλέτες ακόμη και αλεξίπτωτα πλαγιάς και επιτέθηκαν σε ισραηλινές παραμεθόριες κοινότητες, στρατιωτικές βάσεις και πολιτικά κέντρα, προκαλώντας σημαντικές απώλειες. Σκότωσαν πάνω από 1.400 πολίτες και στρατιώτες σημειώνοντας την πιο θανατηφόρα επίθεση στο Ισραήλ από την ίδρυσή του το 1948, αιχμαλώτισαν ομήρους, συμπεριλαμβανομένων πολιτών, στρατιωτών και παιδιών, τους οποίους μετέφεραν στη Γάζα και των οποίων η τύχη αποτέλεσε σημείο εστίασης της σύγκρουσης. Σε απάντηση της πρωτοφανούς επίθεσης, το Ισραήλ εφάρμοσε την επιχείρηση Σιδερένια Ξίφη, μια μεγάλης κλίμακας στρατιωτική επιχείρηση που στόχευε σε νευραλγικές υποδομές, θέσεις εκτόξευσης πυραύλων και την ηγεσία της Χαμάς στη Γάζα. Οι ισραηλινές χερσαίες δυνάμεις κινητοποιήθηκαν και ξεκίνησε μια μεγάλης κλίμακας εισβολή στη Γάζα μετά από εβδομάδες αεροπορικών επιδρομών. Αυτό σηματοδότησε μία από τις μεγαλύτερες στρατιωτικές επιχειρήσεις του Ισραήλ στη Γάζα στην πρόσφατη ιστορία.

Οι ισραηλινές αεροπορικές επιθέσεις και οι στρατιωτικές επιχειρήσεις οδήγησαν σε σημαντικό αριθμό θανάτων. Μέχρι τη στιγμή που η σύγκρουση κλιμακώθηκε τον Νοέμβριο, είχαν σκοτωθεί περισσότεροι από 15.000 Παλαιστίνιοι, συμπεριλαμβανομένων γυναικών και παιδιών. Οι βαριές απώλειες αμάχων και η καταστροφή των υποδομών στη Γάζα επιδείνωσαν την ανθρωπιστική κρίση. Εκατοντάδες χιλιάδες κάτοικοι της Γάζας εκτοπίστηκαν λόγω των ισραηλινών βομβαρδισμών. Ολόκληρες γειτονιές ισοπεδώθηκαν και η βασική υποδομή, συμπεριλαμβανομένων νοσοκομείων, σχολείων και εγκαταστάσεων ύδρευσης και ηλεκτρισμού, υπέστη σοβαρές ζημιές. Ο αποκλεισμός της Γάζας από το Ισραήλ εντάθηκε, με περιορισμούς στα καύσιμα, τα τρόφιμα και τα ιατρικά εφόδια, οδηγώντας σε διεθνείς ανησυχίες για την ανθρωπιστική κατάσταση στη Γάζα.

Η επίθεση της Χαμάς στις 7 Οκτωβρίου καταδικάστηκε ευρέως από πολλές χώρες, συμπεριλαμβανομένων των ΗΠΑ, χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων, ως πράξη τρομοκρατίας. Το Ισραήλ έλαβε ισχυρή διεθνή υποστήριξη στο δικαίωμά του να υπερασπιστεί τον εαυτό του από τις επιθέσεις. Ωστόσο, καθώς οι στρατιωτικές επιχειρήσεις του Ισραήλ στη Γάζα κλιμακώνονταν και οι θάνατοι αμάχων αυξάνονταν, οι διεθνείς κραυγές για μετριοπάθεια αυξάνονταν. Ανθρωπιστικές οργανώσεις, καθώς και ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών, εξέφρασαν ανησυχία για την καταστροφή στη Γάζα και ζήτησαν κατάπαυση του πυρός, για να επιτραπεί η είσοδος ανθρωπιστικής βοήθειας στον θύλακα. Οι αραβικές και μουσουλμανικές χώρες καταδίκασαν τις στρατιωτικές επιχειρήσεις του Ισραήλ και εξέφρασαν υποστήριξη στους Παλαιστίνιους. Χώρες όπως η Ιορδανία, η Αίγυπτος και το

Κατάρ διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στις διπλωματικές προσπάθειες για την εξασφάλιση της κατάπαυσης του πυρός ή την απελευθέρωση των ομήρων.

Οι εντάσεις μεταξύ του Ισραήλ και άλλων περιφερειακών παραγόντων, ιδιαίτερα της Χεζμπολάχ (σιιτική πολιτική και στρατιωτική οργάνωση) του Λιβάνου και του Ιράν, αυξήθηκαν, εγείροντας ανησυχίες ότι η σύγκρουση θα μπορούσε να κλιμακωθεί σε έναν ευρύτερο περιφερειακό πόλεμο. Διάφορες διεθνείς και περιφερειακές προσπάθειες για την επίτευξη κατάπαυσης του πυρός ή τη διαπραγμάτευση της απελευθέρωσης ομήρων βρίσκονταν σε εξέλιξη καθ' όλη τη διάρκεια της σύγκρουσης, αν και η επίτευξη μιας διαρκούς κατάπαυσης του πυρός αποδείχθηκε δύσκολη λόγω της έντασης των μαχών και των σύνθετων πολιτικών δυναμικών.

Η πιο πρόσφατη συμφωνία κατάπαυσης του πυρός μεταξύ Ισραήλ και Χαμάς διαμείφθηκε τον Ιανουάριο του 2025, μετά από 15 μήνες σύγκρουσης. Η εκχειρία ανακοινώθηκε στις 15 Ιανουαρίου 2025 και τέθηκε επίσημα σε εφαρμογή στις 19 Ιανουαρίου. Η ανακωχή διευκολύνθηκε μέσω διπλωματικών προσπαθειών της Αιγύπτου, του Κατάρ και των ΗΠΑ μετά από μήνες έντονων συγκρούσεων, με τις δύο πλευρές να συμφωνούν σε μια προσωρινή παύση των στρατιωτικών επιχειρήσεων. Η συμφωνία περιλάμβανε διατάξεις για την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στη Γάζα και την απελευθέρωση των ομήρων. Ωστόσο, η κατάπαυση του πυρός έχει αντιμετωπίσει προκλήσεις, με τις δύο πλευρές να κατηγορούν η μία την άλλη για παραβιάσεις. Για παράδειγμα, στις 7 Φεβρουαρίου 2025, η Χαμάς ανακοίνωσε την απελευθέρωση τριών Ισραηλινών ομήρων με αντάλλαγμα 183 Παλαιστίνιους κρατούμε-

νους, ενώ ταυτόχρονα κατηγόρησε το Ισραήλ για παραβίαση της εκχειρίας καθυστερώντας την ανθρωπιστική βοήθεια.

Ο Πόλεμος της Γάζας το 2023 κλιμάκωσε δραματικά τη μακροχρόνια σύγκρουση Ισραήλ-Παλαιστίνης. Η απίστευτη κλίμακα της επίθεσης της Χαμάς και η στρατιωτική απάντηση του Ισραήλ οδήγησαν σε πρωτοφανή επίπεδα βίας και από τις δύο πλευρές. Η σύγκρουση ανέδειξε επίσης το βαθύτερο χάσμα μεταξύ του Ισραήλ και της Χαμάς, καθώς και τη συνεχιζόμενη ταλαιπωρία των πολιτών που βρίσκονται στη

μέση της διασταύρωσης πυρών. Η σύγκρουση βάθυνε τη διαίρεση μέσα στην παλαιστινιακή κοινωνία, ιδιαίτερα μεταξύ της Χαμάς στη Γάζα και της Παλαιστινιακής Αρχής στη Δυτική Όχθη. Ο πόλεμος επίσης έθεσε ερωτήματα σχετικά με το μέλλον της διακυβέρνησης της Γάζας και κατά πόσο μπορεί να προκύψει κάποια μακροπρόθεσμη λύση στην Ισραηλινοπαλαιστινιακή αντιπαράθεση. Παρά τις προκλήσεις, η κατάπαυση του πυρός παραμένει σε ισχύ, με τις προσπάθειες να συνεχίζονται, ώστε να αντιμετωπιστούν τα υποκείμενα ζητήματα και να διασφαλιστεί η αντοχή της.

Εγκλήματα πολέμου

Κατά τη διάρκεια ένοπλων συγκρούσεων διαπράττονται εγκλήματα, ο άνθρωπος προβαίνει σε βίαιες πράξεις, απάνθρωπες, παραβιάζει τα ανθρωπina δικαιώματα και το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο. Η φρίκη του πολέμου τού δημιουργεί την εντύ-

πωση ότι στον πόλεμο δεν υπάρχουν όρια. Πράγματι, όσοι βίωσαν εμπειρίες πολέμου τις κουβαλούν σε όλη τους τη ζωή. Φοβούνται να ζήσουν και να προχωρήσουν μπροστά. Ο πόλεμος εξαχρειώνει ηθικά τον άνθρωπο, τον υποβιβάζει στην κατάσταση του θηρίου.

Μετά το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, κατά τις δίκες των ηγετικών στελεχών των Δυνάμεων του Άξονα, καθιερώθηκαν οι αρχές της Νυρεμβέργης σχετικά με το τι είναι έγκλημα πολέμου με βάση το διεθνές ποι-

νικό δίκαιο. Το βασικό νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο σε περιόδους πολέμου εντοπίζεται στις Συμβάσεις της Γενεύης του 1949 και στα πρόσθετα πρωτόκολλα του 1977. Ειδικότερα, οι Συμβάσεις αυτές παρέχουν προστασία στους τραυματίες, στους αιχμαλώτους πολέμου και στους αμάχους που πλήττονται από συγκρούσεις.

Το πιο σύνθητες έγκλημα πολέμου που διαπράττεται είναι η βία κατά των αμάχων -των παιδιών, των γυναικών, των ατόμων με αναπηρίες και των ηλικιωμένων. Εγκλήματα πολέμου θεωρούνται, επίσης, οι επιθέσεις που γίνονται σε προστατευόμενους χώρους, όπως είναι τα νοσοκομεία, τα σχολεία και άλλες υποδομές που προστατεύονται από το διεθνές δίκαιο, η χρήση βασανιστηρίων ή άλλων ακραίων μορφών κακομεταχείρισης, η χρήση απαγορευμένων όπλων και χημικών και ο βιασμός των γυναικών.

Ωστόσο, παρ' όλο που υπάρχουν αυστηροί κανόνες, πολλές φορές παρατηρούνται πα-

ραβιάσεις των ανθρωπινων δικαιωμάτων κατά τη διάρκεια ενός πολέμου. Σε τέτοιες περιπτώσεις, διεθνή δικαστήρια, όπως το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο (ICC), μπορούν να δικάσουν εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, σε μια πολεμική σύρραξη μεγάλη ευθύνη έχουν οι στρατιωτικοί διοικητές για τις πράξεις των δυνάμεών τους. Έτσι, όποιος παραβιάσει τους κανόνες του διεθνούς ποινικού δικαίου δύναται να διωχθεί από το διεθνές δικαστήριο.

Παρά την ύπαρξη του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου που ρυθμίζει τη συμπεριφορά των κρατών σε περιόδους πολέμου, η προστασία και ο σεβασμός των ανθρωπινων δικαιωμάτων εξαρτάται από τη βούληση των εμπλεκόμενων κρατών και των διεθνών οργανισμών να συμμορφωθούν με τις υποχρεώσεις και να επιδείξουν τον απαιτούμενο σεβασμό στους κανόνες αυτούς. Και δυστυχώς, αυτό δεν συμβαίνει πάντοτε, με αποτέλεσμα να πλήττεται, χωρίς να ευθύνεται, ο άμαχος πληθυσμός.

ΜΜΕ και Παραπληροφόρηση

Η περίπτωση του πολέμου Ισραήλ-Χαμάς

Ένα, αναμφίβολα, δυσάρεστο φαινόμενο που παρατηρείται ενίοτε στη σύγχρονη δημοσιογραφική πραγματικότητα και εν γένει στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ) είναι η παραπληροφόρηση, δηλαδή η νοθευμένη και μη αληθής πληροφόρηση του πολίτη σε πληθώρα θεμάτων. Πρόκειται για ένα ανησυχητικό φαινόμενο, το οποίο υπονομεύει την αλήθεια, ενισχύει τις προκαταλήψεις και καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τη διαμόρφωση της κοινής γνώμης και της πολιτικής σταθερότητας, σε διεθνές επίπεδο. Σήμερα, με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και τη διάδοση της χρήσης των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ), η διασπορά χαλκευμένων ειδήσεων γίνεται σαφώς πιο εύκολη και πιο επιζήμια ειδικότερα όταν αυτή αγγίζει τα όρια της προπαγάνδας. Οι προαναφερόμενες αντιδεοντολογικές συμπεριφορές παρατηρούνται σε ποικιλία θεμάτων.

Ένα σύγχρονο, σε πολιτικό θέμα, παράδειγμα αποτελεί η παρουσίαση από τα ΜΜΕ του πολέμου που ταλανίζει τη Μέση Ανατολή ανάμεσα στο Ισραήλ και τη Χαμάς, η οποία συχνά στοχεύει στη διαμόρφωση συγκεκριμένων αντιλήψεων. Για παράδειγμα, οι ψευδείς ισχυρισμοί για τραυματισμούς και επιθέσεις που κυριαρχούν στα ΜΜΕ κάθε χώρας, πολλοί από τους οποίους αποδεικνύονται -με την αξιοποίηση έγκυρων εργαλείων- σκηνοθετημένοι, αποτελούν πηγή αποπροσανατολισμού μιας και οι δέκτες της πληροφορίας, με τις παραποιημένες και παραπλανητικές ειδήσεις, σχηματίζουν στο μυαλό τους λανθασμένες απόψεις ή/και ψευδαισθήσεις. Ακόμα, ανάλογα με τα συμφέροντα κάθε χώρας και τις σχέσεις της με τις εμπλεκόμενες στον πόλεμο δυνάμεις, προβάλλονται μεροληπτικά ανάλογες πληροφορίες (εικόνες, βίντεο) και «στέλνονται» τα επιθυμητά μηνύματα στους πολίτες, ώστε να διαμορφωθούν ανάλογα οι απόψεις τους. Ποιος μπορεί να προσπεράσει ένα βίντεο που προβάλλει τρομοκρατικές επιθέσεις ή τραυματισμένους στρατιώτες, που, αν και έχει ληφθεί χρόνια πριν, παρουσιάζεται από κάποια ΜΜΕ ως πρόσφατο γεγονός του πολέμου, ενισχύοντας τα φαινόμενα προπαγάνδας-παραπληροφόρησης;

Σύμφωνα με άρθρο της ιστοσελίδας «Οικονομικός Ταχυδρόμος», υπάρχουν παραδείγματα παραπληροφόρησης που αφορούν στον πόλεμο Ισραήλ-Χαμάς, που αποσκοπούν στο να κατηγο-

ρηθεί η μία ή η άλλη πλευρά των εμπλεκόμενων σε αυτόν δυνάμεων. Λόγου χάρη, η κατηγορία εκ μέρους του Ισραήλ πως η Χαμάς σκότωσε εν ψυχρώ ένα νεαρό αγόρι αποδείχθηκε σκηνοθετημένη, αφού το βίντεο που χρησιμοποιήθηκε, για να στηριχθεί αυτός ο ισχυρισμός, προερχόταν από την παλαιστινιακή ταινία μικρού μήκους «The Empty Place» (2022). Η προσπάθεια αυτή για παραπληροφόρηση επιβεβαιώνεται από έγκυρους οργανισμούς ελέγχου γεγονότων (fact-checking), όπως τους «Reuters» και «USA Today». Επιπρόσθετα, παράδειγμα αθέμιτης παραπληροφόρησης αποτελεί και η αξιοποίηση της Τεχνητής Νοημοσύνης για δημιουργία ψευδών εικόνων που παρουσιάζουν φρικαλεότητες, όπως καμένα παιδιά, άμαχο πληθυσμό να βρίσκεται εξουθενωμένος, τεράστιες υλικές καταστροφές, κατεστραμμένα κτήρια να παραδίδονται στις φλόγες και πυραυλικές επιθέσεις, οι οποίες αποσκοπούν στο να εντείνουν το ενδιαφέρον και τη συζήτηση γύρω από ένα ανύπαρκτο-φτιαχτό γεγονός, φορτίζοντας συναισθηματικά τους αποδέκτες της πληροφορίας. Ως εκ τούτου, μπορούμε να γίνουμε θύματα πρωτίστως της παραπληροφόρησης αλλά και άλλων αλληλένδετων κοινωνικών φαινομένων, όπως είναι ο ρατσισμός, η ξενοφοβία και η μισαλλοδοξία εξαιτίας των βίαιων «πράξεων» των αναμειγμένων μερών όπως τις παρουσιάζουν τα εργαλεία Τεχνητής Νοημοσύνης.

Η παραπληροφόρηση στον πόλεμο της Γάζας γίνεται, επίσης, αισθητή μέσα από τους ψευδείς ισχυρισμούς για τη συμμετοχή τρίτων δυνάμεων στη σύγκρουση. Συγκεκριμένα παραδείγματα του γεγονότος αυτού είναι οι φήμες που διαδίδονται συνεχώς πως η ουκρανική κυβέρνηση προμηθεύει με όπλα τη Χαμάς ή ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής αποστέλλουν στρατό στο Ισραήλ. Όλα αυτά, γνωστά σε μας ως «fake news», επιτυγχάνουν να ενισχύσουν τις εντάσεις, να σπείρουν τη διχόνοια και να επιτείνουν την πόλωση τόσο μεταξύ των εμπλεκόμενων στον πόλεμο δυνάμεων όσο και των υπολοίπων, τα συμφέροντα των οποίων πλήττονται από τη σύρραξη. Αξίζει να σημειωθεί πως η πλειονότητα των ψευδών αυτών ισχυρισμών για ανάμειξη

τρίτων δυνάμεων γίνεται εσκεμμένα εξυπηρετώντας συγκεκριμένα πολιτικά συμφέροντα.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι κατηγορίες του Χασάν Νασράλα, αποθανόντος ηγέτη της Χεζμπολάχ, τον περασμένο Ιούνιο, ο οποίος, σύμφωνα με δημοσιεύματα του reporter.cy και του euronews.com, κατηγορήσε την Κύπρο πως επιτρέπει στο Ισραήλ τη χρήση του αεροδρομίου της για την εξυπηρέτηση στρατιωτικών σκοπών υπέρ του Ισραήλ, απειλώντας την κυπριακή κυβέρνηση πως η Χεζμπολάχ θα μπορούσε να θεωρήσει ότι η Κύπρος εμπλέκεται στον πόλεμο, αφήνοντας ανοιχτό το ενδεχόμενο τρομοκρατικών επιθέσεων εις βάρος του νησιού. Η κυπριακή κυβέρνηση απέρριψε τις κατηγορίες ως ανυπόστατες, ενώ γενικότερα η διεθνής κοινότητα καταδίκασε την απειλή. Ωστόσο, ο κάθε ένας από εμάς μπορεί να αντιληφθεί πως, αν αυτές οι κατηγορίες έπαιρναν μεγαλύτερη διάσταση και αξιοποιούνταν στο ευρύτερο σκηνικό του πολέμου, πιθανόν η υποστηρικτική στάση της ευρωπαϊκής κοινότητας και των υπόλοιπων χωρών να ήταν διαφορετική, επιτρέποντας στη Χεζμπολάχ να προβεί ευκολότερα στην υλοποίηση των ενεργειών για τις οποίες απειλούσε.

Εξάλλου, με τη δημοσίευση ψευδών ή παραποιημένων πληροφοριών ακόμα και εκ μέρους απλών πολιτών στα ΜΚΔ προκαλείται ένταση στις διαδικτυακές πλατφόρμες, με αποτέλεσμα διάφοροι αρθρογράφοι να βρίσκουν την ευκαιρία να παρουσιάζουν πληροφορίες ως γεγονότα, χωρίς να ελέγχουν την εγκυρότητα των πηγών τους, προσβλέποντας στην ενίσχυση της συζήτησης και του ενδιαφέροντος περί του θέματος και συνεπώς των προβολών τους.

Πώς μπορούμε, όμως, να προστατευτούμε από φαινόμενα αθέμιτης παραπληροφόρησης και προπαγάνδας; Το σημαντικότερο μερίδιο ευθύνης αναλογεί στους ίδιους τους λειτουργούς των ΜΜΕ, οι οποίοι θα πρέπει να προβαίνουν συνεχώς σε μια διαδικασία ελέγχου των γραφομένων τους και του οπτικοακουστικού τους υλικού, χωρίς να παραγνωρίζουν τον σκοπό τους, που δεν είναι άλλος από την απρόσκοπτη και αντικειμενική ενημέρωση. Με άλλα λόγια, θα πρέπει να αντιληφθούν την κοινωνική τους ευθύνη και να επιδεικνύουν τον πρόπονα σεβασμό απέναντι στους θεσμούς και τις αξίες που προωθεί η δημοσιογραφική δεοντολογία. Η αντικειμενικότητα στα ΜΜΕ δεν είναι απλώς μία ηθική υποχρέωση των δημοσιογράφων, αλλά η βάση για την οικοδόμηση της εμπιστοσύνης, τη διασφάλιση της δημοκρατίας και την καλλιέργεια μιας ενημερωμένης -κριτικά σκεπτόμενης- κοινωνίας. Εξίσου, όμως, σημαντική είναι και η στάση που ο κάθε ένας από εμάς οφείλει να έχει σε οτιδήποτε διαβάσει. Ας μην πιστεύουμε με τόση ευκολία ό,τι μας παρουσιάζεται και, αν δεν είμαστε πάντοτε σε θέση να ξεχωρίζουμε τις ψευδείς από τις αληθείς ειδήσεις, τουλάχιστον ας τις παρακολουθούμε με κάποια καχυποψία και κριτική διάθεση.

Εικαστικό: Ντορίνα Χατζησωτηρίου, Γ' 6.1

Θηριόμορφος "Άνθρωπος": 'Η' Αποκτήνωσις έν πολέμω

**Γράφει
η Μυρτώ
Οικονομίδου,
Γ' 1.1**

Η ισραηλινο-παλαιστινιακή σύγκρουση είναι μια μακροχρόνια διαμάχη μεταξύ Ισραηλινών και Παλαιστινίων που ξεκίνησε στις αρχές του 20ού αιώνα. Το 1948, η ίδρυση του κράτους του Ισραήλ στην ιστορική Παλαιστίνη οδήγησε στον αραβο-ισραηλινό πόλεμο και στον εκτοπισμό εκατοντάδων χιλιάδων Παλαιστινίων από τα χωριά και τις πόλεις τους. Οι Παλαιστίνιοι για δεκαετίες αντιστάθηκαν με τρομοκρατικές επιθέσεις και εξεγέρσεις (Intifada) κατά του Ισραήλ, διεκδικώντας την αποτίναξη της κατοχής και την ίδρυση παλαιστινιακού κράτους.

Οι ειρηνευτικές προσπάθειες που έγιναν, όπως οι Συμφωνίες του Όσλο (1993), δυστυχώς, δεν οδήγησαν σε λύση. Η Γάζα διοικούμενη από το 2007 από την οργάνωση Χαμάς, αλλά υπό πλήρη ισραηλινό αποκλεισμό, και η Δυτική Όχθη, με περιορισμένη αυτονομία και επί της ουσίας υπό ισραηλινή κατοχή, παραμένουν περιοχές μόνιμης έντασης και βίαιων συγκρούσεων.

Στις 7 Οκτωβρίου 2023, στρατιωτικές μονάδες της Χαμάς από τη Γάζα διενήργησαν φονικές επιθέσεις εντός του Ισραήλ εναντίον παραμεθόριων χωριών και ενός υπαίθριου φεστιβάλ μουσικής που πραγματοποιούνταν εκείνη την ημέρα. Αποτέλεσμα των επιθέσεων αυτών ήταν ο φόνος 1.195 Ισραηλινών, από τους οποίους οι 841 ήταν άμαχοι, καθώς και η αιχμαλωσία 251 ατόμων, οι οποίοι κρατούνταν από τη Χαμάς ως όμηροι στη Γάζα.

Η κλίμακα των επιθέσεων αυτών, η αδιάκριτη φονική βία και η βαναυσότητά τους εναντίον των άμαχων Ισραηλινών προκάλεσαν οργή στο Ισραήλ και καταδικάστηκαν από τη διεθνή κοινότητα. Το Ισραήλ, βαθύτατα κλονισμένο και ταυτιζόμενο με τον ρόλο του θύματος, ενεργοποίησε την πανίσχυρη πολεμική μηχανή του εναντίον της Γάζας, με δεδομένο σκοπό την εξόντωση της Χαμάς.

Οι αδιάκριτοι και εκτεταμένοι βομβαρδισμοί των πυκνοκατοικημένων πόλεων της Γάζας από το Ισραήλ, όπως και οι στοχευμένες επιθέσεις του κατά των υποδομών και του άμαχου πληθυσμού έχουν καταστρέψει ολοσχερώς τη Γάζα, με αποτέλεσμα τον εκτοπισμό 1,5 εκατομμυρίου κατοίκων της και τον θάνατο τουλάχιστον 48.440 ανθρώπων. Το Γραφείο της Υπάτης Αρμοστείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα εκτιμά ότι πέραν του 80% των θυμάτων υπήρξαν άμαχοι, εκ των οποίων το 50% ήταν γυναίκες και παιδιά, με τον αριθμό των σκοτωμένων παιδιών να ανέρχεται στις 18.000.

Δεκαεπτά μήνες μετά, η εκτυλισσόμενη τραγωδία στη Γάζα είναι ανείπωτη, χωρίς να προβάλλει στο τέλος του δρόμου η «κάθαρσις». Η Χαμάς, με τις

ωμότητες που διέπραξε στις 7 Οκτωβρίου 2023 εναντίον των άμαχων Ισραηλινών, πέρασε στην περιοχή της ύβρεως, χάνοντας οποιαδήποτε νομιμοποίηση στην άσκηση αντίστασης κατά της κατοχής του Ισραήλ. Έχασε, επίσης, το δικαίωμα εκπροσώπησης των δικαιών του λαού της Γάζας, αφού επέδειξε πλήρη αδιαφορία για τις καταστροφικές συνέπειες που θα υφίστατο ο παλαιστινιακός λαός από τα αντίποινα του Ισραήλ.

Στο ίδιο σημείο ύβρεως έχει περιέλθει και το Ισραήλ, αφού -παρασυρόμενο από αντανάκλαστικά οίησης και αντεκδίκησης και πλήρως χειραγωγούμενο από μια ακραία ιδεολογικά κυβέρνηση- αφάνισε κυριολεκτικά τη Γάζα, μετατρέποντάς την σε ένα απέραντο νεκροταφείο αμάχων -στην πλειοψηφία των οποίων περιλαμβάνονται παιδιά και γυναίκες. Ο κυνισμός με τον οποίο η ηγεσία του Ισραήλ επικαλείται την καταστροφή της Χαμάς ως δικαιολογία για τους μαζικούς και αδιάκριτους βομβαρδισμούς των πόλεων της Γάζας και του άμαχου πληθυσμού της, το γεγονός ότι δικαιολογείται λέγοντας ότι ανάμεσά τους «κρύβονται» οι τρομοκράτες της Χαμάς, δεν προκαλεί παρά μόνο απέχθεια και αποτροπιασμό. Το Ισραήλ έχει χάσει κάθε ηθικό έρεισμα στον πόλεμο εναντίον της Χαμάς μετά την 7η Οκτωβρίου, διότι έχει μετατρέψει τον λεγόμενο, κατά το ίδιο, «δίκαιο πόλεμο» σε εγκληματικό πόλεμο, στρέφοντας εναντίον του τη διεθνή κοινή γνώμη, διεθνείς ανθρωπιστικούς οργανισμούς, τις ανθρωπιστικές υπηρεσίες του ΟΗΕ, ακόμα και το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

Τίποτα απολύτως δεν μπορεί να νομιμοποιήσει ή να δικαιολογήσει τον θάνατο δεκάδων χιλιάδων αμάχων στη Γάζα, ούτε η επίκληση της νόμιμης αυτοάμυνας, ούτε η αναζήτηση δικαιοσύνης για τους σφαγιασμένους πολίτες του Ισραήλ.

Δεν δικαιολογούνται οι φρικαλεότητες που διέπραξε η Χαμάς, αλλά ούτε και η «σφοδρή απάντηση» του Ισραήλ, που είχε ως αποτέλεσμα τη δολοφονία χιλιάδων παιδιών στη Γάζα. Τα παιδιά που σκοτώνονται καθημερινά στη Γάζα προκαλούν ντροπή σε όλους εμάς, σε όσους σιωπηρά αποδεχόμαστε ότι οι ζωές τους έχουν λιγότερη αξία από αυτές των θυμάτων της Χαμάς, σε όσους θεωρούν ότι είναι αναπόφευκτο κακό στο πλαίσιο ενός πολέμου να θανατώνονται παιδιά, να θανατώνονται αθώες ψυχές...

Αν θέλουμε, επομένως, να διεκδικούμε την ανθρωπινή ιδιότητά μας, αν θέλουμε να αποκαλούμαστε Άνθρωποι (με ό,τι φέρει η σημασία αυτής της λέξης), οφείλουμε, πάνω από όλα, να στοχαστούμε και να αισθανθούμε έως τα βάθη της καρδιάς μας τη φρίκη και τον ανείπωτο, αβάστακτο πόνο που συντρίβει και θα συνεχίσει να συντρίβει παντοτινά τους οικείους των θυμάτων, από όποια πλευρά και αν αυτά προέρχονται. Άνδρες, γυναίκες, αδέρφια, μανάδες, σύζυγοι, πατεράδες, καταδικασμένοι να περιστρέφονται, μέχρι και το δικό τους τέλος, γύρω από τα νεκρά πρόσωπα των οικείων τους, αυτών που αγαπούσαν περισσότερο από οτιδήποτε άλλο στον κόσμο.

Ποιος άσπλαχνος, λοιπόν, θεός αποφασίζει τον φρικτό θάνατο αυτών των παιδιών και την ανείπωτη οδύνη των οικείων τους; Ποιος μπορεί να δικαιώσει τη θυσία τους; Ποιος θεός θα τιμωρήσει την ύβριν και την αλαζονεία, την παραβίαση των ηθικών κανόνων, την πολιτική της αντεκδίκησης, την ωμότητα της βίας, την προκαλούμενη συχνά από συναισθήματα οργής και αδικίας;

Οργή... Κακός σύμβουλος του ανθρώπου

Η αρχαιοελληνική επική και τραγική ποίηση διδάσκει τους ανθρώπους να είναι καχύποπτοι με τη δική τους οργή.

Η «οργή» κατέχει πρωταρχική θέση στο Προοίμιο της *Ιλιάδας* του Ομήρου. Από τους πρώτους στίχους, βλέπουμε τον Αγαμέμνονα (τον οποίο αντιπαθούμε) και τον Αχιλλέα (τον οποίο θαυμάζουμε) να συμπεριφέρονται ανόητα και να οδηγούνται στην καταστροφή, επειδή είναι γεμάτοι θυμό. Κατανοείς ότι η οργή σου παρέχει την πολυτέλεια να πείθεσαι μόνο για το δικό σου δίκαιο, όμως τελικά σε τυφλώνει και σε μεταμορφώνει σε ένα τέρας, σε ένα κτήνος γεμάτο μίσος.

Στην *Εκάβη* του Ευριπίδη, η βασίλισσα Εκάβη οδηγείται στην αποκτήνωση μετά τη δολοφονία του γιου της Πολύδωρου από τον οικογενειακό φίλο και βασιλιά της Θράκης, Πολυμήστορα. Το τυφλό μίσος και η οργή οδηγούν την Εκάβη στην άμετρη εκδίκηση: τυφλώνει τον δολοφόνο και σκοτώνει τα παιδιά του. Ο τυφλωμένος Πολυμήστωρ περιγράφεται ως «αγρίμι του βουνού». Η Εκάβη μεταμορφώνεται σε σκύλο. Επομένως, και οι δύο κυριευμένοι από το αίσθημα του θυμού εξέρχονται της ανθρωπίνης ιδιότητάς τους, γενόμενοι κτήνη.

Ο Ευριπίδης αναφέρεται «στη διάλυση της ηθικής προσωπικότητας που επιφέρει ο πόλεμος», ενόσω η Αθήνα μάχεται στον Πελοποννησιακό Πόλεμο. Στη Μέση Ανατολή, εν έτει 2024, η Χαμάς αποκαλεί τους Εβραίους «Ζώα», ενώ ο Υπουργός Άμυνας του Ισραήλ αποκαλεί τους υποστηρικτές της Χαμάς «Ανθρώπινα Ζώα». Η αποκτήνωση, εν τέλει, επικρατεί, με τον άνθρωπο να μετατρέπεται σε θύτη και θύμα μιας ατέρμονης αγριότητας.

Η επίλυση του Παλαιστινιακού ζητήματος χρήζει μιας προσέγγισης που να αντλεί σοφία και έμπνευση από τις αρχαίες ελληνικές αντιλήψεις περί δικαίου και ηθικής: τη δικαιοσύνη και τη συμφιλίωση ενάντια στην εκδίκηση και στην ύβριν. Οι αντιμαχόμενες πλευρές, όπως και οι ήρωες των ομηρικών επών και των κλασικών τραγωδιών, βρίσκονται παγιδευμένοι σε έναν φαύλο κύκλο αδικίας, όπου κυριαρχεί η διχοτομημένη άποψη και ιδέα των μεν «βαρβάρων» και των δε «πολιτισμένων». Εδώ η ύβρις δημιουργεί νέα δεινά, όπου η μόνη διέξοδος βρίσκεται στην αναγνώριση του πόνου του «άλλου» και στην επιδίωξη μιας κάθαρσης μέσα από την αμοιβαία αποδοχή. Όσο δεν υπάρχουν αυτά, θα συνεχίζεται ο βαθύς ανθρωπίνος μαρασμός και η Μέση Ανατολή θα γεμίζει «Εκάβες».

Μιλώ για εκείνους...

Γράφει η Άντρεα Γεωργίου, Γ΄ 3.3

Μία μάνα περιμένει ακόμη το παιδί της να φτάσει σπίτι.
Παίρνει τηλέφωνο την κόρη της.
Καμία απάντηση...
Και παίρνει ξανά.
Και καμία απάντηση, ξανά...
Γιατί, όταν η κόρη της φώναζε πως δεν είχε οξυγόνο, την αγνόησαν.
Εκείνην και ακόμη 56 αθώες ψυχές.
Και αν ήταν το δικό τους παιδί σε εκείνο το τρένο, σε εκείνο το βαγόνι;
Τι θα έκαναν;
Θα πήγαιναν «κι όπου βγει»;
Μιλώ για τους γονείς που έχασαν τα παιδιά τους.
Για τα παιδιά που έχασαν τους γονείς τους.
Για τους ανθρώπους που έχασαν τον άνθρωπό τους.
Ως εξωτερικός παρατηρητής νιώθω τόσο ανίκανη που δεν μπορώ να κάνω κάτι για να βοηθήσω.
Γι' αυτό γράφω αυτό εδώ.
Ίσως ωθήσω κάποιον να δώσει μάχη για τη δικαιοσύνη.

Εικαστικό: Μιλτιάδης Αφαντίτης, Γ΄ 6.1

«Μαμά, μην ανησυχείς. Έρχομαι. Σ' αγαπώ πολύ. Ναι, θα είμαι ασφαλής. Με το τρένο ταξιδεύω...
Σου το υπόσχομαι!»
Υπόσχεση την οποία δεν τήρησε...
Αλλά δεν φταίει αυτός...
Έδειξε τυφλή εμπιστοσύνη σε αυτούς που στοιχημάτιζαν με τις ζωές των ανθρώπων.
Εξαιτίας των οποίων χάθηκαν τόσες ψυχές.
Τόσα όνειρα, τόσοι στόχοι, τόσες φιλίες, τόσες αναμνήσεις έγιναν στάχτη από τη μία στιγμή στην άλλη.
Όμως, ακόμη κι αν χάθηκαν, εμείς δεν ξεχνάμε το έγκλημα στα Τέμπη.
Είναι ανάγκη να αποδοθεί η δικαιοσύνη για κάθε μία ζωή που χάθηκε στις 28 Φεβρουαρίου 2023 στις ράγες του τρένου.
Ζωές που θα είναι για πάντα ζωντανές στις μνήμες μας.
Και θα φροντίσουμε ώστε να παραμείνουν ζωντανές και στις μνήμες αυτών που ευθύνονται για το τραγικό αυτό έγκλημα.

Η διαφθορά και η κοινωνική ανοχή

Γράφουν οι:
Άννα Βασιλείου
και Άντρεα Κωνσταντίνου, Β΄ 1.1

Φαινόμενα διαφθοράς παρατηρούνται σε όλο τον κόσμο, σε όλες τις κοινωνίες, ανεξάρτητα από το πόσο αναπτυγμένες είναι. Από την αρχαιότητα, η εξουσία και ο πλούτος αποτέλεσαν ισχυρούς πειρασμούς, με την Ιστορία να καταγράφει περιπτώσεις διαφθοράς σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης. Ο Θουκυδίδης ανέφερε ότι «η εξουσία φθείρει», τονίζοντας ακριβώς τον διαχρονικό κίνδυνο της κατάχρησης της εξουσίας από αυτούς που την κατέχουν.

Στην Κύπρο παρατηρούμε, δυστυχώς, ότι τα ποσοστά της διαφθοράς αυξάνονται με ραγδαίο ρυθμό, αφού ο άνθρωπος νοιάζεται ολοένα και περισσότερο για τον εαυτό του και μόνο και ενδιαφέρεται πώς θα αποκτήσει χρήματα και εξουσία. Συνήθως σε πράξεις διαφθοράς υποπίπτουν άτομα που κατέχουν υψηλές θέσεις στη διακυβέρνηση του κράτους. Χρησιμοποιούν την

πολιτική τους δύναμη και καταχρώνται το δημόσιο χρήμα προς όφελός τους ή παραχωρούν θέσεις εργασίας σε συγγενικά τους πρόσωπα, τα οποία δεν έχουν τα απαιτούμενα προσόντα.

Τα τελευταία χρόνια η διαφθορά εξαπλώνεται παντού: στον τομέα της υγείας, της δικαιοσύνης, της οικονομίας. Οι άνθρωποι με ήθος και εντιμότητα δεν υποπίπτουν εύκολα σε πράξεις ατιμίας και ούτε εξαπατούν το κράτος τους, σύμφωνα με τον Βενιαμίν Φραγκλίνο. Βλέποντας πώς ζούμε σήμερα, συνειδητοποιούμε ότι πολλοί άνθρωποι ζουν μέσα σε ένα κέλυφος, στο οποίο κρύβονται. Δέχονται αδιαμαρτύρητα όσα αρνητικά συμβαίνουν και χάνουν ολοένα και περισσότερο την εμπιστοσύνη τους προς τους θεσμούς.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην αντιδρούν, θεωρώντας, συχνά ότι η διαφθορά είναι κάτι το φυσιολογικό. Αξίες όπως η εντιμότητα, η αλληλεγγύη και η κοινωνική υπευθυνότητα θα έπρεπε να αποτελούν τη βάση μιας υγιούς κοινωνίας. Όταν αυτές οι ηθικές αξίες δεν βιώνονται, τα φαινόμενα της διαφθοράς αυξάνονται και δημιουργείται ένα περιβάλλον όπου η αδικία θεωρείται αναπόφευκτη. Όταν οι άνθρωποι μεγαλώνουν με την αντίληψη ότι η ακεραιότητα είναι επιλογή και όχι υποχρέωση, τότε η διαφθορά ριζώνεται και μετατρέπεται σε τρόπο ζωής.

Έρευνες έχουν δείξει ότι οι χώρες με υψηλά ποσοστά διαφθοράς αναπτύσσονται πιο αργά και

παρουσιάζουν μεγαλύτερες κοινωνικές ανισότητες. Όταν οι πολίτες βλέπουν ότι οι κανόνες παραβιάζονται χωρίς να υπάρχουν συνέπειες, χάνουν την εμπιστοσύνη τους στην κυβέρνηση και απομακρύνονται από τις δημοκρατικές διαδικασίες. Η αδιαφορία οδηγεί σε μια κοινωνία όπου κυριαρχεί η αναξιοκρατία και η αδικία, ενώ οι νέες γενιές μεγαλώνουν χωρίς πρότυπα ηθικής συμπεριφοράς. Όταν οι άνθρωποι παύουν να αντιδρούν ή να απαιτούν διαφάνεια, η διαφθορά εδραιώνεται ακόμη περισσότερο. Οι πολίτες οφείλουν να είναι ενεργοί, να απαιτούν λογοδότηση (accountability) από τους ηγέτες τους και να συμμετέχουν στις δημοκρατικές διαδικασίες, ώστε να έχουν λόγο και ρόλο στη διαμόρφωση ενός καλύτερου μέλλοντος.

Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η διαφθορά θα πρέπει να θεσπιστούν αυστηρότεροι νόμοι που να προνοούν βαριές ποινές για τους παρανομούντες. Ακόμη, η παιδεία μπορεί να συμβάλει προς την κατεύθυνση αυτή, δημιουργώντας ευσυνειδητούς πολίτες που θα είναι προσηλωμένοι σε αξίες, όπως η εντιμότητα, η υπευθυνότητα και η ειλικρίνεια. Τέλος, οι ελεγκτικοί μηχανισμοί πρέπει να είναι ανεξάρτητοι και οι νόμοι να εφαρμόζονται με συνέπεια. Όταν οι πολίτες αντιληφθούν ότι όσοι παρανομούν τιμωρούνται, τότε θα ανακτήσουν την εμπιστοσύνη τους στο κράτος. Στο χέρι μας είναι να σπάσουμε αυτόν τον κύκλο και να δημιουργήσουμε ένα καλύτερο αύριο.

Ζώντας με ένα ξεχωριστό παιδί

Συνέντευξη με τον συγγραφέα κ. Κωνσταντίνο Καλλίμαχο

Γράφει η Πηνελόπη Μόσχου, Γ' 2.1

Ο φιλόσοφος, όπως θα έλεγε ο Πλάτων, Μάρκος Αυρήλιος, στα *EIS EAYTON*, αποφαίνεται ότι «η ζωή μοιάζει περισσότερο με το άθλημα του πυγμάχου παρά με την τέχνη του χορευτή». Αν αυτό ισχύει μία φορά για τον μέσο άνθρωπο, ισχύει πολύ περισσότερο για τους γονείς με παιδιά που πάσχουν από χρόνια νοσήματα. Ασφαλώς, ο κάθε άνθρωπος, ερχόμενος στη ζωή, έχει να αντιμετωπίσει τον δικό του Γολγοθά στον αγώνα του για επιβίωση. Για τα παιδιά με χρόνιες ασθένειες ή κάποιας μορφής αναπηρία ο αγώνας αυτός είναι εξαιρετικά πολύπλοκος, άρα και δύσβατος, και με εξαίρεση τους ενήλικες που είχαν ή και έχουν παρόμοια βιώματα, οι υπόλοιποι μάλλον θα δυσκολευτούν πολύ να συναισθανθούν το τι βιώνουν οι οικογένειες με ένα παιδί μονίμως βαριά άρρωστο.

Πολλοί τα λυπούνται και κοιτάζουν τους γονείς τους με οίκτο και υποτιθέμενη θλίψη. Είναι ανθρώπινο κάτι τέτοιο. Είναι όμως και μία μορφή ρατσισμού. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο αυθόρμητος και στιγμιαίος οίκτος μας... παρηγορεί με την ιδέα ότι, αφού συγκινούμαστε, άρα είμαστε καλοί άνθρωποι, έχουμε μέσα μας ανθρωπιά. Στην πραγματικότητα, όμως, αν κανείς εξετάσει με υπομονή αυτό το κοινότοπο αντανάκλαστικό μας, συνειδητοποιεί ότι πρόκειται για μία αδιόρατη και υποκριτική αντίδραση την οποία μιμούμαστε οι περισσότεροί μας, εν αγνοία μας, όπως χαρακτηριστικά επισημαίνει ο κ. Κωνσταντίνος Καλλίμαχος, του οποίου η κόρη, Μαρία-Φωτεινή, πάσχει από το σύνδρομο Dravet, έναν εξαιρετικά επικίνδυνο και σπάνιο τύπο επιληψίας, ο οποίος μπορεί να επηρεάσει την ανάπτυξη, την κίνηση και τη συμπεριφορά του παιδιού. Ο κ. Καλλίμαχος, σε συνέντευξη που μας παραχώρησε, έδειξε καθαρά πως, τόσο ο ίδιος όσο και η σύζυγός του Αντιγόνη, κάνουν ό,τι είναι δυνατό προκειμένου να δώσουν χρώμα στην ασπρόμαυρη καθημερινότητα της κόρης τους.

Διάγνωση

Δεν γνωρίζαμε εξαρχής εάν τα συμπτώματα που εκδήλωνε η Μαρία-Φωτεινή αφορούσαν σε κάποιο σύνδρομο ή όχι. Ξεκίνησε ως μια επιληπτική κρίση, αλλά σταδιακά παρατηρήθηκε αυξητική τάση. Αντιληφθήκαμε την κατάσταση με την παρατήρηση, αφού όποτε έτρωγε φασόλια ή αυγό, πάθαινε κρίση. Διενεργήσαμε αναλύσεις DNA στη Γαλλία και στο Βέλγιο, με όλες τις ενδείξεις να είναι φυσιολογικές, αλλά οι ανεξέλεγκτες επιληπτικές κρίσεις της Μαρίας-Φωτεινής διέψευδαν τα αιματολογικά και άλλα ευρήματα. Έφτασε να έχει εκατό επιληπτικά επεισόδια την ημέρα και μας έλεγαν ότι οι εξετάσεις της είναι... φυσιολογικές. Την ίδια στιγμή όμως, γιατροί που την εξέταζαν στην Αγγλία και έπειτα στη Γαλλία μάς έλεγαν ότι το παιδί θα πεθάνει, γιατί έχει το σύνδρομο Dravet, το οποίο διέγνωσαν χωρίς να διενεργήσουν ανάλυση

DNA και χωρίς να έχουν να προτείνουν κάποια λύση. Τη λύση τη βρήκε η Αντιγόνη, η οποία αναζήτησε το καλύτερο νοσοκομείο στην Ουάσιγκτον, το οποίο, δυστυχώς, δεν μπορούσε να μας δεχτεί. Τελικά πήγαμε στη Mayo Clinic της Μινεσότα. Εκεί εξακρίβωσαν, μέσω της εξέτασης DNA, από τι έπασχε η Μαρία-Φωτεινή, στην ηλικία των 6 ετών. Είχαμε χάσει, δηλαδή, τρία χρόνια, περιφερόμενοι στην Ευρώπη, μάταια.

Η περίοδος νοσηλείας στην Αμερική

Το πρώτο διάστημα της νοσηλείας στην Αμερική, δεν είχαμε FaceTime και, κατά συνέπεια, ξοδεύαμε μεγάλα χρηματικά ποσά σε τηλεφωνικές επικοινωνίες. Σαφώς πολύ περισσότερα ήταν τα έξοδα διαμονής που απαιτούσε η πολύμηνη θεραπεία της Μαρίας-Φωτεινής στις ΗΠΑ. Για τον λόγο αυτόν έπρεπε να εργάζομαι νυκθημερόν ως ιδιωτικός καθηγητής, ως νομικός, ως ιστορικός και ως μεταφραστής βοήθησαν πολύ τα πτυχία και η γλωσσομάθειά μου. Αν η Μαρία-Φωτεινή δεν αντιμετώπιζε κάποιο πρόβλημα, νομίζω θα ήταν ένα πάρα πολύ τυχερό παιδί, αφού έχει γονείς αγαπημένους, καλλιεργημένους και ευκατάστατους. Από την άλλη, αυτή μας η τύχη, μας βοήθησε να συνδράμουμε τη Μαρία-Φωτεινή: η Αντιγόνη ήταν διαρκώς μαζί της κατά τις πολύμηνες θεραπείες στις ΗΠΑ και εγώ εργαζόμουν στη Λευκωσία για να καλύπτουμε τα τεράστια έξοδα. Για εμένα ήταν πολύ πιο εύκολο, αφού εργαζόμουν και ξεχνιόμουν. Για την Αντιγόνη όμως... Τη θαυμάζω, γι' αυτό και έγραψα το *Επιληψία αγάπη μου*, γιατί σκέφτηκα πως άνθρωποι σαν την Αντιγόνη είναι ελάχιστοι στον κόσμο.

Επιστροφή στην Κύπρο - Πρακτικές δυσκολίες και προσαρμογή

Με την επιστροφή στην Κύπρο προέκυψαν πολλές ανάγκες. Έπρεπε, για παράδειγμα, να αλλάξουμε όλη τη διαρρύθμιση του σπιτιού. Για τα φάρμακα της Μαρίας-Φωτεινής ταξιδεύαμε επί χρόνια στην Αμερική, ακόμη κι όταν τελείωσαν οι θεραπείες, δηλαδή το 2013. Έκτοτε, κάθε χρόνο η Αντιγόνη έπρεπε να ταξιδεύει στις ΗΠΑ προκειμένου να παραλάβει τα φάρμακα της Μαρίας-Φωτεινής. Όλα αυτά τα 23 χρόνια έχουμε ξοδέψει πάρα πολλά χρήματα πέραν των χρημάτων που παρέχει ετήσια το κράτος για τα ακριβά φάρμακα της Μαρίας-Φωτεινής, εξ ου και το αφηγηματικό δοκίμιο που έγραψα *Πόσο κοστίζει η ζωή ενός παιδιού*.

Η φροντίδα της Μαρίας-Φωτεινής είναι ένας καθημερινός άθλος της Αντιγόνης, των δύο φίλων/φροντιστριών της Μαρίας-Φωτεινής (της Άννας από το Βιετνάμ και της Σαπανά από το Νεπάλ) και της 24ωρης δικής μου επίβλεψης μέσα από κάμερες. Επίσης, έχουμε ηλεκτρονικά συστήματα μέτρησης της θερμοκρασίας κάθε γωνιάς του σπιτιού, γιατί, αν η Μαρία-Φωτεινή υπερθερμανθεί, παθαίνει επιληπτικές κρίσεις. Έχουμε Πρώτες Βοήθειες μέσα στο σπίτι καθώς και στο αυτοκίνητο, εξωτερικό ανελκυστήρα κ.ο.κ.. Προβήκαμε σε όσες αλλαγές απαιτούνταν και θα

συνεχίσουμε να κάνουμε όσες χρειαστούν. Όλα γίνονται για χάρη της Μαρίας-Φωτεινής.

Αντιμετώπιση από την κοινωνία

Η ζωή της Μαρίας-Φωτεινής είναι πολύ διαφορετική από των υπόλοιπων ομήλικών της. Είναι κλεισμένη μέσα στο σπίτι και δεν την κάνει παρέα κανείς. Ίσως γιατί τα πρώτα χρόνια της ζωής της διέμενε στην Αμερική, όπου έκανε τις πρώτες της φιλίες και επιστρέφοντας στην Κύπρο δεν είχε κάποια φίλη. Στην Κύπρο η Μαρία-Φωτεινή στερείται της κοινωνικής αποδοχής. Βέβαια το πρόβλημα δεν είναι η ασθένειά της αλλά το γεγονός ότι η κοινωνία αντιδρά ρατσιστικά, με οίκτο και αδιαφορία, οπότε την αποκλείει. Όταν, ολοκληρώνοντας τις σπουδές μου, ταξίδεψα για πρώτη φορά στον Καναδά, μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση που οι τεράστιοι πεζόδρομοι ήταν γεμάτοι με περιπατητές αλλά και αναπήρους σε αμαξίδια.

Κρατική μέριμνα

Τα δικαιώματα της Μαρίας-Φωτεινής τα κατέκτησα μετά από 18 χρόνια νομικό αγώνα. Τίποτα δεν μας χαρίστηκε. Όλα τα δικαιώματα τα κέρδισα μελετώντας το Σύνταγμα, τους νόμους, όλα από το Κυπριακό Δίκαιο, τα δικαιώματα του παιδιού, τους διοικητικούς μηχανισμούς και τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έπρεπε να διεκδικώ τα αυτονόητα, να κάνω αιτήματα, να καταφεύγω στα δικαστήρια. Σκέφτομαι τους γονείς που δεν έχουν ακαδημαϊκά προσόντα και με πονάει η ψυχή μου. Γι' αυτό και είμαστε εθελοντές στον Σύνδεσμο για την Επιληψία στην Κύπρο βοηθώντας αφιλοκερδώς τις οικογένειες. Την περίοδο του Covid ήμασταν απελπισμένοι, φοβούμενοι ότι η Μαρία-Φωτεινή θα πέθαινε, αφού όλα τα φάρμακα έρχονταν από την Αμερική και οι Αμερικανοί δεν δέχονταν επισκέπτες. Καταφέραμε με μεγάλη δυσκολία να παραχωρηθεί γραπτή άδεια στην Αντιγόνη από τον Υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ!

Επιλογικά

Το να έχεις ένα παιδί άρρωστο καθιστά τη ζωή όλης της οικογένειας εξαιρετικά πολύπλοκη. Όμως, ζούμε με αγάπη, πάθος, όρεξη για ζωή. Όσοι σκέφτονται ότι ένα άρρωστο παιδί είναι... «κρίμα» δεν μπορούν να καταλάβουν ότι μπορείς να ζεις άνετα, να χαίρεσαι και να είσαι ευτυχισμένος εσύ και το παιδί, που έχει ευάλωτη υγεία. Και η οικογένεια μπορεί να είναι ευτυχισμένη. Προϋποτίθεται, ωστόσο, ειδικά στην Κύπρο ή στην Ελλάδα, όπου το Κράτος Πρόνοιας είναι αναιμικό, η οικογένεια να διαθέτει κάποια οικονομική ευχέρεια και εσωτερική αρμονία. Η ασθένεια δεν είναι πηγή δυστυχίας. Πηγή δυστυχίας είναι η αδιαφορία των κρατικών μηχανισμών και της κοινωνίας για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη ενός βαριά άρρωστου παιδιού και ο κοινωνικός αποκλεισμός.

Εθελοντισμός

Όταν δίνεις, γεμίζει η καρδιά σου

Γράφει
η Ασένια
Τοντόροβα, Α' 4.1

Ο εθελοντισμός είναι μια πράξη ανιδιοτελούς προσφοράς, που πηγάζει από την επιθυμία να συμβάλουμε θετικά στην κοινωνία και στο περιβάλλον στο οποίο ζούμε. Μια πράξη, που εμπεριέχει αγάπη, ανθρωπιά, τρυφερότητα, στοργή και σίγουρα αποτελεί θεμελιώδη λίθο της ενσυναίσθησης, της ικανότητας δηλαδή να ταυτιστεί κανείς με τη συναισθηματική και ψυχική κατάσταση ενός άλλου ατόμου, να κατανοήσει τη συμπεριφορά και τα κίνητρά του, να μπει στη θέση του. Ο εθελοντισμός, ωστόσο, δεν αποτελεί μόνο μια κίνηση προσφοράς προς τους άλλους. Είναι και μια μοναδική ευκαιρία (αυτο)βελτίωσης και ανάπτυξης, που ενισχύει τις κοινωνικές σχέσεις και δημιουργεί βαθύτερους δεσμούς, φέρνοντας πιο κοντά τα άτομα που διαθέτουν κοινά οράματα και βλέψεις.

Είμαι εθελοντής σημαίνει δίνω χωρίς ανταλλάγματα, προσφέρω ένα κομμάτι από τον χρόνο μου, την ενέργειά μου και την ψυχή μου σε όλους εκείνους που το έχουν ανάγκη. Σημαίνει πως νιώθω την ικανοποίηση ότι συμβάλλω σε κάτι μεγαλύτερο από εμένα, πως η παρουσία μου κάνει τη διαφορά. Πώς μπορούμε σήμερα να μιλούμε για ανθρωπιά, αν δεν την δείχνουμε έμπρακτα; Ο εθελοντισμός αποτελεί το κλειδί για την κοινωνική αλληλεγγύη, τη συνεργατικότητα, την ευημερία και την αντιμετώπιση ποικίλων κοινωνικών προβλημάτων, όπως η πείνα, η φτώχεια, η μοναξιά και η περιβαλλοντική κρίση. Ο εθελοντισμός δεν στηρίζεται μόνο στη λογική, αλλά είναι βαθιά ριζωμένος στο συναίσθημα. Είναι η χαρά που βλέπεις στα μάτια των παιδιών, η ευγνωμοσύνη ενός ηλικιωμένου ανθρώπου που δεν νιώθει -τουλάχιστον για λίγο- μόνος. Είναι ένα ταξίδι αυτογνωσίας, μια διαρκής υπενθύμιση ότι οι μικρές πράξεις έχουν τεράστια δύναμη και ότι οι πράξεις ακούγονται πιο δυνατά από τις λέξεις! Εν τέλει, σκέφτομαι πως ο εθελοντισμός δεν ωφελεί μόνον εκείνους που λαμβάνουν βοήθεια, αλλά και τον ίδιο τον εθελοντή, που την προσφέρει...

Τα οφέλη που αποκομίζει ένας εθελοντής είναι πολλά. Κερδίζει κάτι πολύτιμο, που δεν έχει τιμή. Νιώθει ότι συνεισφέρει στην κοινωνία, προσφέροντας ένα κομμάτι από την καρδιά του. Κάθε ευχαριστώ που ακούει, κάθε χαμόγελο που αντικρίζει και κάθε αλλαγή που αντιλαμβάνεται πως γίνεται μέσα από τη δική του προσφορά τον γεμίζει με μια αίσθηση πληρότητας... Ένα αίσθημα αγάπης... Ένα αίσθημα καθήκοντος... Δεν μετρίεται με χρήματα ή υλικά αγαθά, αλλά με τις βαθιές συναισθηματικές ανταμοιβές που προκύπτουν από την ανιδιοτελή βοήθεια που προσφέρει στους άλλους. Ο εθελοντής ανακαλύπτει την αξία της πραγματικής ανθρώπινης σύνδεσης και συνειδητοποιεί ότι το να προσφέρει είναι, τελικά, αυτό που τον κάνει να νιώθει πλήρης και ζωντανός. Άραγε, μπορεί κάποιος να κατανοήσει πόση δύναμη κρύβει η προσφορά, χωρίς να το έχει ζήσει ο ίδιος;

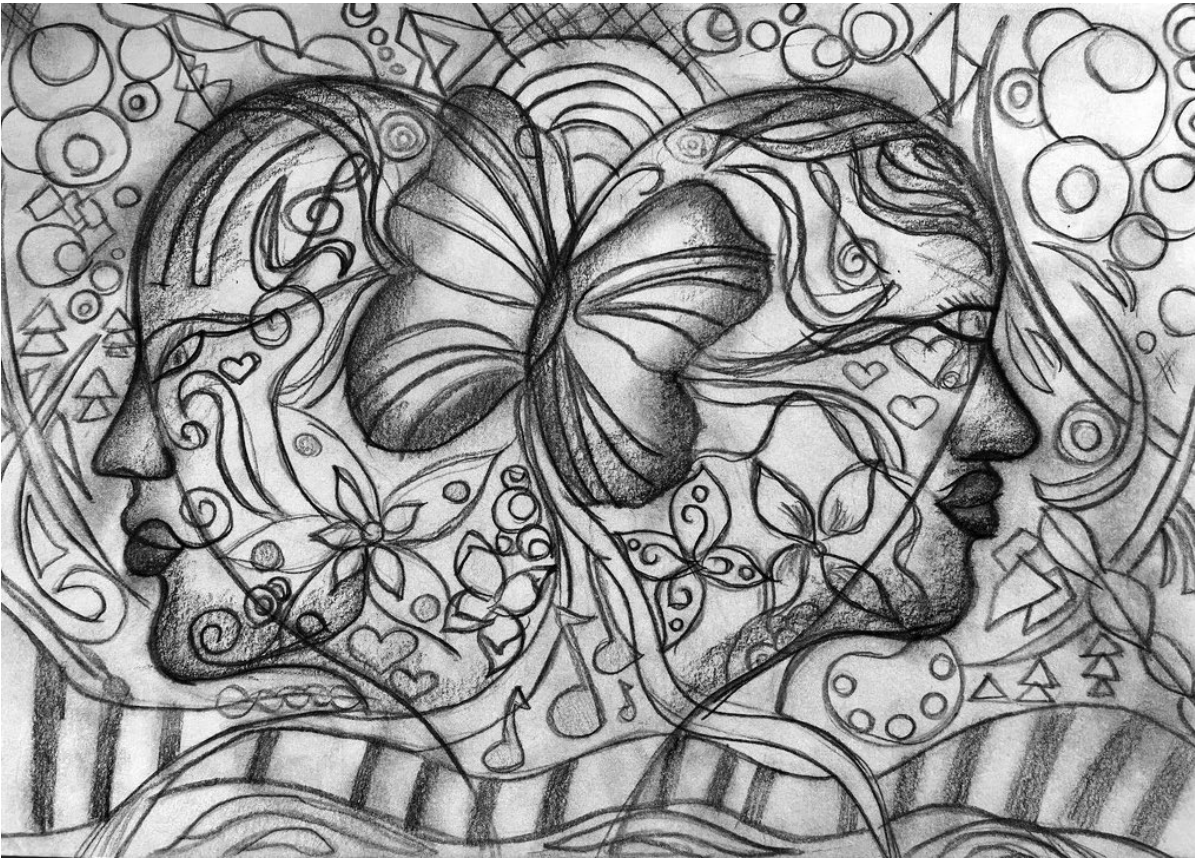
Τα κίνητρα ενός ανθρώπου που αναλαμβάνει εθελοντική δράση συνδυάζουν, συνήθως, την κοινωνική προσφορά και την προσωπική του ανάπτυξη. Ο εθελοντής παρακινείται από ένα αίσθημα κοινωνικής ευθύνης να προσφέρει ανιδιοτελώς για το κοινό καλό, βοηθώντας ευάλωτες ομάδες ή

συμμετέχοντας σε περιβαλλοντικές δράσεις. Πέραν τούτου, βέβαια, ορισμένοι αναγνωρίζουν ότι μέσα από την εθελοντική δραστηριότητα μπορούν να αποκτήσουν νέες κοινωνικές, επικοινωνιακές και επαγγελματικές δεξιότητες, να ενισχύσουν την αυτοεκτίμησή τους και να διευρύνουν τους πνευματικούς τους ορίζοντες. Εγωιστικό; Μπορεί... Αλλά, εν τέλει θα αποβάλουν τον εγωκεντρισμό, θα υιοθετήσουν ηθικές αξίες και θα προσπαθούν να λειτουργούν ολοένα και περισσότερο με αγάπη, σεβασμό, ειλικρίνεια και συνέπεια.

Τι άλλο να επικαλεστώ για να σας πείσω; Στην εποχή μας, οι στόχοι της εθελοντικής προσφοράς είναι πιο ευδιάκριτοι από ποτέ, καθώς ο εθελοντισμός έχει λάβει πολλαπλές (εξειδικευμένες) μορφές με σαφώς καθορισμένα πεδία δράσης. Έτσι, αν και υπάρχουν διάφορες μορφές εθελοντισμού, ο καθένας ανάλογα με τον τομέα δράσης και τα ενδιαφέροντά του μπορεί να επικεντρωθεί σε έναν κυρίαρχο στόχο. Οι εθελοντικές δράσεις σήμερα καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα περιβαλλοντικών, κοινωνικών, ανθρωπιστικών, πολιτισμικών και υγειονομικών αναγκών. Πρωτίστως, υπάρχουν εθελοντικές δράσεις που στοχεύουν στην ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης μέσω της δεκτροφύτευσης, της αναδάσωσης ή της ανακύκλωσης συμβάλλοντας στην προστασία του περιβάλλοντος και των απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών. Επιπλέον, η εθελοντική προσφορά εστιάζει στη στήριξη της υγείας με πρωτοβουλίες, όπως η αιμοδοσία, οι δωρεές οργάνων και η φροντίδα ασθενών και ατόμων με αναπηρίες.

Ένας άλλος στόχος του εθελοντισμού είναι η προστασία των ζώων μέσω φιλοζωικών οργανώσεων και δράσεων, που προσαρμόζονται στις ανάγκες κάθε περιοχής και στις συνθήκες διαβίωσης των ζώων. Παράλληλα, ο εθελοντισμός αναλαμβάνει να στηρίξει ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όπως παιδιά, ηλικιωμένους και αστέγους, παρέχοντας την απαραίτητη οικονομική βοήθεια, φροντίδα, περίθαλψη κ.ά.. Στην Κύπρο υπάρχουν αρκετές εθελοντικές οργανώσεις, όπως ο Κυπριακός Ερυθρός Σταυρός, το Καραϊσκάκειο Ίδρυμα, ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Μικροί Εθελοντές κ.ά., η καθεμία από τις οποίες επικεντρώνεται σε ένα ξεχωριστό έργο. Είναι, επομένως, εφικτή η ενασχόληση με τον εθελοντισμό στην Κύπρο, δεδομένων των ποικίλων εθελοντικών οργανώσεων που υπάρχουν και μπορούν να ανταποκριθούν στις πεποιθήσεις του κάθε εν δυνάμει εθελοντή.

Ο κάθε εθελοντής-πολίτης, μέσω της κοινωνικής προσφοράς, εξοπλίζεται με κοινωνικές, ηθικές και πολιτικές αρετές, οι οποίες συμβάλλουν στην αύξηση της κοινωνικής εμπιστοσύνης, στην κοινωνική ανάπτυξη και στην ευημερία του κοινωνικού συνόλου. Οι καλές σχέσεις μεταξύ των εθελοντών αλλά και οι κοινές επιδιώξεις τους αποτελούν παράδειγμα σύμπτωσης και ενότητας, το οποίο μπορεί να οδηγήσει στη συνολική μετεξέλιξη της άκρως ατομικιστικής σημερινής κοινωνίας σε κοινωνία αλληλεγγύης. Ο εθελοντισμός είναι το νήμα που ενώνει τους ανθρώπους, τους πολίτες, τις κοινότητες, τις κοινωνίες, προσφέροντας ελπίδα και δύναμη σε όσους τα χρειάζονται. Κάθε μικρή πράξη συνεισφοράς φτιάχνει τον καμβά ενός καλύτερου κόσμου, όπου η αλληλεγγύη και η ενσυναίσθηση μπορούν να κυριαρχήσουν.

Εικαστικό: Νεφέλη Αντωνιάδου, Α' 4.2

Bullying:

Μια σύγχρονη προσέγγιση σε ένα διαχρονικό πρόβλημα

Γράφει
η **Μαρία Ελένη**
Μιχαλίδου, Α' 2.5

Να ήταν άραγε η εθνικότητα του Άλεξ Μεσχισβίλι, ο ντροπαλός χαρακτήρας του εικοσάχρονου Βαγγέλη Γιακουμάκη, η απερισκεψία της Γαλήνης Κοεμτζή ή μήπως η προσπάθεια του δεκαεξάχρονου Παναγιώτη να γίνει αποδεκτός που τους κόστισαν τη ζωή; Όποια και να ήταν η καταγωγή, η εμφάνιση, το φύλο ή ο χαρακτήρας των θυμάτων, κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει το γεγονός ότι το bullying (εκφοβισμός) ήταν αυτό που οδήγησε στον θάνατο αυτά τα παιδιά.

Το πρώτο εντεκάχρονο αγόρι δέχθηκε τα θανάσιμα κτυπήματα από πέντε συνομήλικούς του, οι οποίοι τον οδήγησαν σε ένα εγκαταλειμμένο σπίτι, όπου τον άφησαν να πεθάνει αβοήθητος. Η σορός του δεν βρέθηκε ποτέ, παρ' όλο που τα παιδιά-θύτες κρίθηκαν ένοχα από το Μονομελές Δικαστήριο Ανηλίκων Θεσσαλονίκης για το κακούργημα της μη σκοπούμενης, θανατηφόρου σωματικής βλάβης και για περιύβριση νεκρού. Η σορός του δεύτερου νεαρού, φοιτητή της Σχολής Ιωαννίνων, εντοπίστηκε έπειτα από 40 μέρες ερευνών, 800 μέτρα μακριά από τη Γαλακτοκομική Σχολή Ιωαννίνων. Οι έρευνες κατέδειξαν ότι ο εικοσάχρονος Βαγγέλης υπέφερε από το καψόνι των συμφοιτητών του, οι οποίοι κάποιες φορές τον πίεζαν να τραγουδήσει μέσα από μια κλειστή ντουλάπα και του πέταγαν κέρματα, για να γελάσουν. Το εικοσιδυάχρονο κορίτσι ταλαιπωρούνταν συστηματικά από απειλητικά σχόλια στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και εν τέλει έπεσε στο κενό από τον ένατο όροφο της φοιτητικής της εστίας. Ο Παναγιώτης Στεφανή άφησε την τελευταία του πνοή σε πάρτι γενεθλίων, που έγινε σε σπίτι στην επαρχία Λάρνακας, μετά από αλκοολική δηλητηρίαση, αφού εξαναγκάστηκε σε ένα ολέθριο παιχνίδι για το «πόσο ποτό σώννει», καταναλώνοντας μεγάλες ποσότητες αλκοόλ, καθώς οι υπόλοιποι παρευρισκόμενοι βιντεοσκοπούσαν με απάθεια.

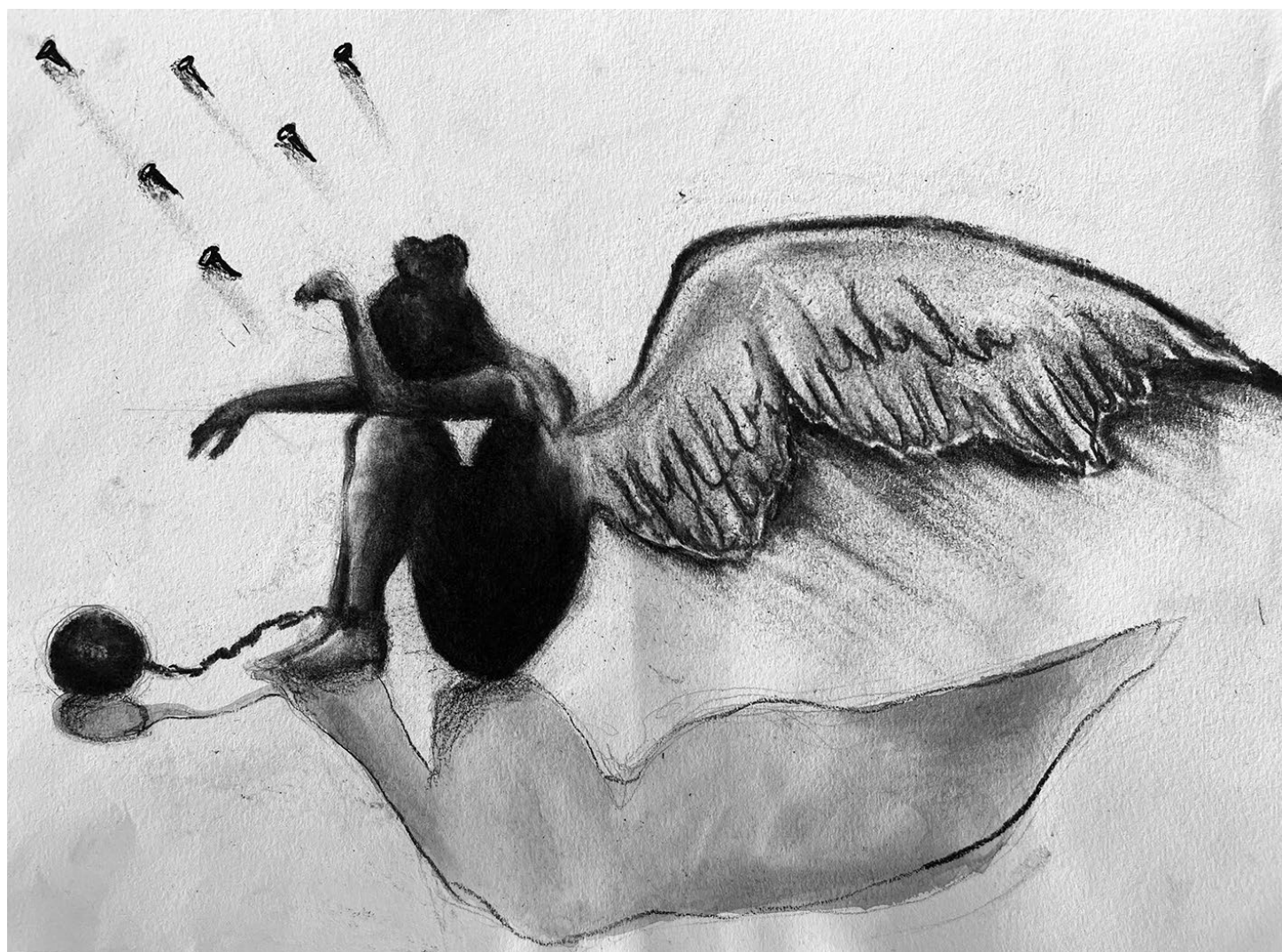
Αυτές οι απώλειες δεν είναι (δυστυχώς) οι μοναδικές. Τα περιστατικά εκφοβισμού είναι αμέτρητα. Καθημερινά, χιλιάδες παιδιά σε όλο τον κόσμο βιώνουν έναν εφιάλτη εντός ή και εκτός του σχολικού χώρου: λέξεις που πληγώνουν, πράξεις που αφήνουν σημάδια και τραύματα, μια βίαιη καθημερινότητα που δηλητηριάζει την κοινωνία και λαμβάνει τρομακτικές διαστάσεις. Τα περιστατικά bullying έχουν αυξηθεί ραγδαία και αποκαλύπτουν την παθογένεια της κοινωνίας μας, αφού το bullying αποτελεί ένα κατεχόμενη κοινωνικό φαινόμενο, το οποίο περιλαμβάνει κάθε κατάσταση κατά την οποία ασκείται εσκεμμένη, απρόκλητη, στοχευμένη και επαναλαμβανόμενη βία αλλά και επιθετική συμπεριφορά, με σκοπό την επιβολή δύναμης και την πρόκληση σωματικού ή και ψυχικού πόνου στο θύμα (Ζ. Σμυρναίου). Κάθε μορφή κακοποίησης -λεκτική, σωματική, ψυχολογική, σεξουαλική- αλλά και κάθε μορφή εκφοβισμού -σχολικός, διαδικτυακός, λεκτικός, σωματικός, ψυχολογικός, σεξουαλικός- αφήνουν το δικό τους αποτύπωμα στην ψυχοσύνθεση των θυμάτων.

Τα σχολεία, που αποτελούν μικρογραφία της κοινωνίας, και ο εκφοβισμός που λαμβάνει χώρα σε αυτά αποτυπώνουν ξεκάθαρα τον αέναο κύκλο του εκφοβισμού και της κακοποίησης σε ολόκληρη την κοινωνία. Οι έρευνες που γίνονται από το 2018 με σκοπό την εξαγωγή συμπερασμά-

των για την έκταση, τις μορφές και τις τάσεις της σχολικής βίας στην Κύπρο, στο πλαίσιο της εν εξελίξει Εθνικής Στρατηγικής για τη διαχείριση της βίας στα σχολεία, φανερώνουν ότι, τα τελευταία τρία χρόνια, παρουσιάζεται μια κλιμάκωση του φαινομένου: 1 στα 10 παιδιά περιθωριοποιείται, 1 στους 5 εφήβους πέφτει θύμα cyberbullying (κυβερνοεκφοβισμού), 1 στους 4 μαθητές δηλώνει ότι έπεσε θύμα bullying στο σχολικό και διαδικτυακό περιβάλλον, 95% των εκπαιδευτικών υπήρξαν μάρτυρες βίας μεταξύ μαθητών, πέραν του 50% των μαθητών είναι παρατηρητές/θεατές περιστατικού σχολικής βίας, ενώ μόνο το 18% των μαθητών θα υπερασπιστεί/παρηγορήσει το θύμα του περιστατικού. Ταυτόχρονα, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της διεθνούς έρευνας Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ), στην Κύπρο το 4,3% των μαθητών έχει εκφοβίσει άλλα παιδιά στο σχολείο τουλάχιστον 2-3 φορές τον μήνα τους τελευταίους μήνες, υιοθετώντας την ταυτότητα του θύτη.

Μαθητές-Θύτες

Οι μαθητές-θύτες παρουσιάζουν συνήθως ακραίας μορφής παραβατική συμπεριφορά απέναντι στους συμμαθητές και καθηγητές τους. Εκτός, όμως, από αυτό, το προφίλ του θύτη αφορά σε άτομα που δεν έμαθαν να υπολογίζουν τους άλλους και να αποδέχονται τη διαφορετικότητα. Ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι το γεγονός πως οι θύτες πολλών περιστατικών είναι παιδιά της διπλανής πόρτας: μαθητές, φοιτητές, άτομα νεαρής ηλικίας, ανήλικα πολλές φορές, τα οποία ανατράφηκαν σε μια κοινωνία, στην οποία κυριαρχεί η τάση της απόρριψης προς οτιδήποτε δεν ακολουθεί την αναμενόμενη νόρμα και απομακρύνεται από το πλαίσιο του κοινωνικά αποδεκτού. Είναι παιδιά που μεγάλωσαν σε περιβάλλοντα που στερούνται αγάπης και ενσυναίσθησης ή ανατράφηκαν μέσα σε ένα περιβάλλον υπέρμετρου εγωισμού. Συχνά οι θύτες έχουν υπάρξει και οι ίδιοι θύματα, αναπαράγοντας τον κύκλο της βίας... Θύματα, που έχουν υποστεί bullying, οδηγούνται σταδιακά σε συναισθηματική απομόνωση και έντονη κατάθλιψη και, αφού δεν έχουν λάβει την κατάλληλη στήριξη, δυσκολεύονται να εμπιστευτούν άλλους. Έτσι, αναπτύσσουν αμυντικούς μηχανισμούς επιβίωσης και μετατρέπονται και οι ίδιοι σε θύτες, καταδικάζοντας σε μια ζωή αβίωτη άτομα που είναι αδικημέ-

Εικαστικό: Μαρία Ελένη Μιχαλίδου, Α' 2.5

να από τη φύση, την κοινωνία ή άτομα που διαφέρουν από τη νόρμα, που δεν έχουν κανένα να τα υπερασπιστεί. Με τον τρόπο αυτό η βία ανακυκλώνεται και τα άτομα (αυτο)εγκλωβίζονται σε έναν βίαιο φαύλο κύκλο.

Μαθητές-Θύματα

Στην πλειονότητα των περιπτώσεων στη θέση του θύματος βρίσκονται άτομα μοναχικά, ευαίσθητα, εσωστρεφή, με μειωμένες κοινωνικές δεξιότητες που δυσκολεύονται να ενταχθούν σε μια ομάδα και αντιδρούν παθητικά ή/και καθόλου απέναντι σε συμπεριφορές οι οποίες τα ενοχλούν. Φυσικά, σε άλλες περιπτώσεις «στόχοι» γίνονται αυτοί που διαφοροποιούνται, όχι απαραίτητα γιατί υστερούν σε κάποια δεξιότητα, αλλά επειδή ξεχωρίζουν ως ιδιαίτερα έξυπνοι ή ταλαντούχοι (ή για οποιονδήποτε άλλο λόγο), με αποτέλεσμα οι άλλοι γύρω τους να μην μπορούν να τους αποδεχτούν. Αυτό που συναντούμε συχνά στις περιπτώσεις bullying είναι η ευκολία με την οποία στοχοποιούνται όσοι έχουν κάποιο εμφανές διακριτό χαρακτηριστικό, το οποίο τους διαφοροποιεί από το υπόλοιπο κοινωνικό σύνολο. Οι θύτες υπερτονίζουν το χαρακτηριστικό αυτό και το χρησιμοποιούν ως αφορμή άσκησης οποιασδήποτε μορφής βίας.

Το bullying δεν θα πάψει να υπάρχει, αν δεν σπάσει αυτός ο φαύλος κύκλος που συντηρείται και αναπαράγεται από τις λανθάνουσες συμπεριφορές των εκφοβιστών. Μήπως φταίει το «αστειάκι» για τους παχύσαρκους που έκανε ο παρουσιαστής στην τηλεόραση ή φταίνει τα ρατσιστικά συνθήματα στους τοίχους για τους αλλοθρησκούς και τους «ξένους», τα σεξιστικά σχόλια από τους φορείς εξουσίας, τα ομοφοβικά συνθήματα στο γήπεδο από φανατικούς οπαδούς, τα παιδικά παιχνίδια; Αυτά προωθούν τη βία και τις στερεο-

τυπικές αντιλήψεις; Φταίνε όλα τα παραπάνω μηδενός εξαιρουμένου; Αυτά καλλιεργούν εν τέλει την εχθρότητα, την επιθετικότητα και τις παθολογικές συμπεριφορές; Χωρίς αμφιβολία, όλα αυτά συντείνουν στη δημιουργία μιας κουλτούρας που δεν αποδέχεται τον άλλο, που στοχοποιεί το διαφορετικό, που κανονικοποιεί και προωθεί τη βία.

Ο εκφοβισμός είναι ένα ύπουλο «παιχνίδι», που απαιτεί τη λήψη προληπτικών μέτρων αντιμετώπισης. Στο σχολικό περιβάλλον χρειάζεται η εφαρμογή παιδαγωγικών μέτρων και όχι ποινών. Οι άνθρωποι δεν μαθαίνουν από τις τιμωρίες, αλλά εξανθρωπίζονται μέσα από την ορθή διαπαιδαγώγηση, την πνευματική καλλιέργεια, την ηθική αγωγή. Για αυτό και οι φορείς της παιδείας θα πρέπει να εστιάσουν στην ενημέρωση και την εκπαίδευση των παρατηρητών/θεατών, των τρίτων στις σχέσεις θύματος-θύτη, των ατόμων που έχουν την ικανότητα να δώσουν φωνή στους ευάλωτους και αποδυναμωμένους «στόχους», αυτών που δεν θα συντροφεύουν τη σιωπή των θυμάτων και προπαντός δεν θα συντηρούν την απάνθρωπη συμπεριφορά των νταήδων, αυτών που θα υψώσουν το ανάστημα και θα αποκρούσουν τις βίαιες επιθέσεις, υπερασπιζόμενοι το σωστό –ακόμη και αν δεν το κάνει κανείς άλλος.

Για να γίνουν πράξη όλα τα παραπάνω, πρέπει να πλάσουμε μια κοινωνία, η οποία θα πλημμυρίζεται από αγάπη και στην οποία θα διαδοθεί το μήνυμα πως ο εκφοβισμός δεν είναι επιλογή για τη λύση των προσωπικών μας προβλημάτων. Πώς, όμως, μπορούμε να αναμένουμε και να απαιτούμε τον σεβασμό, την κατανόηση, την ανοχή στο διαφορετικό από παιδιά και εφήβους, αν αυτά μεγαλώνουν σε ένα περιβάλλον όπου οι μεγαλύτεροι δεν τους δίνουν το παράδειγμα με τη δική τους συμπεριφορά;

Οι φίλοι, απαραίτητοι στη ζωή μας

Γράφει η Γεωργία Χατζηκυριάκου, Β' 1.1

Από την αρχή της ύπαρξής του, ο άνθρωπος, φύσει κοινωνικός, αποζητούσε τη συντροφιά και την επικοινωνία με άλλους ανθρώπους, επιδιώκοντας να μοιραστεί μαζί τους τις σκέψεις, τα συναισθήματα και τις επιθυμίες του. Στον σύγχρονο κόσμο, οι τρόποι επικοινωνίας έχουν αλλάξει δραστικά, αλλά η ανάγκη παραμένει η ίδια. Για τον λόγο αυτό, οι φιλίες που δημιουργεί κάποιος στη ζωή του είναι δεσμοί πολύ σημαντικοί.

Μέσα από την αλληλεπίδραση που έχουμε με τους φίλους μας, αισθανόμαστε ασφαλείς και αποδεκτοί. Οι φίλοι μας είναι εκείνοι που μας καταλαβαίνουν χωρίς να χρειάζεται να εξηγήσουμε πολλά. Μας στηρίζουν στις δύσκολες μας στιγμές, μας ενθαρρύνουν να κυνηγάμε τα όνειρά μας και χαίρονται μαζί μας στις χαρές. Εκτός από τη συναισθηματική της αξία, η φιλία διαδραματίζει και σημαντικό ρόλο στην προσωπική μας ανάπτυξη. Μέσα από αυτή, μαθαίνουμε να συνεργαζόμαστε, να μοιραζόμαστε και να επιλύουμε διαφορές. Μαθαίνουμε να ακούμε τους άλλους και να εκφράζουμε τις απόψεις μας με σεβασμό.

Ένας καλός φίλος είναι εκείνος που ακούει χωρίς να κρίνει, που είναι ειλικρινής και που μας στηρίζει ακόμα και όταν δεν συμφωνεί

μαζί μας. Μια φιλική σχέση δεν αποκτάται εύκολα και σίγουρα όχι τυχαία. Χρειάζεται χρόνος και προσπάθεια. Για να διατηρηθεί μια φιλία, είναι σημαντικό να υπάρχει αμοιβαία εμπιστοσύνη. Οι φιλίες, κάποιες φορές, δοκιμάζονται σε δύσκολες στιγμές, αλλά η συγχώρεση, η επικοινωνία και η υπομονή είναι τα «κλειδιά» για να διατηρήσουμε ζωντανή τη σχέση με τους φίλους μας.

Το σχολείο, για τους εφήβους, είναι ο ιδανικός χώρος για τη δημιουργία φιλιών. Οι ώρες που περνάμε με τους συμμαθητές μας στην τάξη, στα διαλείμματα και στις εκδρομές δημιουργούν στιγμές που θα θυμόμαστε για πάντα. Οι φίλοι στο σχολείο μάς βοηθούν να ξεπερνάμε το άγχος των μαθημάτων και να απολαμβάνουμε κάθε στιγμή της καθημερινότητάς μας. Επίσης, μέσα από τις σχολικές φιλίες μαθαίνουμε πώς να δουλεύουμε ως ομάδα, να επιλύουμε προβλήματα και να μοιραζόμαστε επιτυχίες και απογοητεύσεις.

Η φιλία είναι πραγματικά ένας θησαυρός. Οι φίλοι είναι εκείνοι που γεμίζουν τη ζωή μας με νόημα και χαρά. Μας βοηθούν να δούμε τον κόσμο μέσα από διαφορετικές οπτικές και μας εμπνέουν να γίνουμε καλύτεροι άνθρωποι. Γι' αυτό, αξίζει να επενδύουμε στη φιλία, να φροντίζουμε τους φίλους μας και να είμαστε και εμείς καλοί φίλοι. Όπως λέει και ένα παλιό ρητό: «Οι φίλοι είναι η οικογένεια που επιλέγουμε».

Για να μπορέσει, βέβαια, κάποιος να οικοδομήσει γνήσιες φιλίες, πρέπει πρώτα να βρίσκεται σε ειρήνη με τον εαυτό του. Αν

δεν κατανοεί και δεν αποδέχεται τα συναισθήματα, τις αδυναμίες και τα προτερήματά του, θα είναι δύσκολο να δημιουργήσει αυθεντικές σχέσεις με τους άλλους. Η αυτοεκτίμηση και η αυτογνωσία είναι θεμέλια για κάθε ανθρώπινη σχέση, καθώς, χωρίς αυτά, ο άνθρωπος δεν μπορεί να προσφέρει στους άλλους το καλύτερο κομμάτι του εαυτού του. Όταν κάποιος νιώθει καλά με τον εαυτό του, δεν ψάχνει την αποδοχή από τους άλλους με αγωνία, αλλά δημιουργεί υγιείς σχέσεις που στηρίζονται στην αμοιβαία εκτίμηση.

Εξάλλου, ανεξάρτητα από τη στήριξη των φίλων μας, ο άνθρωπος είναι στην πραγματικότητα μόνος του, γιατί, στο τέλος της ημέρας, αυτός είναι που κουβαλάει τον εαυτό του και τα συναισθήματά του. Η μοναξιά δεν είναι απλώς μια φυσική απομόνωση, αλλά και μια ψυχική κατάσταση. Όταν κάποιος περνά μια δύσκολη στιγμή, όπως μια απογοήτευση ή στεναχώρια, τα συναισθήματά του μεταδίδονται στους γύρω του, θέλοντας και μη. Αυτό συμβαίνει γιατί η συναισθηματική του κατάσταση καθορίζει τη στάση του απέναντι στους άλλους και επηρεάζει τη δυναμική των σχέσεών του. Έτσι, ακόμη και σε μια στιγμή που είναι περιτριγυρισμένος από φίλους, μπορεί να νιώθει μόνος, καθώς ο πόνος ή η χαρά που νιώθει εσωτερικά είναι δικά του και δεν μπορεί ή δεν θέλει να τα μοιραστεί πλήρως. Αυτός ο «μονόλογος» της ψυχής του δείχνει πως, παρά τις σχέσεις και τις συνδέσεις, ο άνθρωπος είναι πάντα ο μοναδικός υπεύθυνος για τα συναισθήματά του και στον ίδιο εναπόκειται κατά πόσο και σε ποιον βαθμό θα τα μοιραστεί με τους άλλους.

Μάχη... επαγγελματών

Ανάγκη για αλλαγή νοοτροπίας

Γράφει
η Νάγια Ανδρέου,
Γ' 1.1

Σε μια κοινωνία, όπως η σημερινή, που προωθεί τη «σπουδαιότητα» των πανεπιστημιακών επαγγελμάτων, τα χειρωνακτικά και καλλιτεχνικά επαγγέλματα φαίνεται να περνούν πλέον σε δεύτερη μοίρα και να υποτιμούνται από την πλειονότητα των ανθρώπων. Ταυτόχρονα, συγκεκριμένοι κλάδοι οδηγούνται σε κορεσμό, αφού γεμίζουν ολοένα και περισσότερο με επαγγελματίες-ανέργους, με αποτέλεσμα άλλοι ζωτικοί τομείς να υποφέρουν από έλλειψη ειδικευμένων εργαζομένων και πολλοί νέοι να καταλήγουν σε μια αγορά εργασίας που δεν έχει διαθέσιμες θέσεις. Πώς εξηγείται αυτή η ανισορροπία που δημιουργείται στην κοινωνία και πώς φτάσαμε σε αυτό το σημείο;

Είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε τη ρίζα του προβλήματος, η οποία έγκειται στον φόβο για κοινωνική κριτική. Αναμφίβολα, οι στερεοτυπικές αντιλήψεις που υπάρχουν συνδέουν τη χειρωνακτική εργασία με μαθητές που είναι πιο αδύνατοι ακαδημαϊκά, γεγονός που τα τελευταία χρόνια (δυστυχώς) επαληθεύεται... Σήμερα, λίγοι μαθητές επιθυμούν να ασχοληθούν επαγγελματικά με δουλειές «μη πανεπιστημιακές», που δεν απαιτούν, δηλαδή, κάποια ακαδημαϊκή κατάρτιση και δεν προσφέρουν, επομένως, κοινωνικό κύρος. Στην πραγματικότητα, όμως, δεν μπορεί ο οποιοσδήποτε να γίνει μάστορας ή υδραυλικός, μιας και απαιτούνται ειδικές δεξιότητες σε αυτού του είδους τα επαγγέλματα, τις οποίες δεν διαθέτουμε όλοι. Ας μην ξεχνάμε ότι πολλά από τα επιτεύγματα του πνευματικού πολιτισμού, που άλλαξαν την πορεία της ανθρώπινης ιστορίας, θα παρέμεναν απλές σκέψεις, εάν δεν υπήρχε κάποιος χειρωνακτας να τα υλοποιήσει. Καμιά ενέργεια ή εργασία του ανθρώπου δεν είναι αμιγώς σωματική ή αμιγώς πνευματική. Εξάλλου, οι χειρωνακτικές εργασίες -από την κατασκευή επίπλων μέχρι τη συντήρηση υποδομών- αποτελούν αυταπόδεικτα αναπόσπαστο κομμάτι της διαβίωσης του ανθρώπου στην καθημερινή του πραγματικότητα και είναι αναγκαίες για όλους τους ανθρώπους, ανεξαρτήτως της κοινωνικής τους θέσης ή του εισοδήματός τους.

Από την άλλη, παρ' όλο που η επαφή του ανθρώπου με τις τέχνες είναι σημαντική για πολλούς και ευνόητους λόγους, τόσο σε προσωπικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο, τα καλλιτεχνικά επαγγέλματα τυγχάνουν και αυτά με τη σειρά τους της ίδιας υποτίμησης και υποβάθμισης από την κοινωνία. Στις μέρες μας, η ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη και αυτοματοποίηση, ο καταναλωτισμός, η παγκοσμιοποίηση, η επιβολή ενός συγκεκριμένου τρόπου ζωής (lifestyle) και πληθώρα άλλων παραγόντων έχουν περιορίσει την ενασχόληση των νέων στον καλλιτεχνικό τομέα και στις Τέχνες. Έτσι, οι νέοι αποφεύγουν τις καλλιτεχνικές σπουδές, ακολουθώντας κατευθύνσεις που θεωρούνται πιο «ασφαλείς» και αναγνωρισμένες και επιλέγοντας επαγγέλματα με μεγαλύ-

τερη επαγγελματική σταθερότητα και οικονομική ασφάλεια, αφού θεωρούν τις πρώτες ως μη βιώσιμες επιλογές.

Η τέχνη, όμως, αποκαλύπτει μιαν άλλη πτυχή της ανθρώπινης δημιουργικότητας. Δεν αφορά μόνο στην ψυχαγωγία και στην αισθητική απόλαυση, αλλά έχει βαθιά επίδραση στην προσωπική ανάπτυξη και καλλιέργεια του ατόμου, στην κοινωνική συνοχή και ευημερία, στην πολιτισμική πρόοδο. Κρατώντας ζωντανές τις τέχνες, όπως τη ζωγραφική, το θέατρο, τη μουσική και τον χορό, κρατάμε ζωντανές τις αξίες και τον πολιτισμό μας, ο οποίος σβήνει σιγά-σιγά, παρασύροντας μαζί του τον ρομαντισμό και τη μαγεία της αρχαιοελληνικής παράδοσης. Στο 2025 τα πάντα έχουν αυτοματοποιηθεί... Η πλειονότητα των ατόμων δεν αποζητεί πλέον το θέατρο ούτε ακούει μουσική -πέραν αυτής που αποτελεί την εβδομαδιαία τάση... Από την άλλη, οι καλλιτέχνες παλεύουν να κρατήσουν ζωντανή τη μαγεία που αποπνέει κάθε μορφή τέχνης. Ωστόσο, η κοινωνία τους κατακρίνει θεωρώντας τους νεραϊδοπαρμένους νέους, χωρίς μέλλον και προοπτική. Ταυτόχρονα, οι αμοιβές των καλλιτεχνών μειώνονται όλο και περισσότερο και οι θέσεις εργασίας σε όλους τους καλλιτεχνικούς κλάδους περιορίζονται, με αποτέλεσμα πολλοί νέοι να μην μπορούν να ακολουθήσουν τα όνειρά τους, φοβούμενοι για τη μελλοντική τους επαγγελματική αποκατάσταση. Παρ' όλα αυτά, εάν καταφέρουμε να κρατήσουμε άθικτες τις τέχνες και την πολιτισμική κληρονομιά μας, που εκτιμώνται ιδιαίτερα από τους φιλέλληνες σε όλο τον κόσμο, θα ενισχυθεί και ο τουρισμός της χώρας μας, αφού τα ήθη και οι παραδόσεις μας είναι αυτές που μας ξεχωρίζουν από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες.

Οι ασταθείς συνθήκες εργασίας και η ελλιπής προβολή της σημασίας των προαναφερθέντων επαγγελμάτων έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην κοινωνία μας. Καταρχάς, υπάρχει υπερβολική συγκέντρωση εργαζομένων σε συγκεκριμένους επαγγελματικούς κλάδους (αναγνωρισμένης αξίας), όπως η ιατρική, η νομική, τα οικονομικά ή και άλλους που σχετίζονται με την πληροφορική και την τεχνολογία. Το γεγονός αυτό οφείλεται στη θεμελιωμένη αντίληψη πως αυτά αποτελούν τα επαγγέλματα του μέλλοντος και πως προσφέρουν τις καλύτερες βάσεις για εξασφάλιση οικονομικής άνεσης και επαγγελματικής σταθερότητας. Ωστόσο, η τάση αυτή οδηγεί σε υπερπληθώρα πτυχιούχων νέων, ο αριθμός των οποίων δεν συνάδει με τις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας, προκαλώντας έτσι υψηλά ποσοστά ανεργίας. Αυτό το γεγονός, σε συνδυασμό με τα υποστελεχωμένα επαγγέλματα -αυτά, δηλαδή, που θεωρούνται «κατώτερα» δημιουργεί ανισορροπία στην κοινωνία. Ο κορεσμός και η υποστελέχωση δεν πλήττουν μόνο τους νέους επαγγελματίες που δυσκολεύονται να βρουν εργασία, αλλά και την ίδια την οικονομία, αφού το ανθρώπινο δυναμικό δεν αξιοποιείται κατάλληλα. Οι δύο αυτοί παράγοντες οδηγούν την κοινωνία σε μια κατάσταση στασιμότητας, στερώντας από αυτήν την απαραίτητη ποικιλομορφία επαγγελμάτων, ώστε να μπορεί να αναπτυχθεί.

Την ευθύνη, όμως, δεν φέρουν εξ ολοκλήρου οι νέοι, οι οποίοι εν τέλει επιλέγουν το «δημοφιλέστερο» και «αξιότερο» επάγγελμα, αλλά και το περιβάλλον τους. Οι προσδοκίες των γονέων για τα παιδιά τους, πολλές φορές, ξεπερνούν τα όρια του ρεαλισμού και μετατρέπονται σε καταπιεστικές συμπεριφορές που επιδιώκουν ένα «υψηλό» μαθησιακό αποτέλεσμα, το οποίο ο μαθητής, ίσως, και να μην μπορεί να επιτύχει. Έτσι, ο νέος ωθείται, συνειδητά ή ασυνειδητά, στο να επιλέξει ένα επάγγελμα αναγνωρισμένου κύρους, παραμερίζοντας τα όνειρά του, μόνο και μόνο για να καλύψει τις ανασφάλειες των γονιών του.

Αναμφίβολα, υπάρχουν μαθητές στους οποίους ένα επάγγελμα αναγνωρισμένου κύρους, όπως είναι αυτό του δικηγόρου ή του γιατρού, ταιριάζει απόλυτα. Γι' αυτό, είναι σημαντική η αναγνώριση των κλίσεων του κάθε μαθητή, αλλά και η «αποδοχή» (κυρίως από τους γονείς) των ικανοτήτων κάθε παιδιού, κατά την κρίσιμη εκείνη στιγμή της επιλογής των μελλοντικών του σπουδών. Λαμβάνοντας υπόψη, κατά την επιλογή επαγγέλματος, τις κλίσεις, τις ικανότητες, τα ενδιαφέροντα και τα ταλέντα κάθε παιδιού διασφαλίζεται τόσο η προσωπική επιτυχία του ατόμου όσο και η ευημερία του κοινωνικού συνόλου. Το άτομο, ασκώντας το επάγγελμα που επιθυμεί, νιώθει εσωτερική πληρότητα και ικανοποίηση, η εργασία του γίνεται πιο αποδοτική, η ατομική του δημιουργία μετατρέπεται σε κοινωνικό κτήμα, η παραγωγικότητα αυξάνεται, η οικονομία ακμάζει και εν τέλει η κοινωνία προοδεύει. Εντούτοις, κάτι τέτοιο μοιάζει ουτοπικό, διότι πολλοί μαθητές αποφασίζουν επιπόλαια για το μέλλον τους και, χωρίς να έχουν ακόμη ανακαλύψει ποιος επαγγελματικός χώρος τους ταιριάζει, καταφεύγουν στις πιο «ασφαλείς» και συνήθεις επιλογές.

Είναι, λοιπόν, απαραίτητο να αλλάξει αυτή η νοοτροπία, ώστε όλα τα επαγγέλματα να αντιμετωπίζονται ως ισάξια, ανεξαρτήτως της κοινωνικής τους προβολής και των οικονομικών τους απολαβών. Για να επιτευχθεί αυτό, απαιτείται ορθός επαγγελματικός προσανατολισμός, ώστε ο νέος να γνωρίσει πρωτίστως τον εαυτό του και να αναγνωρίσει τις ικανότητές του, με σκοπό να επιλέξει το επάγγελμα που ταιριάζει στην προσωπικότητά του. Φυσικά, είναι σημαντικό να προβληθεί στους μαθητές και η σημασία των χειρωνακτικών και καλλιτεχνικών επαγγελμάτων τόσο σε πρακτικό όσο και σε πολιτισμικό επίπεδο. Ταυτόχρονα, δεν θα πρέπει να προωθούνται τα ίδια και τα ίδια επαγγέλματα... Πρέπει οι νέοι να έρθουν σε επαφή και με άλλα επαγγέλματα, λιγότερο δημοφιλή, τα οποία προσφέρουν εξίσου καλές ευκαιρίες εργοδότησης και ικανοποιητικό μισθό. Η αλλαγή αυτή θα οδηγήσει σε μια ισορροπημένη αγορά εργασίας, στην οποία όλοι οι εργαζόμενοι θα μπορούν να αξιοποιούν τις δεξιότητές τους σε επαγγέλματα που επιλέγουν με βάση τις κλίσεις και ικανότητές τους και όχι με βάση τις κοινωνικές προκαταλήψεις. Με αυτόν τον τρόπο θα προαχθεί και θα διασφαλιστεί η κοινωνική και η οικονομική ευημερία.

Θυσιά Ζω

Ο Γρηγόρης Αυξεντίου, φωτεινό παράδειγμα στη ζωή μας

Γράφει η Εμμέλεια Χατζηαράπη, Γ' 3.3

Τι μπορεί να οριστεί ως θυσία; Για κάποιους θυσία σημαίνει να περιορίσουν τις ώρες ξεκούρασής τους για χάρη του διαβάσματος. Για άλλους να δώσουν ένα από τα παιχνίδια τους ή κάποια χρήματα για ελεημοσύνη. Για εμένα θυσία σημαίνει να παραμερίζεις τον εαυτό σου υπηρετώντας τον άλλο. Όποιος και αν είναι αυτός ο άλλος. Πριν από 70 χρόνια, ο «άλλος» ήταν ο συναγωνιστής σου, η πατρίδα σου, η μάνα σου... Σήμερα, δεν υπάρχει άλλος... Υπάρχει μόνο το «εγώ». Το τρανταχτό αυτό «εγώ» που φέρει ο άνθρωπος από τη στιγμή της δημιουργίας του... Με μόνη διαφορά το γεγονός ότι τότε η προσήλωση στον εαυτό του ήταν απαραίτητο συστατικό της επιβίωσής του, ενώ σήμερα ο εγωισμός αποτελεί τη βασική κινητήρια δύναμή του. Τη δύναμη, δηλαδή, που καθοδηγεί κάθε του πράξη.

Παρ' όλα αυτά, υπάρχει ακόμη ελπίδα. Πώς το ξέρω; Η απάντηση είναι απλή. Διότι ο μικρός τόπος μας διατηρεί βαθιά στις ρίζες του πρότυπα, πρότυπα ορθά, πρότυπα Ανθρώπων που αποτελούν την απόδειξη πως ο λαός μας δεν είναι καταδικασμένος. Κάθε άνθρωπος δίνει τη δική του μάχη. Άνιση ή όχι, πάντα κάτι κερδίζει, πάντα κάτι χάνει. Η Κύπρος μας, ένα βασανισμένο νησί που υπέφερε και συνεχίζει να υποφέρει, σημειώνει στα χρονικά της δικής της μοναδικής Ιστορίας μία νίκη. Μία νίκη στο πέτρινο σπήλαιο του Μαχαιρά, όπου η φλόγα της ελπίδας αναζωπυρώθηκε στις 3 Μαρτίου του 1957 με τη θυσία του αγωνιστή και ήρωα Γρηγόρη Αυξεντίου.

Ο συμπατριώτης μας Γρηγόρης Πιερί Αυξεντίου γεννήθηκε στο χωριό Λύση της επαρχίας Αμμοχώστου. Με την ολοκλήρωση της φοίτησής του στο εξατάξιο γυμνάσιο, ταξίδεψε στην Ελλάδα όπου κατετάχθη στον Ελληνικό Στρατό. Εκεί η μητέρα πατρίδα άνοιξε απλόχερα τις φτερούγες της και δέχθηκε ένα αθώο παιδί, διαπλάθοντάς τον σε έναν Αετό, προστάτη του νησιού μας. Με την επιστροφή του στα πάτρια εδάφη ο Αυξεντίου μυείται κατευθείαν στον αγώνα κατά των Άγγλων. Έτσι, αρχίζει και η ιστορία του πραγματικού ήρωα. Ενός «Ρήγα» του οποίου η συνειδητή απόφαση για θυσία τον οδήγησε αναμφιβόλα στο πάνθεον των αθανάτων.

Μετά από ένα σύντομο σχετικά διάστημα, διακρίθηκε για τη στρατιωτική, ηγετική και πνευματική του δράση στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα κατά των Άγγλων και έτσι του αποδόθηκε η θέση του Υπαρχηγού της Εθνικής Οργάνωσης Κυπρίων Αγωνιστών (ΕΟΚΑ). Την 1η Απριλίου του 1955 ηγήθηκε επιθέσεων εναντίον αγγλικών στόχων στον τομέα του -υπήρξε ο πρώτος τομεάρχης της ΕΟΚΑ στην περιοχή της Αμμοχώστου. Την ίδια ημέρα, οι Άγγλοι αποικιοκράτες τον επικήρυξαν, προσφέροντας ως αμοιβή το ποσό των 250 λιρών, το οποίο αυξήθηκε έπειτα σε 5.000 λίρες.

Τι σημαίνει, όμως, πραγματικά να κοστολογώ τη ζωή οποιουδήποτε ανθρώπου, έστω και με το ελάχιστο ποσό; Τι είναι, δηλαδή, ο άνθρωπος;

Ένας αριθμός σε μία λίστα ή μία ψυχή που μάχεται στον αγώνα της επιβίωσης; Ποιος είναι αυτός που αποφασίζει αν κάποιος άλλος θα ξυπνήσει την επόμενη ημέρα; Ποιος είναι αυτός που πληρώνει, για να μπορέσει να αφαιρέσει, να ξεριζώσει τη ζωή ενός άλλου απόμου; Η απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι η απόδειξη πως ένα μέρος της κοινωνίας βιάζει και εξακολουθεί να βαδίζει στο ίδιο μονοπάτι: στο χαοτικό μονοπάτι του συμφέροντος, όπου φάρο αποτελούν τα χρήματα. Γιατί ταυτόχρονα, και στην αντίπερα όχθη, η φιλαργυρία τρώει την αρετή και γεμίζει με τα αγκάθια της πληγές σε κάθε ίχνος λογικής ή συνείδησης που απομένει στον άνθρωπο.

Από τότε, ο άνθρωπος, δέχτηκε τα χρήματα προδίδοντας τον «Άρη» του Αγώνα. Δέχτηκε, δηλαδή, κόλλες χαρτί για τη ζωή ενός συμπατριώτη του. Δέχτηκε κέρματα για την ψυχή ενός αδελφού του. Ποιος είναι αυτός που υπομένει αβίαστα τις τύψεις στη ζωή του για μερικές λίρες (αν μπορεί να τις νιώσει δηλαδή); Ποιος είναι αυτός που βάζει τον εαυτό του και την άνεση ή τη δική του ασφάλεια πάνω από το μεγαλείο της ανθρωπίνης ψυχής που αφιερώνει τη ζωή της στην πατρίδα και τα ιδανικά από τα οποία αυτή εμφορείται; Πραγματικά ποιος; Ο άνθρωπος, αυτό το αποκτηνωμένο και άθλιο ον της κοινωνίας. Αυτός με τον οποίο η σημερινή κοινωνία οδηγείται στο μέλλον. Αυτός. Ο καπετάνιος του μέλλοντος. Αυτός που πάνω από όλα και όλους τοποθετεί τον μεγαλειώδη εγωισμό του, με σκήπτρο του τα λεφτά. Οι δύο αυτοί καταστροφικοί παράγοντες οδήγησαν στο χάος, στον όλεθρο τις ψυχές μας... Τόσο που θα έπρεπε να ντρεπόμαστε που ανήκουμε σε αυτό το είδος, το σημερινό «ανθρώπινο» είδος.

Παρά την καθολική παρακμή της κοινωνίας μας, ανάμεσα στον λαό της Κύπρου ευτυχώς υπάρχουν προσωπικότητες των οποίων τα ονόματα δικαίως γράφτηκαν με «χρυσά γράμματα της δόξας στον ουρανό» και εξακολουθούν μέχρι και σήμερα να λάμπουν. Μπορεί να τα έχει καταπιεί «η καθημερινή η έγνοια μας», αλλά βαθιά μέσα σε κάθε Κύπριο πολίτη η σπίθα σιγοκαίει. Η σπίθα αυτή τείνει μέσα στην απανθρωπιά να αναζωπυρώσει τη φωτιά, που θέλει να στήσει χορό και μέσα από τις κινήσεις της να μας θυμίσει... Να μας θυμίσει την αποφράδα εκείνη μέρα του Μάρτη. Τη μέρα που τύλιξε στην αγκαλιά της μία ψυχή και την εξύψωσε, τη μεταμόρφωσε σε «Αετό και στον Άη Γιώργη τον τροπαιοφόρο, βάζοντάς τον για πάντα στην καρδιά μας».

3 Μαρτίου 1957, λοιπόν... Η μέρα κατά την οποία και οι φλόγες θρηγνούν. Οι Άγγλοι αποικιοκράτες περικυκλώνουν το πέτρινο κρησφύγετο, που από το προηγούμενο απόγευμα κρατά στην αγκαλιά του, μαζί με τον Γρηγόρη Αυξεντίου, ακόμα τέσσερις από τους αγωνιστές του νησιού μας -τους Ανδρέα Στυλιανού, Αυγουστή Ευσταθίου, Αντώνη Παπαδόπουλο και Φειδία Συμεωνίδη. Πέντε παλικάρια ανδρειωμένα, που με πίστη στον Θεό και στην πατρίδα μάχονται ενάντια στο αγγλικό αποσπασμα των εξήντα στρατιωτών. Η μάχη άνιση.... Στη σκέψη τους ο νικητής έχει στεφθεί. Παρ' όλα αυτά, ο Μάστρος δεν παραδίδεται.

Με φωνή αποφασιστικότητας, με χροιά ηγέτη, αδελφού και συμπατριώτη διατάζει τα παλικάρια του να αποχωρήσουν και να σωθούν -έχουν ακόμα να προσφέρουν πολλά στον Αγώνα. Δεν τους παροτρύνει να παραδοθούν, αλλά τους διδάσκει πώς να υπερνικήσουν τον φόβο, τον Άγγλο κατακτητή αλλά και τον ίδιο τον θάνατο.

Η μάχη συνεχίζεται ώρες επί ωρών. Η νύχτα αρχίζει να ξετυλίγει το πέπλο της σιγά σιγά... Η βροχή δυναμώνει. Βροντές. Η γη γνωρίζει και θρηνεί. Η εντολή για ενισχύσεις δίνεται και σταγόνα-σταγόνα το σπήλαιο του Μαχαιρά πλημμυρίζει από ψηλά με το καυστικό αυτό υγρό, γνωστό ως πετρέλαιο. Ήταν η αρχή του τέλους...

Ένας μοχλός και ένα σπέρτο. Ένας κάμπος και μια διαταγή. Ένας μάστρος, ένας φόβος, ένα πονεμένο χαμόγελο. Μία εντολή. Ένας άνθρωπος, μία ψυχή, ένας ήρωας, μία θυσία... ΜΙΑ Η ΑΛΗΘΕΙΑ: Οι φλόγες τυλίγουν μέσα στη σημαία του Έθνους το κορμί του Γρηγόρη Πιερί Αυξεντίου και ο ήλιος παρέα με το φεγγάρι αγκαλιάζουν την ψυχή του ήρωα, μεταφέροντάς την ψηλά, κοντά στους υπόλοιπους φύλακες αγγέλους του ουρανού. Κοντά στα παλικάρια που τα άφησε η μάνα τους να φύγουν από την αγκαλιά της, αλλά δεν ξαναγύρισαν. Παλικάρια που η μάνα τους μπορεί περήφανη να πει: «Χαλάλιν της Πατρίδος μου». Παιδιά που μπορούν να σκουπίσουν τα μάτια τους στη σημαία και να μην την ματώσουν ποτέ. Αυτά τα παλικάρια που κέρδισαν με το σπαθί τους την τιμή να λέγονται Άνθρωποι. Αυτά που άφησαν πίσω κάθε εγωισμό, κάθε συμφέρον, κάθε συγγενή, φίλο, γυναίκα ή παιδί και έπεσαν με ευθυκρισία στα σκαλιά του Αγώνα, θυσιάζοντας τη ζωή τους, το μεγαλύτερο δώρο του Θεού, για χάρη της αλήθειας, της αγάπης, του αλτρουισμού και της ελευθερίας. Τα παλικάρια αυτά, λοιπόν, που μετουσιώθηκαν σε αγγέλους του νησιού μας αλλά και ολόκληρης της γης, ανοίγοντας διάπλατα τα φτερά τους, φτάνοντας στον ουρανό.

Η ιστορία τους, όμως, δεν τελειώνει στον γαλάζιο ουρανό. Αντίθετα, ξεδιπλώνει το πέπλο της αγκαλιάζοντας τη γη που τους έδωσε ζωή. Δεν υπάρχουν λόγια για να περιγράψουν τι είδαν, τι άκουσαν και τι ένιωσαν τα ιερά χώματα της Κύπρου πριν από 70 χρόνια. Κανένας άνθρωπος δεν είναι άξιος να μιλήσει για τους ήρωες όχι μόνο του 1955 αλλά και ολόκληρης της Ιστορίας. Οι ήρωες αυτοί αποτελούν τον ήλιο που φωτίζει επ' άπειρον την ανθρωπότητα, αποτελούν τους ανθρώπους που μέσω των θυσιών τους μας θυμίζουν πως υπάρχει ελπίδα ζωής.

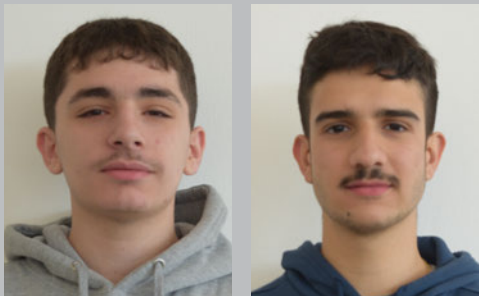
Ας γίνει, λοιπόν, φως η θυσία τους, ώστε να λάμψει η αγάπη και η ελευθερία, υπενθυμίζοντας στον κόσμο πως μέσα στις πιο άθλιες, εξουθενωτικές και αποτρόπαιες συνθήκες, ο ουρανός μπορεί να γεμίσει αστέρια που θα αποτελούν το σπίτι των Αγγέλων της ζωής.

Σε κάθε ήρωα, λοιπόν, που η θυσία του φωτίζει τον έναστρο ουρανό...

Εικαστικό φόντο: Θεοδώρα Ποπονίδου, Γ' 6.1

Η θυσία τριών μαθητών στον αγώνα της ΕΟΚΑ

Πετράκης Γιάλλουρος, Μάκης Γιωργάλλας,
Ευαγόρας Παλληκαρίδης

Γράφουν οι:
Γιώργος Ιακώβου
και Ευάγγελος Κώστα, Γ' 1.1

Ο εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας της Εθνικής Οργάνωσης Κυπρίων Αγωνιστών (ΕΟΚΑ) για την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα υπήρξε μία από τις πιο λαμπρές σελίδες του Ελληνισμού στη νεότερή του Ιστορία. Πολλοί ξένοι τον έχουν χαρακτηρίσει ιστορικό θαύμα, αφού ένας μικρός σε μέγεθος λαός ξεγέρθηκε εναντίον μιας πανίσχυρης αποικιοκρατικής δύναμης. Αναμφίβολα, μέρος αυτού του θαύματος ήταν η μεγαλειώδης και εθελούσια συμμετοχή της νεολαίας στον Αγώνα. Χωρίς την εθνική δράση της νεολαίας, πολλές από τις ηρωικές σελίδες του Αγώνα, αυτές που μας κάνουν σήμερα υπερήφανους, δεν θα είχαν γραφτεί.

Όταν άρχιζε ο αγώνας της ΕΟΚΑ, η ηγεσία της Οργάνωσης εναπόθεσε πολλές ελπίδες στη νεολαία για απαλλαγή της Κύπρου από τον βρετανικό ζυγό. Αυτή η νεολαία θα πρέπει να αποτελεί σήμερα το πρότυπό μας στον αγώνα που καταβάλλουμε για την απελευθέρωση της ημικατεχόμενης μας πατρίδας από τον τουρκικό ζυγό.

Το προγονικό «εἷς οἰώνός ᾀριστος ἀμύνεσθαι περί πατρὸς» δεν αποτέλεσε απλώς ένα σύνθημα για όσους αγωνίστηκαν εκείνη την περίοδο, αλλά έγινε τρόπος ζωής και δράσης που ενέπνευσε τη νεολαία και συνέβαλε στην επιτυχή διεξαγωγή του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα στο νησί μας. Η τόλμη και η αυτοθυσία είναι έκδηλες σε πολλές περιπτώσεις μαθητών και νέων που θυσιάστηκαν τότε για την απελευθέρωση της πατρίδας μας.

Σε αυτό το κάλεσμα πολλοί νέοι έτρεξαν να συμβάλουν στον εθνικό σκοπό. Κάποιοι από αυτούς ξεχώρισαν για το ήθος και την ηρωική θυσία τους. Ανάμεσα στους πολλούς, ήταν και τρεις μαθητές που αποτελούν σήμερα ξεχωριστά πρότυπα για τη νεολαία: ο Πετράκης Γιάλλουρος, ο Μάκης Γιωργάλλας και ο Ευαγόρας Παλληκαρίδης.

Πετράκης Γιάλλουρος

Ο Πετράκης Γιάλλουρος γεννήθηκε το 1938 και μεγάλωσε στο κατεχόμενο σήμερα Ριζοκάρπασο της επαρχίας Αμμοχώστου. Η έναρξη του αγώνα της ΕΟΚΑ τον βρήκε αριστούχο μαθητή στο Ελληνικό Γυμνάσιο Αμμοχώστου. Ο Πετράκης Γιάλλουρος ήταν σημαιοφόρος και πρωτοπόρος στις μαθητικές εκδηλώσεις του σχολείου του. Συντόνιζε την οργάνωση των μαθητών του σχολείου, φρόντιζε για τη διανομή φυλλαδίων, τη μεταφορά της αλληλογραφίας, την απόκρυψη και διακίνηση οπλισμού, καθώς επίσης και την οργάνωση μαχητικών διαδηλώσεων.

Στις 6 Φεβρουαρίου 1956, σε διαδήλωση που οργανώθηκε από τους μαθητές του Γυμνασίου Αμμοχώστου, ξέσπασαν συγκρούσεις με τον βρετανικό στρατό και η αποικιακή διοίκηση διέταξε το κλείσιμο του σχολείου. Την επομένη, στις 7 Φεβρουαρίου 1956, μεγάλος αριθμός μαθητών του Γυμνασίου και του Εμπορικού Λυκείου Αμμοχώστου οργάνωσαν νέα διαδήλωση. Όπως ήταν αναμενόμενο, η διαδήλωση εξελίχθηκε σε σύγκρουση με τους Άγγλους στρατιώτες, οι οποίοι εξαπέλυσαν εναντίον των μαθητών πραγματικά πυρά. Μία από τις σφαίρες κτύπησε τον Πετράκη Γιάλλουρο στην καρδιά. Σύμφωνα με συμμαθητές του, ο Πετράκης προχώρησε δέκα βήματα περίπου, φώναζε δυνατά «Ζήτω η Ένωση» και έπεσε νεκρός. Ήταν ο πρώτος μαθητής που θυσιάστηκε στον εθνικοαπελευθερωτικό μας αγώνα. Η μητέρα του, μετά τον θάνατό του, έλεγε πάντοτε ότι ο καημός του γιου της ήταν η Ελλάδα και ότι όλοι οφείλουμε να αγωνιζόμαστε για την απελευθέρωση της Κύπρου μας.

Μάκης Γιωργάλλας

Ο Μάκης Γιωργάλλας γεννήθηκε στον Μαραθόβουνο το 1936. Εντάχθηκε στην ΕΟΚΑ ενώ ήταν ακόμη μαθητής του Παγκυπρίου Γυμνασίου. Για τη δράση του, οι Άγγλοι τον συνέλαβαν και τον έκλεισαν στα κρατητήρια της Κοκκινотριμιθιάς. Στις 13 Σεπτεμβρίου του 1956 απέδρασε και εντάχθηκε στην ομάδα του Γρηγόρη Αυξεντίου. Μετά από προδοσία, οι Άγγλοι εντόπισαν την ομάδα του Αυξεντίου στο χωριό Ζωοπηγή της Λεμεσού στις 31 Δεκεμβρίου 1956. Στην προσπάθειά της η ομάδα να ξεφύγει από τον κλοιό αντάλλαξε πυροβολισμούς με τους Άγγλους στρατιώτες. Κατά τη διάρκεια των πυροβολισμών σκοτώθηκε ο Γιωργάλλας, ο οποίος έμεινε πίσω, για να «καλύψει» τον Αυξεντίου, ώστε ο τελευταίος να καταφέρει να ξεφύγει. Τις τελευταίες στιγμές του Μάκη Γιωργάλλα περιέγραψε ο Αυξεντίου σε επιστολή του προς τον αρχηγό της ΕΟΚΑ Γεώργιο Γρίβα – Διγενή: «Αντελήφθην ότι από την πρώτην ριπήν είχα τραυματισθή ελαφρώς εις το πόδι. Την ίδιαν στιγμήν που οι προδότες διέφυγαν άκουσα να με καλή ο άνθρωπος που με ακολουθούσε (ο Γιωργάλλας). Την ώρα που τον είδα εκλονίζετο να πέση. Είχε κτυπηθή κατάστηθα. Μόλις επρόφθασε να μου πη “Μάστρε μου, πεθαίνω, ζήτω η Ελλ...” και ρόγχος αίματος έπνιξε τη φωνή του. Μετά από λίγα λεπτά εξέπνευσε».

Ευαγόρας Παλληκαρίδης

Αναμφίβολα, εμβληματική μορφή του εθνικοαπελευθερωτικού μας αγώνα υπήρξε ο ήρωας-ποιητής Ευαγόρας Παλληκαρίδης. Γεννήθηκε στο χωριό Τσάδα της Πάφου τον Φεβρουάριο του 1938. Με την έναρξη του Αγώνα ορκίστηκε μέλος στην ΕΟΚΑ αλλά ήδη από το 1953, σε ηλικία 15 ετών, είχε κατεβάσει την αγγλική σημαία στο Κολέγιο της Πάφου, κατά την ημέρα ενθρόνισης της Βασίλισσας Ελισάβετ. Στις 18 Δεκεμ-

βρίου 1956 συνελήφθη με την κατηγορία κατοχής και διακίνησης οπλισμού. Κατά τη διάρκεια της δίκης του τον Μάρτιο του 1957, παραδέχθηκε με αξιοθαύμαστο τρόπο την κατοχή οπλισμού λέγοντας «Γνωρίζω ότι θα με κρεμάσετε. Ότι έκαμα το έκαμα ως Έλλην Κύπριος όστις ζητεί την Ελευθερίαν του. Τίποτα άλλο». Η δήλωσή του αυτή ήταν αρκετή, για να τον καταδικάσει ο Άγγλος δικαστής σε θάνατο.

Στο τελευταίο γράμμα του, που μάς άφησε ως παρακαταθήκη, αναφέρει: «Θ' ακολουθήσω με θάρρος τη μοίρα μου. Ίσως αυτό να 'ναι το τελευταίο μου γράμμα. Μα πάλι δεν πειράζει. Δεν λυπάμαι για τίποτα. Ας χάσω το καθετί. Μια φορά κανείς πεθαίνει. Θα βαδίσω χαρούμενος στην τελευταία μου κατοικία. Τι σήμερα, τι αύριο; Όλοι πεθαίνουν μια μέρα. Είναι καλό πράγμα να πεθαίνει κανείς για την Ελλάδα. Ώρα 7:30. Η πιο όμορφη μέρα της ζωής μου. Η πιο όμορφη ώρα. Μη ρωτάτε γιατί...». Τα μεσάνυχτα της 13ης Μαρτίου οδηγήθηκε στην αγχόνη και, αφού έψαλε τον Εθνικό μας Ύμνο για τελευταία φορά, ο δήμιος, δύο λεπτά αργότερα, όταν πια ξημέρωσε η 14η Μαρτίου, άνοιξε την καταπακτή και ο Ευαγόρας Παλληκαρίδης, ο τελευταίος απαγχονισθείς αγωνιστής της ΕΟΚΑ, πέρασε στην αιωνιότητα.

Εβδομήντα χρόνια μετά την έναρξη εκείνου του Αγώνα, εμείς που μέσα από τις ανέσεις μας διαβάζουμε σαν παραμύθι τη ζωή και τη δράση αυτών των νέων, που σήκωσαν το βάρος για να έχουμε σήμερα αυτή την κουτσουρεμένη ελευθερία, συνειδητοποιούμε ότι αυτά τα παιδιά εί-

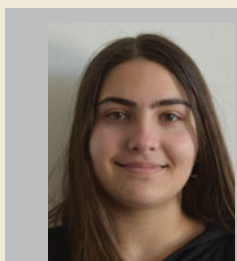
χαν την επιλογή να αποφύγουν τον θάνατο και να ζήσουν μια ήσυχη ζωή, όπως πολλοί άλλοι, αλλά προτίμησαν τη θυσία γιατί η μοναδική ζωή που ήξεραν ήταν αυτή που έχασαν. Εκείνη τη ζωή στην οποία τόλμησαν να καταφέρουν πράγματα, τα οποία άλλοι υποστήριζαν πως κανένας δεν μπορούσε να κάνει. Μία ζωή στην οποία τα όνειρά τους δεν είχαν ημερομηνία λήξης. Μία σύντομη ζωή στην οποία αναμετρήθηκαν με όσα τους επέβαλε ο βρετανικός αποικιακός ζυγός: τη δουλεία, την υποτέλεια και την αναξιοπρεπή ζωή. Προτίμησαν να μας χαρίσουν την Ελευθερία μέσω του ηρωικού τους θανάτου. Εκείνη την Ελευθερία που αρχίζει από την Αξιοπρέπεια. Αυτή την Αξιοπρέπεια που κρατούμε εμείς σήμε-

ρα, για να είμαστε υπερήφανοι για τους προγόνους μας.

Αυτοί οι μαθητές που θυσιάστηκαν λαμπρύνουν με το μεγαλείο τους την Ιστορία μας την Ιστορία που γράφτηκε από αγνά φτωχόπαιδα που προέρχονταν από την αγροτική Κύπρο. Τα παιδιά αυτά ήταν φτωχόπαιδα, των οποίων η αξία δεν πήγαζε ούτε από την κοινωνική θέση των γονιών τους ούτε από την οικονομική τους άνεση, αλλά από το ήθος και τη βαθιά τους πίστη στις αξίες της ελευθερίας και της εθνικής υπερηφάνειας. Ήταν φτωχόπαιδα που μας άφησαν για διαθήκη τον ηρωικό θάνατό τους, ο οποίος κάνει την Ιστορία μας πιο πλούσια. Μαθητές που προτίμησαν την υπερηφάνεια που έδιδε ο τίμιος αγώνας για την Ένωση με την Ελλάδα παρά τη σιωπή και την ανοχή στον βρετανικό ζυγό.

Η μνήμη για τη θυσία τους θα πρέπει να μένει ζωντανή. Ο Πετράκης Γιάλλουρος, ο Μάκης Γιωργάλλας και ο Ευαγόρας Παλληκαρίδης δεν θα πρέπει να είναι μόνο φωτογραφίες στους τοίχους των σχολείων μας. Είναι σύμβολα αγώνα απελευθέρωσης που μονίμως μας υπενθυμίζουν τις ευθύνες μας απέναντι στην Ιστορία μας, στην Ιστορία του τόπου μας. Ταυτόχρονα, όμως, η μνήμη τους είναι διαρκής υπόμνηση ότι θα πρέπει κάποτε να παύσουμε να είμαστε μόνο υπερήφανοι για τους προγόνους μας και ότι θα πρέπει να αναλογιστούμε τη σημερινή πραγματικότητα που περνά η πατρίδα μας, για να κάνουμε κι εμείς με τη σειρά μας υπερήφανους τους δικούς μας απογόνους.

Οι νέοι του 1955 και οι νέοι 70 χρόνια μετά

Γράφει
η Ελένη Σάμο,
Α' 1.1

Οι νέοι, σήμερα, θα μπορούσαν, άραγε, να πρωτοστατήσουν σε έναν αγώνα για την απελευθέρωση της Κύπρου; Με αυτόν τον προβληματισμό, η μνήμη μας ανατρέχει στο παρελθόν, στην πιο ηρωική ίσως εποχή της Ιστορίας μας. Τότε, που η νεολαία της Κύπρου ανέλαβε ηγετικό ρόλο στον απελευθερωτικό αγώνα του 1955-1959, κατά του αγγλικού ζυγού, επιδιώκοντας την Ένωση του νησιού με την Ελλάδα. Χρυσές σελίδες γράφτηκαν από τους νέους της εποχής εκείνης και, με τον αγώνα τους, τα ονόματά τους χαραχτηκαν αιώνια στην Ιστορία του τόπου μας.

Ωστόσο, ποια ήταν εκείνη η δύναμη που τους ωθούσε να αφήσουν πίσω την ξεγνοιασιά της νεανικής ζωής, την οικογένεια, τα όνειρά τους και να αφοσιωθούν σ' έναν αγώνα για την ελευθερία της πατρίδας τους, θυσιάζοντας με προθυμία τη ζωή τους; Μελετώντας τις ζωές πολλών από αυτούς τους νέους, γρήγορα κάποιος παρατηρεί ότι η αγάπη προς την εκκλησία ήταν βαθιά ριζωμένη μέσα στην ψυχή τους. Η πίστη τους στον Θεό υπήρξε η μόνη ελπίδα και παρηγοριά που θα τους βοηθούσε να επιτελέσουν τον στόχο τους. Οι περισσότεροι αγωνιστές της ΕΟΚΑ ήταν μαθητές του κατηχητικού και εξομολογούνταν συχνά. Εκείνο, όμως, που είχε ιδιαίτερη σημασία ήταν ότι πολέμησαν με πείσμα, αγωνιστικότητα, υπομονή και πάθος, γνωρίζοντας ότι η θυσία τους θα είχε ως αποτέλεσμα να τους φέρει πιο κοντά στη Βασιλεία του Θεού.

Σε πολλές επιστολές των ηρώων φαίνεται ακριβώς η πίστη τους αυτή. Συγκεκριμένα, ο Ανδρέας Παναγίδης, πατέρας τριών παιδιών, λίγο πριν απαγχονιστεί, γράφει: «Δόξα τω μεγάλω Θεώ. Αυτός μονάχα θα γλυκάνει τον πικρό μας πόνο, με την γλυκύτητά του. Ας τείνουμε όλοι τας ελπίδας μας με πίστη και θάρρος στον αληθινό Θεό. Αν και είμεθα σε δύσκολη θέση, πάλιν ο θαυματουργός μας

Χριστός μάς δίνει ελπίδας και κουράγιο. Για μένα δεν έχει καμία θέση η λύπη». Χαρακτηριστικές είναι και οι μαρτυρίες του πατρός Αντωνίου Ερωτοκρίτου, ο οποίος είχε την ευκαιρία να ζήσει με τους ήρωες λίγο πριν τον απαγχονισμό των Ιάκωβου Πατάτσου, Ανδρέα Ζάκου και Χαρίλαου Μιχαήλ έκαναν μαζί την ακολουθία του Αγίου Ευχελαίου και, αφού τους εξομολόγησε, τους μετέδωσε τη Θεία Κοινωνία.

Εκτός από την πίστη τους στον Θεό, οι νέοι του 1955 μεγάλωσαν με τις αξίες του σεβασμού, της ελευθερίας και της αλληλοβοήθειας. Τότε, τόσο η οικογένεια όσο και το σχολείο καλλιεργούσαν την προσωπικότητά τους, έτσι ώστε να βάζουν πάνω από το ατομικό τους συμφέρον το συλλογικό, πάνω από το χρήμα την πατρίδα. Ο Γρηγόρης Αυξεντίου, σ' ένα γράμμα προς τη μητέρα του, αναφέρει: «Μη λυπάσαι, μητέρα, που έφυγα από την αγκαλιά σου, γιατί βρίσκομαι τώρα στην αγκαλιά της Ελλάδας, της πιο στοργικής μάνας όλου του κόσμου, που είναι υλικά φτωχή, αλλά ψυχικά είναι η πλουσιότερη μάνα όλων των αιώνων».

Σήμερα οι νέοι μεγαλώνουμε διαφορετικά, μαθαίνουμε να δίνουμε μεγαλύτερη σημασία στα υλικά αγαθά, επιζητούμε να αποκτούμε αγαθά χωρίς κόπο. Ζούμε στους εικονικούς κόσμους που μας προσφέρει το διαδίκτυο και δεν ενδιαφερόμαστε για τις ανθρώπινες αξίες. Το κυριότερο, όμως, είναι ότι μεγαλώνουμε χωρίς να έχουμε πρότυπα, σωστά παραδείγματα ή, για να είμαστε πιο δίκαιοι, χωρίς να έχουμε πολλά σωστά πρότυπα. Για αυτό, θα ήταν άδικο να προβούμε σε σύγκριση των δύο νεολαίων.

Ωστόσο, δεν θα πρέπει να ξεχνούμε ότι οι νέοι σήμερα γεννηθήκαμε σε μια μοιρασμένη πατρίδα και δεν έχουμε γνωρίσει τα κατεχόμενα εδάφη μας. Θέλω, όμως, να πιστεύω πως, αν η πατρίδα μάς χρειαστεί, θα ανταποκριθούμε στο κάλεσμά της, μιμούμενοι τα νέα παιδιά του 1955.

Ένα γράμμα από έναν απαγχονισθέντα ήρωα

Γράφουν οι:
Γιώργος Ιακώβου
και Ευάγγελος Κώστα, Γ' 1.1

Κατά τη διάρκεια του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα της Εθνικής Οργάνωσης Κυπρίων Αγωνιστών (ΕΟΚΑ) το 1955-1959, οι Βρετανοί αποικιοκράτες είχαν καταδικάσει σε απαγχονισμό εννέα αγωνιστές, τους Μιχαλάκη Καραολή, Ανδρέα Δημητρίου, Ανδρέα Ζάκο, Ιάκωβο Πατάτσο, Χαρίλαο Μιχαήλ, Μιχαήλ Κουτσόφτα, Στέλιο Μαυρομάτη, Ανδρέα Παναγίδη και τον δεκαοκτάχρονο Ευαγόρα Παλληκαρίδη. Όταν, μέσα στη φυλακή, ανακοινωνόταν στους μελλοθάνατους αγωνιστές η ημερομηνία που θα απαγχονίζονταν, τους παρέχονταν και η δυνατότητα να γράψουν και να στείλουν γράμματα στους συγγενείς τους.

Ο Ανδρέας Παναγίδης ήταν ο μοναδικός πατέρας από τους εννέα απαγχονισθέντες ήρωες, ο οποίος είχε τρία παιδιά... Οδηγήθηκε στην αγχόνη στις Κεντρικές Φυλακές της Λευκωσίας τα ξημερώματα της 21ης Σεπτεμβρίου 1956 μαζί με τους Στέλιο Μαυρομάτη και Μιχαήλ Κουτσόφτα.

Ο Ανδρέας Παναγίδης γεννήθηκε στο χωριό Παλαιομέτοχο της επαρχίας Λευκωσίας στις 14 Νοεμβρίου 1934. Οι γονείς του ήταν οι Γρηγόρης Παναγή και Δέσποινα Παναγή και είχε τρία αδέρφια, τη Μαρία, την Άννα και τον Κυριάκο. Αφού ολοκλήρωσε τη φοίτησή του στο δημοτικό σχολείο του χωριού του, ο Ανδρέας Παναγίδης εργάστηκε στο εστιατόριο του αγγλικού στρατού στο αεροδρόμιο Λευκωσίας. Όταν άρχισε ο εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας, εντάχθηκε στην ΕΟΚΑ μαζί με τον στενό του φίλο Μιχαήλ Κουτσόφτα, ο οποίος, επίσης, καταγόταν από το Παλαιομέτοχο. Συνελήφθησαν και οι δύο, μαζί καταδικάστηκαν σε θάνατο και απαγχονίστηκαν με τον Στέλιο Μαυρομάτη, στις 21 Σεπτεμβρίου 1956 στις Κεντρικές Φυλακές.

Οι συγκαταρούμενοί του στις φυλακές αφηγήθηκαν τον συγκλονιστικό τρόπο με τον οποίο ο Ανδρέας Παναγίδης αλλά και οι συγγενείς του αντιμετώπισαν τον επικείμενο θάνατο. Τον αποχαιρέτησαν με τραγούδια στα χείλη και χορούς. Ο πατέρας του, όταν τον είδε από μακριά για τελευταία φορά, έβγαλε αυθόρμητα ένα μαντίλι, για να χορέψει με τον γιο του, και βροντοφώναξε «Τι τιμή στο παλικάρι, όταν πρώτο στη φωτιά σκοτωθεί για την πατρίδα με τη σπάθα στη δεξιά», ενώ η μάνα του απήγγειλε το τσιαττιστό «ήθελα να 'μουν νια για να πάω να πολεμήσω και έτσι αιώνιον ζωή να την κληρονομήσω». Ο Ανδρέας Παναγίδης προέτρεπε τον γιο του Αρι-

στείδη «χόρευε γιε μου, χόρευε για το μεγάλο ταξίδι που θα κάνει απόψε ο πατέρας σου», όταν ο μικρός κτυπούσε τα χέρια του φωνάζοντας «όπα». Εκείνη τη στιγμή, τη στιγμή του αποχαιρέτισμού, τα πατριωτικά τραγούδια των τριών μελλοθάντων, αλλά και των άλλων φυλακισμένων, ακούγονταν δυνατά έξω από τις φυλακές...

Ο Ανδρέας Παναγίδης άφησε πίσω του τρία παιδιά -τον Αριστείδη, τη Δέσπω και την Αυγή- και τη σύζυγό του Γιαννούλα... Συγκλονιστικό είναι και το περιεχόμενο του τελευταίου του γράμματος, το οποίο έγραψε αμέσως μετά την ειδοποίηση για την εκτέλεση της θανατικής του ποινής. Σε αυτό αναφέρει: «Αξιολάτρευτά μου παιδιά, πολυαγαπημένη μου γυναίκα, χαίρετε. Αυτήν την στιγμήν που σας γράφω είναι Τρίτη, 10 η ώρα βράδυ. Ακριβώς πριν τρία λεπτά μάς ειδοποίησαν ότι χαράματα της Παρασκευής 21.9.1956, θα εκτελεσθούμε. Ίσως, όταν διαβάσετε αυτό το γράμμα, εγώ να μην υπάρχω αναμεταξύ στους ζωντανούς. Λατρευτά μου παιδιά, σας αφήνω για πάντα, στην τόσο νεαρή μου ηλικία. Στα 22 μου χρόνια πεθαίνω για χάρη μιας μεγάλης ιδέας. Σας εύχομαι, αγαπημένα μου παιδιά, να γινήτε καλοί Χριστιανοί και καλοί Έλληνες Κύπριοι. Ακολουθήστε πάντα τον δρόμο της αρετής. Να είσθε πάντα βέβαιοι ότι σας αγάπησα τόσο θερμά και με μια απέραντη πατρική αγάπη. Αλλά δυστυχώς σας αφήνω, χωρίς να σας δω να μεγαλώνετε, όπως το ονειρευόμουν. Κι εσύ, πολυαγαπημένη μου Γιαννούλα, σου ζητώ για τελευταία χάρη να περνάς καλά με τα παιδιά μας. Αγάπα τα θερμά, τόσο πολύ, και για μένα. Και εγώ από ψηλά θα σας στέλλω τις πιο θερμές μου ευχές. Και να σεβαστής και το δικό μου όνομα. Βλέπεις ότι η μοίρα θέλησε να μας πικράνει στα πρώτα χρόνια του γάμου μας. Αυτή τη στιγμή που σου γράφω, ένα χαμόγελο γλυκύ στολίζει τα χείλη μου, γιατί είμαι ευτυχισμένος που αφήνω τα παιδιά μου σε

μία καλή μητέρα. Η ψυχή μου είναι γεμάτη μια αληθινή χαρά, γιατί είμαι υπερήφανος για σένα. Μη δώσεις καμιά ματιά στο παρελθόν, αλλά κοίταξε το παρόν. Σου ζητώ συγγνώμη και συγχώρεση για ό,τι σου έφταιξα, Γιαννούλα. Έχετε γεια, μια και για πάντα, αγαπημένες μου υπάρξεις. Με φιλιά και αγάπη, ο σύζυγός σου και ο αγαπητός σας πατέρας, Ανδρέας Παναγίδης».

Το τελευταίο γράμμα του ήρωα Ανδρέα Παναγίδη μπορεί να απευθυνόταν στην οικογένειά του, όπως και τα γράμματα των άλλων απαγχονισθέντων ηρώων, όμως μπορεί να συνομιλήσει διαχρονικά με όλες τις νέες γενιές του τόπου μας, αφού αποτελεί μέρος της εθνικής κληρονομιάς που μας άφησε ο εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας της ΕΟΚΑ. Μέσα από αυτό το γράμμα μπορεί κάποιος να διακρίνει τις αξίες για τις οποίες θυσιάστηκαν οι ήρωές μας, τις αξίες της φιλοπατρίας, της γενναιότητας, της αυτοθυσίας, μα πάνω απ' όλα της ελευθερίας. Μπορεί κάποιος να διακρίνει το ήθος και το μεγαλείο αυτών των ηρώων, που θυσιάστηκαν στον αγώνα για την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

Σήμερα, σε μία εποχή που η πατρίδα μας συνεχίζει να είναι ημικατεχόμενη από την Τουρκία, οι νέοι έχουν ανάγκη να στηριχθούν σε πρότυπα, όπως ο Ανδρέας Παναγίδης και οι άλλοι οκτώ απαγχονισθέντες ήρωές μας. Γιατί οι αγώνες για ελευθερία προϋποθέτουν σωστά πρότυπα... Σε μία εποχή που η νεολαία πλάθει «πρότυπα» ηρώων, όπως ο Spiderman, ο Superman και ο Batman, είναι ανάγκη να αναζητήσουμε αξίες που μάς εμπνέουν και μάς εκφράζουν μέσα από τους δικούς μας ήρωες και τη δική μας Ιστορία. Τα ψεύτικα είδωλα έρχονται και φεύγουν... Οι ήρωές μας είναι διαχρονικοί και οι αξίες που εκφράζουν παραμένουν σταθερές και, για εμάς τους νέους, πυξίδα και οδοδείκτες για το μέλλον.

Ο Ανδρέας Παναγίδης και η σύζυγός του Γιαννούλα

Προσφυγικός καταυλισμός στο Δασάκι Άχνας

Η Ιστορία δείχνει τον δρόμο της δικαίωσης

Γράφει
η Δήμητρα
Γιασεμή, Α' 1.1

Η τουρκική εισβολή του 1974 αποτελεί την πιο τραγική σελίδα της σύγχρονης Ιστορίας της Κύπρου. Οι κάτοικοι των κατεχόμενων -πλέον- περιοχών, οι οποίοι εκδιώχθηκαν βίαια από τα σπίτια τους ήταν άνθρωποι απλοί, της βιοπάλης, κάποιοι παιδιά, άλλοι έφηβοι, άλλοι ενήλικες, έτοιμοι να κάνουν τις δικές τους οικογένειες, και άλλοι παππούδες και γιαγιάδες. Όσο και αν προσπαθήσουμε να κατανοήσουμε τα συναισθήματα των ανθρώπων αυτών και όλα όσα είχαν να αντιμετωπίσουν, όταν από τη μια στιγμή στην άλλη αναγκάστηκαν να αφήσουν τη ζωή τους πίσω, δεν θα μπορέσουμε να το καταφέρουμε. Η μισή μας πατρίδα, η γη που κάποτε ανέθρεψε και φιλοξένησε τους γονείς και τους παππούδες μας κατοικείται παράνομα από ξενόφερτους «ιδιοκτήτες», οι οποίοι προσπαθούν να εξαφανίσουν καθετί που θυμίζει ελληνικό πολιτισμό.

Με αφορμή τη συμπλήρωση, το 2024, 50 χρόνων από την τούρκικη εισβολή, ομάδα μαθητών του σχολείου είχαμε την ευκαιρία να επισκεφθούμε την πλατεία Δάσους Άχνας, εκεί όπου το 1974 δημιουργήθηκε ένας προσφυγικός καταυλισμός, στον οποίο κατέφυγαν 80.000 περίπου πρόσφυγες. Στον οικισμό αυτό, οι κάτοικοι του χωριού «ζωντάνεψαν» εκείνον τον καταυλισμό, προκειμένου να διατηρήσουν στις μνήμες τους οι παλιοί όσα βίωσαν και να μάθουμε οι νέοι την Ιστορία μας, ώστε να αποτρέψουμε την επανάληψη προηγούμενων σφαλμάτων και να επιδιώξουμε την απελευθέρωση του τόπου μας.

Στον χώρο μάς ξενάγησε ο κοινοτάρχης του χωριού Νίκος Βάσιλας. Στην είσοδο υπάρχει μια

έκθεση φωτογραφιών, που αποτυπώνει τη ζωή των προσφύγων στον οικισμό. Αυτό που ελκύει την προσοχή είναι το μνημείο του καλλιτέχνη Πάμπου Μίχλη, το Γλυπτό Μνημείο-Αντίσκηνο, που παριστάνει ένα πελώριο αντίσκηνο, στην είσοδο του οποίου στέκονται γυναικείες μορφές, μοιρασμένες κάθετα, από το πρόσωπο μέχρι τα κάτω άκρα, να κρατούν μια φωτογραφία. Ο λόγος που ο γλύπτης επέλεξε να τις παρουσιάσει μισές είναι για να εκφράσει τον πόνο που τις καταβάλλει για την προσφυγιά και ταυτόχρονα για να δηλώσει πως ένα κομμάτι τους θα είναι πάντα δοσμένο στα κατεχόμενα μέρη. Η φωτογραφία που κρατούν στα χέρια τους υποδεικνύει την αναζήτηση των αγνοούμενων αγαπημένων τους. Στο εσωτερικό του μνημείου, υπάρχει μια γριά γυναίκα σωριασμένη στο πάτωμα να συλλογίζεται, η εικόνα του Αγίου Δημητρίου, προστάτη των προσφύγων, και ένα τραπέζι που χρησίμευε ως Αγία Τράπεζα. Στο παράθυρο, τοποθετήθηκαν περιστέρια, με χαμηλωμένο βλέμμα, που συμβολίζουν την απουσία της ελευθερίας και την ελπίδα για αποκατάσταση της ειρήνης. Τέλος, μέσα στο Μνημείο-Αντίσκηνο υπάρχει ένα γλυπτό μιας μάνας, που στο ένα της χέρι κρατάει ένα κερύ, που συμβολίζει τη σύνδεση των προσφύγων με την πίστη, ενώ με το άλλο της χέρι καθησυχάζει το παιδί της.

Στον προσφυγικό οικισμό του Δάσους Άχνας η καθημερινότητα των ανθρώπων ήταν ένας συνεχής αγώνας για επιβίωση. Ζούσαν σε αυτοσχέδια μικρά αντίσκηνα, έτρωγαν λιτά, οι τους έδινε η Υπηρεσία Μέριμνας, πρόσφυγες ιερείς τελούσαν κάτω από δέντρα του δάσους λειτουργίες χρησιμοποιώντας ένα τραπέζι για την Αγία Τράπεζα και μια φιάλη υγραερίου για καμπάνια, ενώ τα παιδιά συνέχιζαν την εκπαίδευσή τους μέσα σε αντίσκηνα, που είχαν μετατραπεί σε αίθουσες διδασκαλίας, στο Δημοτικό Σχολείο Ξυλοτύπου.

Κατά την επίσκεψή μας στον καταυλισμό, είχα την ευκαιρία να ακούσω τα βιώματα μιας προ-

σφυγοπούλας που μας συνόδευε στην ξενάγησή. Το 1974 ήταν ένα νεαρό αθώο κορίτσι, που εκδιώχθηκε από το σπίτι της, τον πιο οικείο χώρο που μπορεί να έχει ένας άνθρωπος. Το σπίτι της βρίσκεται μόλις λίγα χιλιόμετρα μακριά από τον καταυλισμό. Δεν γνωρίζει τι απέγινε. Άραγε να το κατοίκησαν έποικοι, να καταστράφηκε από τη φθορά που προκαλεί το πέρασμα των χρόνων, να κατεδαφίστηκε; Θα κουβαλάει μια ζωή τον πόνο για την απώλεια του τόπου της. Δεν τόλμησα να τη ρωτήσω αν συνεχίζει να ελπίζει, να πιστεύει ότι κάποτε θα επιστρέψει, αν θα ξαναδεί όσα στερείται τόσα χρόνια.

Το μέλλον είναι στα χέρια μας. Κουβαλάμε το χρέος να ηγηθούμε του δικού μας αγώνα, με στόχο την επιστροφή στα υπό κατοχή πάτρια εδάφη.

Οι πληγές του ξεριζωμού δεν έχουν κλείσει, γιατί δεν έχει αποκατασταθεί το δίκαιο. Είναι χρέος μας να μαθαίνουμε και να μην ξεχνάμε, για να διατηρήσουμε ζωντανή τη μνήμη της κατεχόμενης Κύπρου, εκείνων των περιοχών που έσφυζαν από ζωή και κατοίκους φιλόξενους, γεμάτους ελπίδες και όνειρα. Όσα για τους μεγαλύτερους είναι γνωστά και δεδομένα, για μας τους νέους δεν είναι. Μέσα από διάφορες δράσεις, τη διοργάνωση συνεδρίων, την καταγραφή μαρτυριών από όσους τα έζησαν, θα τα γνωρίσουμε, γιατί μόνο τότε θα μπορέσουμε να πάρουμε τη σκυτάλη για τη συνέχιση του αγώνα για την απελευθέρωση και την επανένωση της Κύπρου μας.

Σε κάθε εποχή, η νεολαία στέκεται ως μπροστά-ρης που παρακινεί τους ξεσηκωμούς, που αναλαμβάνει την πρωτοβουλία να διεκδικεί όσα πιστεύει, να αντιστέκεται στο άδικο, αυτό που καταπατά την ελευθερία και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ποια, άραγε, να ήταν τα συναισθήματα των εφήβων που έγιναν πρόσφυγες στην ιδιά τους τη χώρα; Πώς εξέφρασαν τον θυμό τους; Τώρα, εξακολουθούν να οραματίζονται την επανένωση των εδαφών μας; Ποιες σκέψεις κάνουν; Μιλούν στα παιδιά τους για τα βιώματά τους, για τη γη μας; Δυστυχώς, ο χρόνος κυλάει και δεν φαίνεται να υπάρχουν εξελίξεις που να αναστρέφουν τη θλιβερή επικρατούσα κατάσταση. Επομένως, εμείς, οι σημερινοί έφηβοι, οφείλουμε στους προγόνους μας να μην ξεχάσουμε όσα έγιναν, τον τρόπο με τον οποίο ο Απίλλας βίαια και απάνθρωπα αφαίρεσε ζωές, εγκλώβισε ανθρώπους και όνειρα, κακοποίησε τον λαό μας και ζει παράνομα στην πατρίδα μας. Το μέλλον είναι στα χέρια μας. Κουβαλάμε το χρέος να ηγηθούμε του δικού μας αγώνα, με στόχο την επιστροφή στα υπό κατοχή πάτρια εδάφη.

Ο Κυπριακός Ερυθρός Σταυρός κατά την τουρκική εισβολή του 1974

Γράφει
η Θέα
Παπαβαρνάβα,
Β' 4.1

Ο Κυπριακός Ερυθρός Σταυρός, από το 1967, οπότε και συστάθηκε ως νομικό πρόσωπο στην Κύπρο, παρέχει έμπρακτη και αφιλοκερδή στήριξη προς τον άνθρωπο, ανεξαρτήτως χρώματος, θρησκείας, φύλου, ηλικίας, πολιτικής τοποθέτησης ή κοινωνικής θέσης. Αναμφίβολα, η μεγαλύτερη κρίση στην οποία

κλήθηκε να βοηθήσει ήταν η τουρκική εισβολή του 1974. Πρόεδρος του Οργανισμού τη δύσκολη αυτή περίοδο ήταν η Επίτροπος Νομοθεσίας Στέλλα Σουλιώτη. Οι νομικές της γνώσεις τη βοήθησαν, ώστε να πετύχει τη συνεργασία του Κυπριακού Ερυθρού Σταυρού με τη Διεθνή Επιτροπή Ερυθρού Σταυρού, καθώς και με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες.

Κατά τη δεύτερη μέρα της εισβολής τα γραφεία και οι αποθήκες του οργανισμού στη Λευκωσία καταστράφηκαν ολοσχερώς από βομβαρδισμούς της τουρκικής αεροπορίας, με αποτέλεσμα να χαθούν οι προμήθειες που υπήρχαν. Παρ' όλα αυτά, οι εκατοντάδες των εθελοντών, που από το πρώτο κάλεσμα προσέτρεξαν να βοηθήσουν, δεν πτοήθηκαν. Κατάφεραν και έστησαν προσωρινά γραφεία στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας και μετέφεραν εκεί τον συντονισμό των δράσεών τους. Κάποιες από τις πρώτες δράσεις του οργανισμού ήταν:

- Η μεταφορά τραυματιών σε νοσοκομεία, από περιοχές στις οποίες δεν είχαν πρόσβαση τα ασθενοφόρα του κράτους.
- Η αποστολή ιατρικών προμηθειών, τροφίμων και άλλων ειδών πρώτης ανάγκης σε άμαχο πληθυσμό.
- Η συμβολή στην κήρυξη δύο ξενοδοχείων της Λευκωσίας σε ουδέτερες ζώνες.
- Η συμβολή στην παύση των επιθέσεων σε νοσοκομεία.

Από τη στιγμή που οι τραυματίες μπήκαν στα νοσοκομεία, υπήρξε η ανάγκη για αίμα. Έτσι, εθελοντές από ολόκληρη την Κύπρο οργάνωσαν αιμοδοσίες για την κάλυψη αυτών των αναγκών. Μετέφεραν μονάδες αίματος σε ιατρικά

κέντρα, ρισκάροντας πολλές φορές την ίδια τους τη ζωή. Στα νοσοκομεία και στα ιατρικά κέντρα σε όλη την Κύπρο, οι εθελοντές του Κυπριακού Ερυθρού Σταυρού εργάστηκαν ακούραστα στις κουζίνες, στα πλυντήρια, στη μεταφορά ασθενών, στην εξασφάλιση οξυγόνου και αίματος, στη φροντίδα των τραυματιών, καθώς και στην προμήθεια τροφίμων σε άμαχους. Ακόμη, συνεισέφεραν ως βοηθοί νοσηλευτές, οδηγοί για τη μεταφορά τραυματιών και άλλα.

Επιπρόσθετα, ο Ερυθρός Σταυρός κατάφερε να φέρει στην Κύπρο τον απαραίτητο ιατρικό εξοπλισμό, ρούχα και τρόφιμα μέσω των βρετανικών βάσεων του Ακρωτηρίου με πλοία. Μια άλλη σημαντική ενέργεια, ήταν η μεταφορά ηλικιωμένων σε ασφαλείς περιοχές, αλλά και η συνέχιση της λειτουργίας του Παιδικού Αναρρωτηρίου στην Κερύνεια, με στόχο τη φροντίδα των μικρών παιδιών που διέμεναν εκεί.

Μετά από την τουρκική εισβολή, εθελοντές του Ερυθρού Σταυρού:

- Βοήθησαν στην αναζήτηση των αγνοουμένων.
- Ανέλαβαν την καταγραφή των εγκλωβισμένων και τη δημιουργία των καταλόγων των νεκρών.
- Βοήθησαν στην ανταλλαγή αιχμαλώτων, μεταφέροντας Έλληνες αιχμαλώτους σε συγγενικά τους πρόσωπα.
- Φρόντισαν για την παροχή τροφίμων και ρούχων στους εκτοπισθέντες, ενώ εργάστηκαν για τη δημιουργία καταυλισμών για τη διαμονή τους. Ομάδες εθελοντών πραγματοποιούσαν καθημερινές αποστολές σε όλη την Κύπρο για να καλύψουν τις ανάγκες που προέκυπταν.
- Οργάνωσαν αίθουσες στο Δημοτικό Σχολείο του Λυκαβηττού, όπου εθελοντές εργάστηκαν για τη λειτουργία του.

Μία ακόμη σημαντική δράση του Κυπριακού Ερυθρού Σταυρού ήταν η μεταφορά μηνυμά-

των από το ένα μέρος της Κύπρου σε άλλο, αλλά και σε χώρες του εξωτερικού. Οι εγκλωβισμένοι αντάλλασσαν μηνύματα με τους συγγενείς τους που βρίσκονταν στις ελεύθερες περιοχές της Κύπρου μέσω του Οργανισμού, πράγμα που τους έδινε ιδιαίτερη χαρά, ελπίδα και δύναμη.

Τίποτα από τα πιο πάνω δεν θα γινόταν, αν δεν υπήρχαν οι εθελοντές. Η Ιστορία έχει αποδείξει πως όπου υπάρχει αλληλοβοήθεια όλα είναι δυνατά. Εκεί που κάποιος πιστεύει ότι όλα έχουν τελειώσει και χάνει τις ελπίδες του, βλέπει κάποιον να του δίνει το χέρι... Όσο υπάρχει ο εθελοντισμός, μπορούν να γίνουν μικρά ή μεγάλα θαύματα. Οι εθελοντές βοήθησαν χωρίς να περιμένουν κάτι σε αντάλλαγμα, πέρασαν ώρες προσφέροντας χωρίς παράπονο, δεν επηρεάστηκαν από τις δυσκολίες και δεν τα παράτησαν ποτέ, μένοντας προσηλωμένοι στον αρχικό τους στόχο. Πιστεύω πως αυτή τους τη στάση απέναντι στον συνάνθρωπο πρέπει να τη μιμηθούμε και εμείς. Η εθελοντική δράση είναι στάση ζωής και αποτελεί αντίδοτο στον εγωισμό, την ιδιοτέλεια και την απάθεια.

Ευχαριστούμε τον Κυπριακό Ερυθρό Σταυρό και το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών (P.I.O.) για το υλικό που μας παραχώρησαν.

Η σχολική χρονιά 1974-1975

Συνέντευξη με τη φιλόλογο κ. Ορθοδοξία Καλογήρου

Γράφουν οι:
Δήμητρα Γιασεμή Α' 1.1, Ελένη Σάμο
Α' 1.1 και Δήμητρα Κυπριανού Α' 2.4

Η τουρκική εισβολή αποτελεί μian ανοιχτή πληγή για τον τόπο μας. Οι μνήμες όσων βίωσαν το μαύρο εκείνο καλοκαίρι του 1974 δεν τους επιτρέπουν να ησυχάσουν. Μισό αιώνα μετά, οι πρόσφυγες στερούνται ακόμα του βασικού δικαιώματος να πάνε στα σπίτια τους. Όταν τον Ιούνιο του 1974 οι μαθητές χαρούμενοι αποχαιρετούσαν το σχολείο τους, έτοιμοι να απολαύσουν τις καλοκαιρινές τους διακοπές, δεν φαντάζονταν ότι, όταν θα επέστρεφαν, λίγους μήνες αργότερα, θα είχαν να αντιμετωπίσουν την προσφυγιά, την απώλεια, τον φόβο και την αβεβαιότητα.

Με αφορμή τη συμπλήρωση, το 2024, 50 χρόνων από την τουρκική εισβολή στην Κύπρο, φιλοξενήσαμε στο Σχολείο μας την κ. Ορθοδοξία Καλογήρου, η οποία, κατά την περίοδο της εισβολής, εργαζόταν ως φιλόλογος στο Γυμνάσιο Θηλέων Κύκκου. Είχαμε, έτσι, την ευκαιρία να συνομιλήσουμε μαζί της και να αντλήσουμε ενδιαφέρουσες πληροφορίες για την πρώτη σχολική χρονιά μετά την τουρκική εισβολή.

Λειτουργήσαν κανονικά τα σχολεία τη σχολική χρονιά 1974-1975;

Για τους μαθητές τα σχολεία άνοιξαν στις 20 Σεπτεμβρίου του 1974, ενώ οι καθηγητές πήγαμε δέκα μέρες προηγουμένως, για να προετοιμαστούμε.

Τα προσφυγόπουλα εντάχθηκαν στα σχολεία των ελεύθερων περιοχών;

Οι μαθητές που ήρθαν από το κατεχόμενο μέρος της πατρίδας μας ήρθαν στις ελεύθερες περιοχές και φιλοξενήθηκαν στα σχολεία που υπήρχαν. Στήθηκαν λυόμενες αίθουσες μέσα στις αυλές των σχολείων, για να μπορέσουν να στεγαστούν τόσα πολλά παιδιά. Θυμάμαι ότι το 1974, όταν ξεκίνησε η σχολική χρονιά, είχαμε ένα τμήμα με 45 μαθήτριες που στεγαζόταν σε μία παράγκα.

Επίσης, τα σχολεία, για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις ανάγκες, λειτουργούσαν σε δύο ωράρια, πρωινό και απογευματινό. Οι μισοί μαθητές φοιτούσαν το πρωί, ενώ κάποιοι που εργάζονταν φοιτούσαν το απόγευμα. Το σχολείο ήταν ανοιχτό όλη μέρα.

Ποια προβλήματα είχαν να αντιμετωπίσουν οι μαθητές; Πώς εσείς οι εκπαιδευτικοί τους βοηθούσατε;

Πολλά από τα παιδιά που φοιτούσαν στο σχολείο έχασαν γονείς, φίλους, γείτονες, συγγενείς. Διέμεναν στον καταυλισμό απέναντι από το Γυμνάσιο Αρρένων Κύκκου. Κάναμε τεράστιο αγώνα για να μαζέψουμε τα κομμάτια μας, να σταθούμε στα πόδια μας και να ξαναγίνουμε άνθρωποι. Εργαστήκαμε σε πάρα πολύ δύσκολες συνθήκες.

Τα παιδιά διέμεναν σε αντίσκηνα, έπρεπε να ντυθούν, να αποκτήσουν βιβλία και τετράδια, για να μπορέσουν να παρακολουθούν τα μαθήματά τους. Κάθε πρωί οι καθηγήτριες, μαζί με κάποιες μητέρες που έρχονταν και βοηθούσαν, ετοιμάζαμε πρόγευμα για τα παιδιά. Θυμάμαι ότι με τη μακαριστή Διευθύντριά μου, την Ουρανία Κοκκίνου, προσπαθούσαμε να βρούμε λίγα ρούχα, κάποια κουβέρτα, για να τους δώσουμε. Ήταν πολλές οι ανάγκες και για τα ίδια τα παιδιά, αλλά και για τις οικογένειές τους.

Πέραν των υλικών αναγκών είχαμε να αντιμετωπίσουμε και τα ψυχολογικά προβλήματα που αντιμετώπιζαν οι μαθητές. Είχαμε παιδιά των οποίων οι γονείς σκοτώθηκαν στον πόλεμο ή ήταν αγνοούμενοι. Η μεγαλύτερη βοήθεια που προσφέραμε στα παιδιά δεν ήταν να τους παρέχουμε υλικά αγαθά, αλλά να τους στηρίξουμε ψυχολογικά. Τους βοηθήσαμε να ξαναβρούν τη ζωή τους.

Τα παιδιά ενδιαφέρονταν για τα μαθήματα;

Τα παιδιά τα οποία τον Ιούνιο του 1974 μάς δυσκόλευαν κάπως με τη συμπεριφορά τους, τον Σεπτέμβριο τα βρήκαμε ώριμα, προσγειωμένα. Τους ωρίμασε το πρόβλημα, η εισβολή. Είναι θαυμαστό το πόσο πολύ τα παιδιά έδειχναν ενδιαφέρον για τα μαθήματα. Εκείνο που ήθελαν, για να ενδιαφερθούν και να μαζέψουν τις δυνάμεις τους, ήταν πολλή αγάπη. Κουβεντιάζαμε μαζί τους στην αυλή, στην καντίνα, στην τάξη, στο παγκάκι, στον διάδρομο. Το σχολείο ήταν η μοναδική τους ελπίδα, για να προχωρήσουν στη ζωή.

Ποιες σκέψεις εξέφραζαν για το καλοκαίρι του 1974;

Όταν πήγαμε πίσω τον Σεπτέμβριο του 1974 και προσπαθούσαμε να τους μιλήσουμε για την Ελλάδα και για τον Χριστό, δεν μας δέχονταν. Είχαν συνδυάσει την καταστροφή και τα προβλήματά τους με το καθεστώς της Χούντας, το οποίο καπηλεύθηκε όλες αυτές τις αξίες. Αυτό για μας τους εκπαιδευτικούς ήταν μια μεγάλη δυσκολία. Τα παιδιά είχαν θυμό μετά από τα γεγονότα. Από τη μια μέρα στην άλλη βρέθηκαν μακριά από το σπίτι τους, σε έναν καταυλισμό. Εμείς οι εκπαιδευτικοί βοηθήσαμε και κάναμε ό,τι μπορούσαμε για να ξεπεραστεί αυτή η δυσκολία.

*Σας συμβουλεύω να εμπιστευτείτε
το σχολείο και την εκκλησία
και να αγαπήσετε την πατρίδα σας.*

Υπάρχουν ομοιότητες ανάμεσα στους νέους του 1974 και στους σημερινούς νέους;

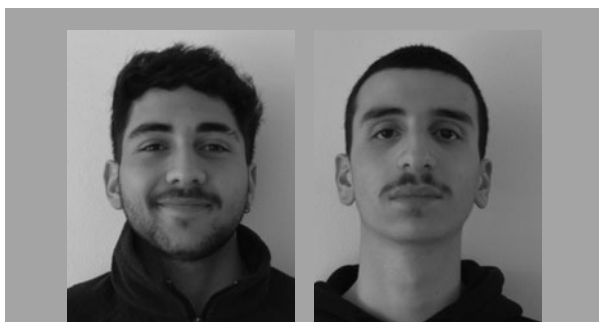
Όπως εσείς σήμερα κάνετε όνειρα για το μέλλον σας, έτσι και οι νέοι του 1974 είχαν τα δικά τους, είχαν θέσει τους δικούς τους στόχους. Μόνο που τότε τα παιδιά αγωνίζονταν για τα στοιχειώδη. Είχαν συγκεντρώσει όλες τους τις δυνάμεις προκειμένου να σπουδάσουν, να μπορέσουν να αποκατασταθούν, να λύσουν το πρόβλημα που αντιμετώπισαν ως παιδιά με την εισβολή. Σήμερα κι εσείς αγωνίζεστε, αλλά κάτω από πολύ διαφορετικές συνθήκες, έχοντας να αντιμετωπίσετε άλλου είδους προβλήματα.

Ποια συμβουλή θα μπορούσατε να δώσετε στους νέους σήμερα;

Σας συμβουλεύω να εμπιστευτείτε το σχολείο και την εκκλησία και να αγαπήσετε την πατρίδα σας. Η αγάπη για την πατρίδα δεν φαίνεται μόνο την ώρα της μάχης. Τη φιλοπατρία την καλλιεργούμε κάθε μέρα, όταν προσπαθούμε να γινόμαστε καλύτεροι άνθρωποι, όταν αποδεχόμαστε ο ένας τον άλλο, όταν συγχωρούμε. Η αγάπη και η ενότητα είναι απαραίτητες αξίες για την επιτυχία. Μέλημά μας πρέπει να είναι η απελευθέρωση της πατρίδας μας. Έχω πολλή εμπιστοσύνη στη νεολαία.

Ο Ιδανικός Εκπαιδευτικός μέσα από τα Μάτια των Μαθητών

Γράφουν οι:
Μάριος Οράτιος Γεωργιάδης
και Ανδρέας Παφίτης, Β' 3.4

Η εκπαίδευση αποτελεί έναν από τους θεμελιώδεις πυλώνες της κοινωνίας, καθώς λειτουργεί ως μηχανισμός αναπαραγωγής του πολιτισμού της και ως μοχλός ώθησης του νεαρού ατόμου σε μια αναβαθμισμένη πνευματική κατάσταση, μια προσδοκώμενη επαγγελματική θέση και μια καλή ή/και ανώτερη κοινωνική θέση. Στο

πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος, οι μαθητές αποκτούν πρωτίστως γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες μέσα από οργανωμένα προγράμματα και διαδικασίες διδασκαλίας και μάθησης. Παράλληλα, έρχονται σε επαφή με συνομήλικούς τους, αλλά και με άτομα μεγαλύτερης ηλικίας -που έχουν διαφορετικό ρόλο και θέση από αυτά- και έτσι αναπτύσσουν σχέσεις, συνεργάζονται, κοινωνικοποιούνται, αξιολογούνται, διαμορφώνουν στάσεις, απόψεις και προσωπικότητα, ενόσω προετοιμάζονται για την ενήλικη ζωή και την ενεργό πολιτότητα.

Ο εκπαιδευτικός, ως κεντρική φιγούρα της εκπαιδευτικής διαδικασίας, διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο στην επιμόρφωση και τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών. Σήμερα, ο ρόλος του είναι πολυσήμαντος και δεν περιορίζεται μόνο στην απλή μετάδοση γνώσεων και στην παράδοση ενός μαθήματος στο πλαίσιο μιας τάξης. Η εποχή μας χρειάζεται εκπαιδευτικούς που να μπορούν να καθοδηγούν και να εμπνέουν τους μαθητές, να κατανοούν τις ανάγκες και τη μοναδικότητά τους, βοηθώντας τους να ανακαλύψουν τις δυνατότητές τους και να κυνηγήσουν τα όνειρά τους. Ο ιδανικός εκπαιδευτικός δεν μεταδίδει απλώς πληροφορίες, αλλά καλλιεργεί την κριτική σκέψη, την αυτοπεποίθηση και τη δημιουργικότητα των μαθητών, δημιουργώντας ένα περιβάλλον μάθησης που προάγει την αλληλεπίδραση και τη συνεργασία. Ποιο είναι, λοιπόν, αυτό που αναμένουν οι μαθητές από τους καθηγητές τους; Ποιες δεξιότητες και αρετές καθιστούν έναν καθηγητή πραγματικά ξεχωριστό στα μάτια των παιδιών;

Έρευνες για τον ιδανικό εκπαιδευτικό

Από τις αρχές του 20ού αιώνα έχει διεξαχθεί πληθώρα ερευνών με στόχο τη διερεύνηση των απόψεων των μαθητών για τα χαρακτηριστικά που έχει ο ιδανικός εκπαιδευτικός. Οι πρώτες έρευνες για το εν λόγω θέμα διεξήχθησαν από τους Kratz και Book (Burton, 1950). Το δείγμα αποτέλεσαν 2.411 μαθητές, από τους οποίους οι περισσότεροι ανέφεραν πως τα σημαντικότερα για αυτούς στοιχεία που διαμορφώνουν τον ιδανικό εκπαιδευτικό συνίστανται τόσο από το ντύσιμο και την εξωτερική εμφάνισή του γενικότερα όσο και από ποιοτικά χαρακτηριστικά, όπως η υπομονή, η ευγένεια, η φιλική διάθεση και η διαπαιδαγώγηση μέσω της ενθάρρυνσης και του επαίνου. Σταθμό στην ερευνητική δραστηριότητα αποτέλεσε

η έρευνα του Keilhacker (1952), στην οποία 3967 μαθητές, ηλικίας 8 έως 20 ετών, κλήθηκαν να γράψουν μία έκθεση με θέμα: «Πώς θα ήθελα να είναι ο δάσκαλός μου;». Τα αποτελέσματα της έρευνας κατέδειξαν ότι το φύλο, η ηλικία και η εξωτερική εμφάνιση του εκπαιδευτικού δεν φαίνεται να επηρεάζουν την άποψη που διαμορφώνουν οι μαθητές για αυτόν. Η έρευνα κατέδειξε, επίσης, ότι η ιδανική ηλικία του εκπαιδευτικού μετατίθεται χρονικά όσο μεγαλώνει και η ηλικία των παιδιών. Όσον αφορά στις διαπροσωπικές σχέσεις, εκφράστηκε από τους μεγαλύτερους μαθητές η επιθυμία να τους αγαπά, να είναι φίλος τους και να χρησιμοποιεί την πειθώ και την επίκληση στο φιλότιμο, ενώ οι μικρότεροι επεσήμαναν ότι επιθυμούν ο δάσκαλός τους να είναι «καλός» και να έχει χιούμορ. Αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι η ικανότητα του εκπαιδευτικού να τηρεί την πειθαρχία και να εξασφαλίζει τη δικαιοσύνη ιεραρχήθηκε ψηλά από όλα τα παιδιά.

Άλλες πιο πρόσφατες έρευνες, οι οποίες διεξήχθησαν από το αμερικανικό κέντρο ερευνών «Pew Research Center» (2023) και την εκπαιδευτική πλατφόρμα «Edutoria» (2024), τονίζουν ότι για τους μαθητές είναι σημαντικά τα χαρακτηριστικά ενός υποστηρικτικού εκπαιδευτικού, που ενθαρρύνει την ενεργό συμμετοχή των μαθητών, δημιουργεί θετικό κλίμα στην τάξη και συζητά θέματα προσωπικής φύσεως, όπως το άγχος και τις ανησυχίες των μαθητών σχετικά με τις σπουδές τους. Συμπληρώνουν, επίσης, πως οι μαθητές θεωρούν εξαιρετικά απαραίτητη την επίδειξη ενσυναίσθησης από μέρους των εκπαιδευτικών τους και πραγματικού ενδιαφέροντος για τη ζωή τους.

Ο δικός μας οκτάλογος για τον ιδανικό εκπαιδευτικό

Διόλου επουσιώδη τα αποτελέσματα των πιο πάνω ερευνών... Έφτασε, όμως, η στιγμή να καταθέσουμε και εμείς τις δικές μας απόψεις, τις οποίες θεωρούμε πως συμμερίζεται όχι μικρό ποσοστό του μαθητικού πληθυσμού.

Ιδανικός, λοιπόν, εκπαιδευτικός για μας είναι:

1. Ο εκπαιδευτικός που σέβεται τα όνειρα των μαθητών του

Οι μαθητές δεν πρέπει να ταυτίζονται μόνο με τους βαθμούς και την επίδοσή τους. Όλοι οι έφηβοι, οι οποίοι βρίσκονται σε ένα εξελικτικό στάδιο της ζωής τους, θέτουν στόχους και κάνουν όνειρα για το μέλλον, τα οποία συχνά δεν εκφράζονται. Ο ιδανικός εκπαιδευτικός είναι αυτός που βοηθά τους μαθητές του να ανακαλύψουν αυτά τα όνειρα και τους παρακινεί να τα κυνηγήσουν. Είναι αυτός που αναγνωρίζει ότι κάθε μαθητής έχει τις δικές του ανάγκες και φιλοδοξίες και, μέσω αυτής της αναγνώρισης και συνειδητοποίησης, προσαρμόζει τον τρόπο διδασκαλίας του, ώστε οι μαθητές του να εξελίσσονται τόσο ακαδημαϊκά όσο και προσωπικά. Για παράδειγμα, αν κάποιος μαθητής διαθέτει ιδιαίτερο ταλέντο στη ζωγραφική ή τη μουσική, ο καλός εκπαιδευτικός ενσωματώνει στο μάθημά του δημιουργικές δραστηριότητες, σχετικές με αυτά τα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις των μαθητών του, δείχνοντάς τους ότι αναγνωρίζει τις ιδιαίτερες ικανότητές τους και ότι ενδιαφέρεται για τις προσωπικές τους φιλοδοξίες. Έτσι, εστιάζει στη δημιουργία μιας ουσιαστικής σχέσης μαζί τους, χτίζοντας γέφυρες εμπιστοσύνης και αλληλοκατανόησης.

2. Ο εκπαιδευτικός-φίλος της τεχνολογίας

Η τεχνολογία είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής των μαθητών, αλλά δεν αξιοποιείται πάντοτε ή/και σωστά στο σχολείο. Ο ιδανικός εκπαιδευτικός δεν φοβάται να χρησιμοποιήσει στο μάθημά του τις νέες τεχνολογίες εκπαίδευσης, όπως την Εικονική και Επαυξημένη Πραγματικότητα, την Τεχνητή Νοημοσύνη, τη μάθηση μέσω παιχνιδιών (gamification) ή ακόμα και τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, όπως το TikTok, το X (Twitter) κ.ά.. Οι νέες τεχνολογίες όχι μόνο κάνουν το μάθημα πιο ελκυστικό, αλλά καθιστούν και τη μάθηση πιο αποτελεσματική, παρέχοντας τη δυνατότητα στους μαθητές να αναπτύξουν νέες δεξιότητες που είναι χρήσιμες στην εποχή μας. Ένα μάθημα Ιστορίας, για παράδειγμα, μπορεί να μετατραπεί σε μια «ζω-

ντανή» περιήγηση σε έναν εικονικό κόσμο, ενώ τα Μαθηματικά μπορούν να «αναπαρασταθούν» μέσα από διαδραστικά παιχνίδια. Ποιος μαθητής θα βαριόταν κατά τη διάρκεια διεξαγωγής ενός τέτοιου μαθήματος;

3. Ο εκπαιδευτικός που μαθαίνει από τους μαθητές του

Ο ιδανικός εκπαιδευτικός δεν λειτουργεί ως αυθεντία, αλλά εκμαιοει από τους μαθητές του αυτό που θέλει να τους μεταδώσει, δίνοντάς τους παράλληλα τη δυνατότητα να διερευνούν οι ίδιοι αυτά που χρειάζεται να μάθουν. Είναι ανοιχτός στο να μάθει και ο ίδιος από αυτούς, ξεπερνώντας οποιουδήποτε εγωισμούς... Παράλληλα, δεν ευνοεί την αποστήθιση, αλλά καλλιεργεί την κριτική σκέψη και τις μεταγνωστικές δεξιότητες, που θα φανούν χρήσιμες στο παιδί καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του. Επίσης, είναι δεκτικός σε προτάσεις και απόψεις των μαθητών του, λαμβάνει υπόψη την ανατροφοδότηση που παίρνει από αυτούς (π.χ. για τον τρόπο διεξαγωγής του μαθήματος) ή τους αναθέτει τον ρόλο του καθηγητή σε θέματα στα οποία επιδεικνύουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Έτσι, ενισχύεται η αυτοπεποίθησή τους και ωθούνται στην αυτόνομη μάθηση -που είναι η πιο ουσιαστική. Ταυτόχρονα, καλλιεργείται ανάμεσα στον καθηγητή και τους μαθητές μια σχέση αλληλοσεβασμού και συνεργασίας.

4. Ο εκπαιδευτικός με χιούμορ

Δεν υπάρχει ούτε και ένας μαθητής που να μην αγαπά τον καθηγητή που διαθέτει χιούμορ και κάνει αστεία κατά τη διάρκεια του μαθήματος! Η αυστηρή και πολλές φορές μονότονη δομή ενός μαθήματος κουράζει τους μαθητές. Ένας εκπαιδευτικός με χιούμορ μπορεί να μετατρέψει ακόμη και το πιο ανιαρό μάθημα σε συναρπαστικό, χαλαρώνοντας και αποφορτίζοντας τους μαθητές, κερδίζοντας ταυτόχρονα την προσοχή τους. Εξίσου σημαντικό, βέβαια, θα ήταν να μπορεί να χρησιμοποιεί το χιούμορ, τα ανέκδοτα και τα αστεία για παιδαγωγικούς σκοπούς, βοηθώντας τους να κατανοήσουν ή να απομνημονεύσουν σύνθετες έννοιες ή ορολογίες. Για παράδειγμα, στο μάθημα της Φυσικής, μια σύνθετη ορολογία θα μπορούσε να μετατραπεί σε έναν αστείο μνημονικό κανόνα, ώστε να μπορέσουν οι μαθητές να αποστηθίσουν κάποιον τύπο ή ένα πείραμα. Αυτός ο τύπος καθηγητή αποτελεί σωστική λέμβο για τους σημερινούς μαθητές, που πνίγονται σε μια θάλασσα άγχους, ανησυχιών και αβεβαιότητας εξαιτίας του απαιτητικού σύγχρονου τρόπου ζωής.

5. Ο εκπαιδευτικός που εμπνέει με μικρές ιστορίες

Ο ιδανικός καθηγητής δεν διστάζει να μοιράζεται με τους μαθητές του τις αποτυχίες του, τις αστείες στιγμές της ζωής του ή ακόμα και τις δυσκολίες της καθημερινότητάς του. Αυτές οι «αποκαλύψεις» κάνουν τον εκπαιδευτικό πιο ανθρώπινο και προσίτο στα μάτια των μαθητών, δημιουργώντας ένα φιλικό κλίμα στην τάξη. Οι μαθητές νιώθουν πιο κοντά στον καθηγητή τους, τον εμπιστεύονται περισσότερο, τον ακούνε πιο προσεχτικά και καταβάλλουν μεγαλύτερη προσπάθεια κατά τη μαθησιακή διαδικασία.

6. Ο εκπαιδευτικός που προσαρμόζεται στις μοναδικές ικανότητες των μαθητών

Ένας καλός εκπαιδευτικός είναι αυτός που έχει υψηλές προσδοκίες από όλους τους μαθητές χωρίς να τους διαχωρίζει σε «καλούς» και «αδύνατους». Είναι αυτός που πιστεύει ότι όλοι ανεξαιρέτως οι μαθητές έχουν πολλές δυνατότητες, οι οποίες πρέπει να αναδειχθούν. Για αυτό και προσαρμόζει τη διδασκαλία του ανάλογα με τον τρόπο που μαθαίνει ο κάθε μαθητής, στοχεύοντας στο καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Μερικοί μαθητές είναι οπτικοί τύποι, άλλοι ακουστικοί και κάποιοι κιναισθητικοί, ενώ ο βαθμός ετοιμότητάς τους διαφέρει στα δημόσια σχολεία, όπου δημιουργούνται τάξεις μικτής ικανότητας. Ο καλός καθηγητής δεν χρησιμοποιεί την αναποτελεσματική παραδοσιακή (μετωπική) μέθοδο διδασκαλίας, αλλά λαμβάνει υπόψη του -πριν από κάθε σχεδιασμό μαθήματος- όχι τι διδάσκει, αλλά ποιους διδάσκει, το στιλ μάθησής τους, την ετοιμότητά τους και τα κίνητρα που διαθέτουν για μάθηση. Χρησιμοποιεί διαφοροποιημένες μεθόδους διδασκαλίας και εναλλακτικούς τρόπους αξιολόγησης (εκπαιδευτικά παιχνίδια, εμπειρική μάθηση, ομαδικές δραστηριότητες, αυτοαξιολόγηση, ετεροαξιολόγηση κ.λπ.), ώστε να βοηθά κάθε μαθητή να ξεδιπλώνει τη δυναμική του. Με αυτούς τους τρόπους, ο εκπαιδευτικός πετυχαίνει την πρόκληση ενδιαφέροντος, την αύξηση των κινήτρων και τη δέσμευσή τους στη μαθησιακή διαδικασία, βοηθώντας τους, παράλληλα, να καλλιεργήσουν τις κλίσεις τους και να κατακτήσουν κατ' επέκταση την αυτόνομη μάθηση.

7. Ο εκπαιδευτικός που «ξεφεύγει» από το παραδοσιακό μάθημα

Ο ιδανικός καθηγητής δεν περιορίζεται στα όρια της τάξης. Μπορεί να οργανώσει ένα μάθημα Φυσικής στο προαύλιο του σχολείου ή ένα μάθημα Βιολογίας σε ένα από τα πολλά πράσινα πάρκα που διαθέτει η Κύπρος. Επιπλέον, μπορεί να πραγματοποιεί βιωματικά εργαστήρια ή να προσκαλεί ειδικούς επαγγελματίες και επιστήμονες, που θα μπορούν να εμπνεύσουν τους μαθητές και να τους διαφωτίσουν για ένα θέμα. Αυτές οι εμπειρίες συνεισφέρουν στην εποικοδόμηση της γνώσης με έναν τρόπο που το σχολικό βιβλίο δεν μπορεί να κάνει. Ξεφεύγοντας, κάποιες φορές, από τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας, αλλάζοντας μόνο και μόνο τον χώρο όπου διεξάγεται το μάθημα, δημιουργείται από τη μια στους μαθητές ένα αίσθημα ανυπομονησίας για το επόμενο μάθημα και από την άλλη αυξημένο ενδιαφέρον για τη μάθηση γενικότερα.

8. Ο εκπαιδευτικός που έχει άριστη γνώση του μαθήματος που διδάσκει και εξελίσσεται συνεχώς

Φυσικά, ό,τι έχει ειπωθεί πιο πάνω δεν θα είχε καμία αξία αν ο εκπαιδευτικός δεν έχει βαθιά γνώση του αντικειμένου το οποίο διδάσκει. Πολλοί σίγουρα θα έλεγαν πως αυτό είναι αυτονόητο. Έλα, όμως, που η κοινή λογική δεν είναι και τόσο κοινή... Ένας εκπαιδευτικός που κατέχει το αντικείμενό του μπορεί να μεταδίδει την ύλη με σαφήνεια και ακρίβεια, να δίνει εναλλακτικά παραδείγματα, να αναλύει σύνθετα ζητήματα, να δημιουργεί διασυνδέσεις με άλλους επιστημονικούς κλάδους και να βοηθά τους μαθητές να εφαρμόζουν τις γνώσεις αυτές στην πραγματική ζωή. Ο ιδανικός εκπαιδευτικός οφείλει να αγαπάει το αντικείμενό του και να έχει πάθος για αυτό, δείχνοντας στους μαθητές του πως δεν βαριέται να το διδάξει. Ένας εκπαιδευτικός που σέβεται το επάγγελμά του και κατανοεί την ευθύνη που έχει απέναντι στους μαθητές του επιζητεί συνεχώς την ενημέρωση, αναζητεί τις τελευταίες εξελίξεις στον τομέα του και στον τομέα της παιδαγωγικής γενικότερα και ανακαλύπτει καινούργια πράγματα. Αυτή η ζωντάνια, η μεταδοτικότητα, η αγάπη για τη γνώση και τον μαθητή έχει αλυσιδωτά θετικές συνέπειες σε όλη τη μαθησιακή διαδικασία, αφού ο εκπαιδευτικός -γνώστης του αντικειμένου- συμβάλλει στη δημιουργία ενός θετικού και παραγωγικού κλίματος στην τάξη, το οποίο δημιουργεί χαρούμενους μαθητές που αγαπούν το σχολείο και τη μάθηση.

Ο τελικός στόχος

Ο ιδανικός εκπαιδευτικός δεν είναι κάποιος που ακολουθεί μονοδιάστατα και αυστηρά ένα συγκεκριμένο διεκπεραιωτικό πρόγραμμα κάλυψης της ύλης. Είναι ένας δημιουργικός, ανθρώπινος οδηγός που βλέπει πέρα από το τετράδιο και τον πίνακα και σκέφτεται έξω από το κουτί. Δοκιμάζει νέες μεθόδους διδασκαλίας, κάνοντας κάθε μαθητή να νιώθει ότι αξίζει, ότι έχει φωνή και ότι μπορεί να πετύχει. Αν οι εκπαιδευτικοί κατορθώσουν να φέρουν στην τάξη περισσότερη φαντασία, κατανόηση, σεβασμό και χαρά, τότε το σχολείο μπορεί να γίνει ένας χώρος όπου όλοι -καθηγητές και μαθητές- θα συνεργάζονται, θα συνεργευθούν και θα αλληλεπιδρούν δυναμικά, ανυπομονώντας καθημερινά να βρίσκονται εκεί.

Εκπαιδευτικό σύστημα: Αρωγός ή εμπόδιο για την ουσιαστική μάθηση;

Γράφει
η **Μαριάννα
Κουδουνάρη,**
Β' 3.3

Η εκπαίδευση, ανέκαθεν, θεωρούνταν σημαντικός πυλώνας μιας ποιοτικής ζωής. Αν και οι εκπαιδευτικοί στόχοι και οι παιδαγωγικές μέθοδοι διαφοροποιούνται μέσα στον χρόνο, η εκπαίδευση θεωρείται, ήδη από την αρχαιότητα, ως το μόνο ασφαλές εχέγγυο για την πραγμάτωση της ατομικής και κοινωνικής προόδου και ευημερίας, μέσω μιας ουσιαστικής μάθησης. Ανταποκρίνεται, ωστόσο, το σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα στις αξιώσεις αυτές; Είναι, άραγε, αρωγός ή εμπόδιο για την ουσιαστική μάθηση;

Σε αντίθεση με το παρελθόν, όταν η εκπαίδευση ήταν προνόμιο των λίγων, σήμερα αυτή αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα και προσφέρεται θεσμικά σε όλους, ανεξαρτήτως κοινωνικής και οικονομικής κατάστασης. Με την πάροδο των χρόνων η εκπαίδευση εξελίχθηκε ακολουθώντας τις κοινωνικές αλλαγές, τις παιδαγωγικές αντιλήψεις της κάθε εποχής και την τεχνολογική πρόοδο. Με τον τρόπο αυτό δημιουργήθηκε το εκπαιδευτικό σύστημα όπως το βιώνουμε σήμερα ως μαθητές. Παρότι η σύγχρονη εκπαίδευση οικοδομήθηκε με τρόπο που να προάγει την πιο ενεργητική μάθηση, προωθώντας την κριτική σκέψη και τη δημιουργικότητα, η ανταγωνιστικότητα και η βαθμοθηρία, που κυριαρχούν σε μεγάλο βαθμό ανάμεσα στους μαθητές, δρουν ως ανασταλτικοί παράγοντες.

**«Βακτηρία ἐστὶ παιδεία βίου» («Η παιδεία είναι στήριγμα της ζωής»),
Μένανδρος**

Είναι γεγονός ότι πολλοί μαθητές αντιμετωπίζουν δυσκολία στην ανάλυση θεμάτων πέραν αυτών που περιλαμβάνονται στην εξεταστέα ύλη, αφού πολλές φορές δεν τους παρέχεται η ευκαιρία να διευρύνουν τις γνώσεις τους μέσω μιας πολύπλευρης μάθησης. Κατά την άποψή μου, ο κάθε μαθητής δεν θα πρέπει να κρίνεται κατά κύριο λόγο από τους βαθμούς του, αλλά από ένα ευρύτερο πλαίσιο που τον χαρακτηρίζει εντός του κοινωνικού συνόλου του σχολείου και μέσω της συμμετοχής του σε διάφορες δράσεις, πέραν των προκαθορισμένων και αναγκαιών που προνοεί το Αναλυτικό Πρόγραμμα.

Στην Κύπρο παρατηρούμε ότι το εκπαιδευτικό σύστημα παρέμεινε προσκολλημένο στη γνώση που προβλέπεται στα Αναλυτικά Προγράμματα του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, χωρίς να δίνεται έμφαση στην καλλιέργεια δεξιοτήτων και ικανοτήτων μέσω σύγχρονων τρόπων μάθησης και διδασκαλίας, αν και υπάρχει ρητή αναφορά σε αυτά. Οι μαθητές μαθαίνουν να αποδίδουν στις εξετάσεις με τις γνώσεις που έχουν αποκτήσει χωρίς να είναι σε θέση να διαχειρίζονται τη γνώση τους, ώστε να μπορούν να την εφαρμόζουν σε διαφορετικά περιβάλλοντα πέραν της καθορισμένης δομής των εξετάσεων. Επιπρόσθετα, παρόλο που, σύμφωνα με τα Πλαίσια Μάθησης, δίνεται πλέον έμφαση στη διαμορφωτική αξιολόγηση, λαμβάνοντας υπόψη τους Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας αλλά και το επίπεδο των μαθητών, στους μαθητές εξακολουθεί να δημιουργείται υπέρμετρο άγχος ως προς την επίδοσή τους στα γραπτά διαγωνίσματα και στις τελικές εξετάσεις. Το άγχος αυτό δημιουργείται από πολύ νωρίς, πολλές φορές ήδη από την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, προδιαγράφοντας μια πορεία η οποία εστιάζεται στην επίτευξη υψηλών βαθμών. Μέσα από αυτή τη διαδρομή, οι μαθητές προσκολλώνται στην αποστήθιση πληροφοριών και χάνουν την ουσία της πραγματικής μάθησης και της απόκτησης κοινωνικών και άλλων δεξιοτήτων.

Στον σημερινό παγκοσμιοποιημένο κόσμο στον οποίο ζούμε, η εκπαίδευση δεν περιορίζεται πλέον σε εθνικά σύνορα. Οι τεχνολογικές εξελίξεις, η

Παρότι η σύγχρονη εκπαίδευση οικοδομήθηκε με τρόπο που να προάγει την πιο ενεργητική μάθηση, προωθώντας την κριτική σκέψη και τη δημιουργικότητα, η ανταγωνιστικότητα και η βαθμοθηρία δρουν ως ανασταλτικοί παράγοντες.

διεθνής συνεργασία και οι διαπολιτισμικές ανταλλαγές αναδιαμορφώνουν τον τρόπο με τον οποίο παρέχεται η εκπαίδευση. Ως εκ τούτου, ένα σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα οφείλει να λαμβάνει υπόψη παράγοντες όπως ο ψηφιακός αλφαριθμητισμός, η μεταβαλλόμενη φύση της εργασίας και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Όλα αυτά επηρεάζουν σημαντικά την πορεία του κάθε μαθητή. Επίσης, η έννοια της ενεργού πολιτότητας, που σήμερα θεωρείται βασικός στόχος της εκπαίδευσης, συνδέεται με την καλλιέργεια αξιών, αρχών και δεξιοτήτων που βοηθούν τους ανθρώπους να συμμετέχουν ουσιαστικά στην κοινωνική και πολιτική ζωή. Η εκπαίδευση δεν περιορίζεται στη μετάδοση γνώσεων, αλλά στοχεύει στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της υπευθυνότητας, του διαλόγου και της συνεργασίας, στοιχείων απαραίτητων για μια δημοκρατική κοινωνία. Μέσα από αυτήν τη διαδικασία, οι πολίτες γίνονται πιο ενημερωμένοι, δραστήριοι και ικανοί να συμβάλλουν στη συλλογική πρόοδο.

Εικαστικό: Μαρία Ελένη Μιχαλίδου, Α' 2.5

Η «ευτυχία» του να είσαι μαθητής σε δημόσιο σχολείο

Γράφει η Κλειώ Ελευθερίου, Γ' 2.1

Το να είσαι μαθητής σε δημόσιο σχολείο δεν είναι μία εύκολη «διαδρομή» στη ζωή ενός ανθρώπου. Το να είσαι, όμως, μαθητής της Γ' Λυκείου ισοδυναμεί με το να διανύεις ένα δύσβατο μονοπάτι με ανώμαλο οδόστρωμα και απότομες ανηφόρες! Κάπως έτσι φάνηκε σε εμένα, τουλάχιστον, η μέχρι τώρα πορεία μου στη Γ' Λυκείου. Δύσκολη, μονότονη, αγχωτική και αβέβαιη. Αυτό, όμως, που μου έχει προκαλέσει μεγάλη έκπληξη είναι η επιλογή του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΑΝ) να εντάξει στη διδακτέα ύλη του μαθήματος της Νέας Ελληνικής Γλώσσας μία Θεματική Ενότητα που αφορά στην Παιδεία και την Εκπαίδευση. Είναι απορίας άξιο πώς έχει επιλεγεί ένα τέτοιο βαρύγδουπο θέμα για διδασκαλία και αξιολόγηση, τη στιγμή που το ίδιο το ΥΠΑΝ το αναιρεί. Ας γίνω πιο επεξηγηματική:

Ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που αφορά στο εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου είναι η υπέρογκη διδακτέα ύλη, κυρίως στα εξεταζόμενα μαθήματα και ο συνεπακόλουθος αγώνας δρόμου που απαιτείται, ώστε αυτή να καλυφθεί. Και κάπου εδώ διερωνύμαι: Γιατί είναι τόσο δύσκολο ο όγκος αυτός να μειωθεί; Χρόνια τώρα υπάρχει αυτή η διαμαρτυρία και, ενώ κάθε χρόνο δίνονται υποσχέσεις από τους εμπλεκόμενους φορείς για τη μείωσή της, παραμένει εκεί,

ακμαία και δυναμική, για να μας «παιδεύει» και να μας βασανίζει.

Ο μεγάλος όγκος της διδακτέας ύλης ενισχύει με τη σειρά του την αποστήθιση, την «παπαγαλία». Προκειμένου να παρακαθίσουμε επιτυχώς στις τελικές εξετάσεις αλλά και να εξασφαλίσουμε μια πολυπόθητη θέση στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, πρέπει να παπαγαλίσουμε μαθηματικούς τύπους, πειράματα, ημερομηνίες, αιτίες και συνέπειες ιστορικών γεγονότων... Η πρακτική αυτή έχει ως τραγικό αποτέλεσμα να μην αφήνεται ουσιαστικό περιθώριο για την καλλιέργεια καμίας δεξιότητας και κριτικής σκέψης, προσόντων και εφοδίων, δηλαδή, απαραίτητων για την προσωπική και επαγγελματική μας πορεία. Ας σημειωθεί, στο σημείο αυτό, ότι τα προαναφερόμενα συνιστούν βασικό πυλώνα της φιλοσοφίας των Αναλυτικών Προγραμμάτων, η οποία διατείνεται ότι είναι ανθρωπιστική έχοντας ως επίκεντρο την ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών.

Επιπλέον, ακόμη ένα πρόβλημα που εντοπίζεται στο εκπαιδευτικό σύστημα είναι ο τρόπος διδασκαλίας των μαθημάτων. Μονότονος, τυπικός, με έναν διαρκή και συνεχόμενο μονόλογο των εκπαιδευτικών, οι οποίοι βιάζονται και αυτοί να καλύψουν την ύλη τους με την αξιοποίηση της τεχνολογίας να περιορίζεται στην προβολή των Power Point. Και όλα αυτά, ενώ σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες οι μαθητές χρησιμοποιούν tablets, στα οποία διατίθενται τα σχολικά βιβλία τους

ηλεκτρονικά, αξιοποιούν παραγωγικά την Τεχνητή Νοημοσύνη και έχουν μικρές αξιολογημένες ασκήσεις σε ψηφιακά προγράμματα. Γιατί παρατηρείται τόση καθυστέρηση στη λειτουργική και ουσιαστική ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στο πλαίσιο της μαθησιακής διαδικασίας στο κυπριακό σχολείο;

Η μεγαλύτερη, ωστόσο, αδυναμία του εκπαιδευτικού μας συστήματος έγκειται στο ότι δεν έχει καταφέρει να κάνει τους μαθητές να αγαπήσουν το σχολείο τους, να αισθανθούν ότι αυτό είναι το δεύτερό τους σπίτι και να ασχοληθούν ενεργά με διάφορες ενδοσχολικές δράσεις και προγράμματα, συμμετέχοντας σε διαγωνισμούς, εράνους, παζαράκια και άλλες κοινωνικές και εθελοντικές δράσεις. Και όλα αυτά, γιατί και πάλι μας πιέζει ο χρόνος... Δεν έχουμε χρόνο να ασχοληθούμε ουσιαστικά ούτε το πρωί αλλά ούτε και το απόγευμα με τις δράσεις αυτές, αφού προηγείται η μελέτη, τα διαγωνίσματα και τα μαθήματα στα φροντιστήρια (ας μην κρύβουμε την πραγματικότητα...). Και κάπως έτσι καταντήσαμε από «οικογένεια» (που θα έπρεπε κανονικά να είμαστε) σε τυπικούς και αποξενωμένους επισκέπτες!

Σκέφτομαι και άλλα πολλά να γράψω! Δεν θα το κάνω όμως... Με πιέζει η έλλειψη χρόνου, με την απέραντη ύλη της Ιστορίας, του Δοκιμίου της Ελληνικής Πρεσβείας και τη γενικότερη στείρα και άγονη παπαγαλία!

Οι Φύλακες των λουλουδιών

Γράφει η Εμμέλεια Χατζηαράπη, Γ' 3.3

Φύλακας άγγελος. Δύο λέξεις. Μία φράση. Ένα διαφορετικό νόημα για κάθε άνθρωπο. Είμαι πεπεισμένη πως στη ζωή για κάθε έναν από εμάς υπάρχει έστω και ένα πρόσωπο που μας προστατεύει. Για κάθε άνθρωπο αυτό το πρόσωπο είναι διαφορετικό, με διαφορετική ιδιότητα ή μορφή. Εμείς οι τελειόφοιτοι μαθητές, που έχουμε σχεδόν πελαγώσει με τα πρέπει, τα μη, την ύλη, την κατάσταση στο σπίτι, το σχολείο και γενικότερα με κάθε τομέα της ζωής, έχουμε όλοι μας έστω και έναν άνθρωπο δίπλα μας. Για κάποιους το άτομο αυτό μπορεί να είναι ένας φίλος, μία καθηγήτρια, ο αδελφός, η μητέρα ή ο πατέρας.

Πάντως είναι εκεί. Ένας φύλακας που μας καθοδηγεί, που μπορεί να μας οδηγήσει στη διέξοδο ή να αποτελέσει ο ίδιος τη διέξοδο για εμάς. Τη διέξοδο που οδηγεί στην προσωπική αναζήτηση του εαυτού μας, του δρόμου μας, της δικής μας μοναδικής πορείας. Αποτελεί, δηλαδή, έναν φωτοδότη φάρο στο σκοτεινό και γκρίζο μονοπάτι της ζωής. Εννοείται πως η ζωή δεν είναι μόνο γκρίζο. Η ζωή είναι το ουράνιο τόξο ολόκληρο. Με τις χαρές, τις λύπες, τις στεναχώριες, τα εμπόδια, τους Κύκλωπες. Και μέσα σε αυτή την ποικιλία... και ο Φύλακάς μας.

Τι εννοούμε, όμως, με τη λέξη Φύλακας; Για τον κάθε έναν από εμάς η σημασία είναι πολύ διαφορετική. Προσωπικά, πιστεύω πως είναι ο άνθρωπος στον οποίο μπορείς να ανοίξεις την καρδιά σου, τον οποίο μπορείς να αγκαλιάσεις και να χαθείς μέσα του. Ο άνθρωπος στην παρουσία του οποίου μπορείς να χαμογελάσεις, να

κλάψεις με λυγμούς, να ταξιδέψεις σε κόσμους μαγικούς, να βρίσεις, να φωνάξεις, να γελάσεις, να βγεις εκτός ορίων κι εκείνος να είναι εκεί -πάντα δίπλα σου- να σε ακούει, να σε βλέπει, να σου χαμογελά.

Ως τελειόφοιτοι και ως αυριανοί πολίτες θα βρισκόμαστε πάντα μπροστά μας δυσκολίες και ανθρώπους που, αν και τη στιγμή εκείνη μπορεί να μην το αντιλαμβανόμαστε, θα μας ωθούν να εξερευνήσουμε και να ανακαλύψουμε μία δεύτερη πτυχή του εαυτού μας. Μία πτυχή που είναι κρυμμένη και, όταν βγει στην επιφάνεια, μπροστά μας ανθίζει ένα υπέροχο λουλούδι του εαυτού μας. Κάθε λουλούδι μας είναι μοναδικό και ξεχωριστό. Φυτεύτηκε, αναπτύχθηκε, ωρίμασε και άνθισε κάτω από διαφορετικές συνθήκες, αλλά ρίζωσε στην καρδιά μας. Και έτσι θα συνεχίσει να δημιουργείται και να μεγαλώνει ο κήπος μας, πάντα με τους αγγέλους μας να ποτίζουν κάθε μικρό δεντράκι, κάθε απόκρυφη ή απόμερη πτυχή του εαυτού μας.

Αυτό, όμως, που πρέπει να γίνει αντιληπτό από όλους μας είναι η δύναμη που κρύβει κάθε συμμαθητής και συνάνθρωπός μας. Κάθε ένας από εμάς διανύει μία διαφορετική περίοδο, εύκολη ή δύσκολη. Κάθε συμμαθητής μου, για παράδειγμα, βιώνει τη Γ' Λυκείου διαφορετικά. Όλοι μας διαφέρουμε ως προς τον χαρακτήρα, τον τρόπο που αντιμετωπίζουμε γεγονότα και καταστάσεις αλλά και ως προς τις απόψεις και τα ενδιαφέροντά μας. Αλίμονο, δηλαδή, αν ήμασταν όλοι οι ίδιοι... Κάθε ένας από εμάς είναι φορέας ενός διαφορετικού παρελθόντος, έχοντας βιώσει και περάσει πολλά. Για αυτό, αδήριτη ανάγκη αποτελεί το να γνωρίσουμε τους εαυτούς μας. Γνωρίζοντας και κυρίως αγαπώντας τον εαυτό

μας, αφήνουμε χώρο στη ζωή να χορέψει μαζί μας και να ξεδιπλώσει το πέπλο της μοναδικής και ονειρικής μαγείας της.

Εάν αφήσουμε τη ζωή μας ελεύθερη να εξελιχθεί και να τραγουδήσει, είμαι σίγουρη ότι θα μας ενώσει με τους συνάνθρωπούς μας και έτσι θα μπορέσουμε να γνωρίσουμε πρόσωπα που θα φέρουν την ανατροπή στη ζωή μας, είτε θετικά είτε αρνητικά. Από αυτά εμείς θα επιλέξουμε τους συνοδοιπόρους μας στο ταξίδι αυτό και θα μάθουμε να τους αγαπάμε όπως αγαπάμε τον εαυτό μας. Θα μάθουμε να τους αγκαλιάζουμε με όλες τις αδυναμίες τους, με όλα τα κουσούρια τους, με όλες τις πληγές τους, αλλά ταυτόχρονα και με κάθε τους χαμόγελο, κάθε επιτυχία, χαρά και τραγούδι. Θα είμαστε οι πρώτοι που θα τους χειροκροτάμε ή θα κλαίμε μαζί τους, όπως ακριβώς και αυτοί με εμάς. Θα καταφέρουμε, δηλαδή, μαζί να φυτέψουμε λουλούδια και να προστατεύουμε ο ένας τον άλλο απέναντι σε κάθε εμπόδιο που η ζωή θα φέρει. Απέναντι σε κάθε απόκρυφο μονοπάτι που θα προσπαθήσει να μας καταπιεί, να μας ξεζουμίσει και να μας ρουφήξει την ψυχή. Θα καταφέρουμε να ανοίξουμε διάπλατα τα κατάλευκα φτερά μας και να αγγίξουμε το ουράνιο τόξο;

Πάντα μαζί μας θα έχουμε τον εαυτό μας και θα πρέπει να είμαστε υπερήφανοι για το πόσο μακριά έχουμε φτάσει, αλλά θα έχουμε και τους αγγέλους μας, που η εικόνα των ματιών τους θα μας θυμίζει να χαμογελάμε και να διεκδικούμε τη ζωή.

Στους αγγέλους μας, λοιπόν, που ποτίζουν καθημερινά τον δικό μας κήπο ζωής...

Συζητώντας για τις Παγκύπριες Εξετάσεις Πρόσβασης

Γράφει
η Μαρία
Μουστάκα, Β' 3.2

Οι Παγκύπριες Εξετάσεις Πρόσβασης αποτελούν το μοναδικό μέσο για την εισδοχή των μαθητών στα κρατικά πανεπιστήμια της Κύπρου και της Ελλάδας. Αν και τα θέματα των εξεταστικών δοκιμών προκύπτουν από τη διδακτέα ύλη της Γ' Λυκείου, οι εν λόγω εξετάσεις συνιστούν μία ξεχωριστή διαδικασία που δεν εμπίπτει στο Πρόγραμμα Σπουδών των σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης. Δεν αποτελούν, δηλαδή, άμεση συνέχεια της καθημερινής σχολικής διδασκαλίας. Λειτουργούν, ωστόσο, ως μία από τις σημαντικότερες περιόδους στη ζωή των μαθητών της Γ' Λυκείου, καθώς καθορίζουν την επόμενη φάση της εκπαίδευσής τους, η οποία έχει καταλυτική σημασία για τη μελλοντική επαγγελματική τους πορεία, καθώς και για τη

θέση τους στην κοινωνία. Είναι γεγονός ότι οι Παγκύπριες Εξετάσεις Πρόσβασης παρέχουν μια αναλυτική εικόνα της ικανότητας του υποψηφίου φοιτητή να κατανοεί και να εφαρμόζει τις γνώσεις του, μερικές φορές σε εξειδικευμένα ή τεχνικά θέματα. Ωστόσο, η αξιολόγηση αυτή θα μπορούσε να αποκτήσει έναν πιο πολυδιάστατο χαρακτήρα.

Στόχος του κυπριακού εκπαιδευτικού συστήματος είναι, σύμφωνα και με τη φιλοσοφία των Νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων, η ενίσχυση της δημιουργικότητας και της κριτικής σκέψης, στόχος, ωστόσο, που έρχεται σε αντίθεση με το περιεχόμενο των δοκιμών των Παγκύπριων Εξετάσεων. Πιο συγκεκριμένα, η μορφή των εξεταστικών δοκιμών, με την έμφαση πολλές φορές που δίνεται σε κλειστού τύπου ερωτήσεις ή σε ερωτήσεις που απαιτούν συγκεκριμένες απαντήσεις, δεν επιτρέπει στους υποψηφίους να αναπτύξουν τη δημιουργικότητά τους. Στην πραγματικότητα, αξιολογούν την ικανότητά τους να ανακαλέσουν από τη μνήμη τους συγκεκριμένες πληροφορίες, χωρίς να ενθαρρύνεται η κατανόηση του υπό εξέταση υλικού αλλά ούτε και η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης. Αξίζει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι τα τελευταία χρόνια υπήρξε προσπάθεια για την προσθήκη στοιχείων αξιολόγησης της κριτικής σκέψης στα γραπτά, γεγονός όμως που προκάλεσε αποσυντονισμό και σύγχυση στους μαθητές, λόγω της απόκλισης από τον παραδοσιακό τρόπο αξιολόγησης.

Η συζήτηση για τη μεταρρύθμιση του συστήματος παραμένει ανοιχτή, με στόχο τη δημιουργία ενός πιο ολοκληρωμένου και δίκαιου συστήματος εισδοχής στην Ανώτατη Εκπαίδευση.

Οι Παγκύπριες Εξετάσεις είναι γραπτές εξετάσεις και τα θέματα είναι κοινά για όλους τους υποψηφίους. Προσφέρουν, κατ' αυτόν τον τρόπο, μία ενιαία βάση μέτρησης των γνώσεών τους, παρέχοντας ίσες ευκαιρίες σε όλους, ανεξαρτήτως του κοινωνικοοικονομικού τους υπόβαθρου. Παρ' όλα αυτά, δημιουργείται κάποια ανισότητα λόγω του ότι υπάρχουν υποψήφιοι που προέρχονται από κατώτερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα και, κατά συνέπεια, έχουν λιγότερους πόρους για να προετοιμαστούν κατάλληλα. Επίσης, ο τρόπος με τον οποίο οργανώνονται οι Παγκύπριες Εξετάσεις εξασφαλίζει διαφάνεια και αντικειμενικότητα στην επιλογή των υποψηφίων φοιτητών, καθώς βασίζονται σε συγκεκριμένα κριτήρια και δεν επηρεάζονται από υποκειμενικούς παράγοντες, κάτι που είναι καίριο για τη διασφάλιση της δικαιοσύνης στην επιλογή των εισακτέων φοιτητών. Η διαφάνεια στις διαδικασίες διασφαλίζεται μέσω αυστηρών πρωτοκόλλων και κανονισμών που εφαρμόζονται σε όλα τα στάδια.

Παρά την αντικειμενικότητα που διασφαλίζουν οι εξετάσεις, υπάρχει ένα σημαντικό κενό που αφορά στην πληρότητα της αξιολόγησης των υποψηφίων. Οι εξετάσεις, αξιολογώντας τη γνώση και την ικανότητα απομνημόνευσης πληροφοριών, δεν λαμβάνουν υπόψη άλλες σημαντικές παραμέτρους, όπως τη Συναισθηματική Νοημοσύνη. Επιπλέον, δεν αντι-

κατοπρίζουν τις προσωπικές δυνατότητες ή τα ενδιαφέροντα του κάθε υποψηφίου. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μια αίσθηση «τυποποίησης» του υποψηφίου, παραβλέποντας άλλες πτυχές της μαθητικής του πορείας που θα μπορούσαν να είναι εξίσου σημαντικές για την επιτυχία του στην κοινωνία, στην εκπαίδευση ή στην αγορά εργασίας, όπως η συνεργασία, οι ηγετικές ικανότητες, η δημιουργικότητα και η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων. Αυτό το θέμα έχει διερευνηθεί από τον Αμερικανό παιδαγωγό και αναπτυξιακό ψυχολόγο Howard Gardner μέσα από ένα ευρύ φάσμα επιστημονικών ερευνών. Η θεωρία των πολλαπλών τύπων νοημοσύνης (*Frames of Mind: Η θεωρία των πολλαπλών τύπων νοημοσύνης*, 1983), αποτελεί μια κριτική θέση απέναντι στην άποψη ότι γεννιόμαστε με μία μόνο νοημοσύνη, την οποία δεν έχουμε τη δυνατότητα να αλλάξουμε. Η νοημοσύνη μας χωρίζεται σε εννέα τομείς, οι οποίοι είναι εξίσου σημαντικοί, όχι όμως και το ίδιο αναπτυγμένοι σε κάθε άτομο, αφού εξαρτώνται από τις προσωπικές του εμπειρίες. Σύμφωνα με τον Howard Gardner, κύρια αιτία για την άνιση μεταξύ τους ανάπτυξη θεωρείται το σχολείο, το οποίο επικεντρώνεται στην καλλιέργεια δύο μόνο ευφυϊών -της γλωσσικής και της λογικομαθηματικής- αφήνοντας σε δεύτερη μοίρα τις υπόλοιπες: τη μουσική ευφυΐα, την ευφυΐα του χώρου, την ενδοπροσωπική, τη διαπροσωπική, τη φυσιογνωστική, τη σωματική-κινησθητική και την υπαρξιακή ευφυΐα.

Ο ανταγωνισμός προκαλεί μεγάλη πίεση στους υποψηφίους, οδηγώντας τους ενίοτε σε συναισθηματική εξάντληση ή προκαλώντας τους το αίσθημα της απογοήτευσης και της αποτυχίας.

Συμπερασματικά, οι Παγκύπριες Εξετάσεις Πρόσβασης παρακινούν τους υποψηφίους φοιτητές να προετοιμαστούν με σοβαρότητα για την εισδοχή τους στην Ανώτατη Εκπαίδευση, ενισχύοντας τις ικανότητές τους και τη συνέπειά τους στη μάθηση. Προωθούν, επιπλέον, τη σκληρή δουλειά και τη σωστή προετοιμασία. Διευκολύνουν την επικέντρωση στη βασική εκπαίδευση και στην αφομοίωση των απαραίτητων γνώσεων. Παράλληλα, όμως, ο ξέφρενος ανταγωνισμός προκαλεί συχνά υψηλό άγχος και μεγάλη πίεση στους υποψηφίους, οδηγώντας τους ενίοτε σε ψυχική και συναισθηματική εξάντληση ή προκαλώντας τους το αίσθημα της απογοήτευσης και της αποτυχίας. Είναι, όμως, ο αγώνας για την κατάκτηση μιας υψηλής βαθμολογίας το μόνο που έχει σημασία για ένα ευτυχισμένο μέλλον; Παρά τα κάποια μειονεκτήματα που υπάρχουν, οι Παγκύπριες Εξετάσεις Πρόσβασης παραμένουν ένα θεμελιώδες εργαλείο για τη διασφάλιση της ισότητας και της αντικειμενικότητας στην αξιολόγηση των υποψηφίων. Η συζήτηση για τη μεταρρύθμιση του συστήματος παραμένει ανοιχτή, με στόχο τη δημιουργία ενός πιο ολοκληρωμένου και δίκαιου συστήματος εισδοχής στην Ανώτατη Εκπαίδευση.

Η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου από τους μαθητές του Σχολείου μας

Γράφει
η Άντρεα
Ευαγγέλου, Β' 3.2

Αναμφίβολα, η σύγχρονη εποχή τρέχει με γοργούς ρυθμούς και ο άνθρωπος γίνεται ένας δρομέας στον στίβο της ζωής. Σε αυτό το πλαίσιο, η αξία του ελεύθερου χρόνου (του χρόνου δηλαδή τον οποίο ο άνθρωπος μπορεί να διαθέσει όπως αυτός θέλει, προκειμένου να ασχοληθεί με κάτι που τον χαλαρώνει και τον γεμίζει χαρά) αποκτά ιδιαίτερη σημασία, ιδιαίτερα για τους νέους που βρίσκονται σε διαδικασία διαμόρφωσης του χαρακτήρα τους. Ειδικότερα στην περίπτωση αυτή, ο τρόπος αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου είναι πολύ σημαντικός. Πώς, όμως, αξιοποιείται από τους νέους; Σε αυτή την ερώτηση κλήθηκαν να απαντήσουν μαθητές της Α', Β' και Γ' τάξης του Λυκείου Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' Δασούπολη (δείγμα 146 μαθητών)

μέσω σχετικού ερωτηματολογίου, τα αποτελέσματα του οποίου θα παρουσιαστούν και θα σχολιαστούν πιο κάτω.

Αποτελέσματα

Σχετικά με τη διάρκεια του διαθέσιμου ελεύθερου χρόνου, το 45,2% των ερωτηθέντων μαθητών απάντησε ότι αυτή ανέρχεται σε μόλις 1 έως 2 ώρες καθημερινά. Αυτές οι ώρες αξιοποιούνται πρωτίστως για άθληση και για χρήση του κινητού τηλεφώνου, με ποσοστό προτίμησης της τάξης του 24% και του 22,6% αντίστοιχα. Ακολουθώντας, στην ερώτηση κατά πόσο το σχολείο παρέχει ευκαιρίες δημιουργικής αξιοποίησης του εξωδιδασκτικού ελεύθερου χρόνου, όπως συμμετοχή των νέων σε ημερίδες, διαγωνισμούς, προγράμματα και εκδηλώσεις, το 35,9% τήρησε ουδέτερη θέση.

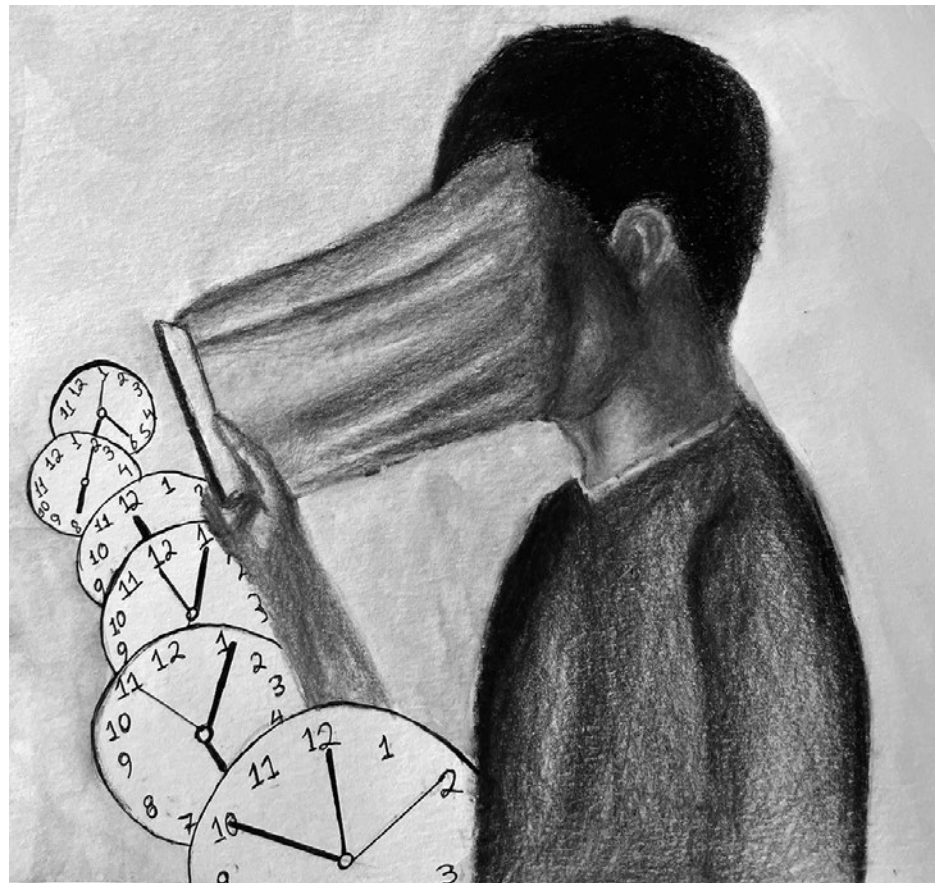
Ειδικότερα για τη χρήση του κινητού τηλεφώνου, το 41,1% των ερωτηθέντων μαθητών δηλώνει ότι αυτή ανέρχεται σε 2 με 3 ώρες ημερησίως, με το 37% να την κρίνει άκρως απαραίτητη, ιδιαίτερα για τη μαθησιακή διαδικασία. Συμπληρωματικά, το 41,7% των ερωτηθέντων είναι πεπεισμένο ότι η χρήση του κινητού τηλεφώνου δεν συμβάλλει αρνητικά στη σχολική του απόδοση, ενώ το 41,1% πιστεύει ότι επηρεάζει λίγο την υγεία του. Στο ίδιο πλαίσιο, το 65,1% εξέφρασε την απόλυτη διαφωνία του σχετικά με την πρόσφατη απαγόρευση της χρήσης κινητού τηλεφώνου στο σχολείο. Επιπλέον, το 43,8% των συμμετεχόντων στην έρευνα απάντησε ότι χρησιμοποιεί τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης 1 με 2 ώρες την ημέρα, κυρίως το Instagram, που σημείωσε ποσοστό προτίμησης της τάξης του 95,2% και το Tik Tok με ποσοστό προτίμησης 84,2%.

Σχολιασμός

Βάσει των αποτελεσμάτων της έρευνας εξάγεται το συμπέρασμα ότι ο ελεύθερος χρόνος των νέων έχει μειωθεί αισθητά στη σύγχρονη εποχή. Το εύρημα αυτό φαίνεται να συμφωνεί και με τα αποτελέσματα εξωτερικών ερευνών που αφορούν στον γενικό πληθυσμό, τόσο σε τοπικό όσο και ευρωπαϊκό επίπεδο. Συγκεκριμένα, έρευνα που διενήργησε η Ευρωστατιστική (Eurostat), το 2022, και η οποία αφορούσε στην ικανοποίηση των Ευρωπαίων πολιτών σχετικά με τη διάρκεια του ελεύθερού τους χρόνου, κατέδειξε ότι η ικανοποίηση αυτή ανήλθε κατά μέσο όρο σε 6,8 μονάδες (σε κλίμακα 0-10). Η Κύπρος αναφέρθηκε στις χαμηλότερες βαθμολογίες (6,2), με τις υψηλότερες βαθμολογίες να σημειώνουν η Φινλανδία (7,7) και η Δανία με τη Σλοβενία (7,5).

Υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους οι νέοι δεν διαθέτουν ικανοποιητικό ελεύθερο χρόνο. Καταρχάς, οι πολλές υποχρεώσεις που έχουν για το σχολείο, με τις υποχρεώσεις ειδικότερα των μαθητών της Γ' Λυκείου να είναι πολύ αυξημένες. Επιπλέον, οι εξωσχολικές δραστηριότητες σε απογευματινό χρόνο, συμπεριλαμβανομένων των φροντιστηρίων, περιορίζουν αισθητά τον ελεύθερο χρόνο των εφήβων. Το γεγονός αυτό λειτουργεί μάλλον ανασταλτικά στην κοινωνικοποίησή τους και τους στερεί την ευκαιρία για διασκέδαση και χαλάρωση.

Υπάρχουν, ωστόσο, ποικίλοι τρόποι ουσιαστικής αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου. Για παράδειγμα, η άθληση, την οποία η πλειονότητα των μαθη-

Εικαστικό: Μαρία Μικαλλίνα Χατζησάββα, Α' 2.5

τών φαίνεται να προτιμά, συνιστά μία μορφή υγιούς ψυχαγωγίας. Με αυτό τον τρόπο, οι έφηβοι έχουν περισσότερες ευκαιρίες να συναναστραφούν με συνομηλίκους τους, βρίσκουν μια διέξοδο από τη βαρετή ρουτίνα τους και ταυτόχρονα μπορούν να καλλιεργήσουν διάφορες δεξιότητες, όπως την ομαδικότητα. Συμπληρωματικά, ακόμη ένας ουσιαστικός τρόπος αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου είναι η συμμετοχή σε διάφορες δράσεις φιλανθρωπικού χαρακτήρα μέσω των οποίων οι νέοι διαπλάθουν την προσωπικότητά τους και καλλιεργούν το αίσθημα της αλληλοβοήθειας και της αγάπης για τον συνάνθρωπό τους. Στο επίπεδο αυτό, οι μαθητές φαίνονται να χρειάζονται περισσότερα κίνητρα.

Εκ διαμέτρου αντίθετη φαίνεται να είναι η άποψη των μαθητών του Σχολείου μας σχετικά με τον πρόσφατο νόμο περί απαγόρευσης των κινητών τηλεφώνων στα σχολεία [Οι περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης (Τροποποιητικοί Κανονισμοί του 2024 που δημοσιεύθηκαν στην Εφημερίδα της Δημοκρατίας την 1η Νοεμβρίου 2024 τροποποιούν τους περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης Κανονισμούς του 2017 έως (Αρ. 2) του 2023 («οι βασικοί κανονισμοί»)] ο οποίος αποσκοπεί στην εύρυθμη λειτουργία των σχολείων. Ειδικότερα, σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΑΝ), στόχος του συγκεκριμένου νόμου είναι να διασφαλιστεί μία μαθησιακή διαδικασία χωρίς παρεμβάσεις και παρεμβολές, η οποία θα οδηγήσει στη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, θα προωθήσει την κοινωνική αλληλεπίδραση των μαθητών εντός του σχολείου, θα βελτιώσει την ψυχική και σωματική τους υγεία και θα ενισχύσει το αίσθημα ασφάλειας, αντιμετωπίζοντας μεταξύ άλλων το φαινόμενο του ενδοσχολικού εκφοβισμού και της νεανικής παραβατικότητας γενικότερα. Οι ερωτηθέντες μαθητές φαίνεται να διαφωνούν με το σκεπτικό του ΥΠΑΝ, θεωρώντας πως δεν ευθύνεται το κινητό τηλέφωνο για τα μαθησιακά τους αποτελέσματα ούτε για την παραβατικότητα. Αντίθετα, θεωρούν ότι τα κινητά τηλέφωνα είναι απαραίτητα στη μαθησιακή διαδικασία και ότι τους βοηθούν να μειώνουν το άγχος τους.

Συνοψίζοντας, η έρευνα κατέδειξε ότι οι μαθητές διαθέτουν λιγοστό ελεύθερο χρόνο. Ακριβώς για αυτόν τον λόγο, ο τρόπος αξιοποίησής του αποκτά βαρύνουσα σημασία. Οφείλουμε, λοιπόν, να τον αξιοποιούμε ορθά και εποικοδομητικά, ώστε να καρπωθούμε όλα τα καλά που αυτός προσφέρει. Ο ελεύθερος χρόνος δεν είναι πολυτέλεια, αλλά αναγκαία συνθήκη για την ψυχική ευημερία και την ανάπτυξη των ατόμων και κατ' επέκταση των κοινωνιών.

Υπερκαταναλωτισμός:

Εχθρός του ανθρώπου και του περιβάλλοντος

Γράφει
η **Ιωάννα Κλώνου,**
Β' 1.1

Έχετε ρωτήσει ποτέ τον εαυτό σας αν χρειάζεστε ένα προϊόν πριν το αγοράσετε; Έχετε διερωτηθεί ποτέ για τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο που έχει η παραγωγή του κάθε προϊόντος που αγοράζετε; Έχετε αναλογιστεί ποτέ αν η αγορά ακόμα μίας φανέλας ή τσάντας θα σας κάνει πραγματικά ευτυχισμένους; Η σκληρή αλήθεια είναι ότι το καπιταλιστικό οικονομικό σύστημα έχει αναθρέψει έτσι το άτομο, ώστε να μην προβληματίζεται για τα παραπάνω. Έχει δημιουργήσει μια κοινωνία που βασίζεται στον καταναλωτή, προκειμένου να διατηρηθεί η ιδέα του κεφαλαίου.

Μεγάλο μερίδιο ευθύνης στη διόγκωση του υπερκαταναλωτισμού έχουν και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Ως υπηρέτες των οικονομικών συμφερόντων, προωθούν το φαινόμενο αυτό, προβάλλοντας στους αφελείς δέκτες την άποψη ότι η απόκτηση υλικών αγαθών μπορεί να εξασφαλίσει την ευτυχία. Ωστόσο, η αγορά αντικειμένων μπορεί να χαρίσει στον άνθρωπο μόνο μια επίπλαστη ευτυχία, η οποία θα είναι σύντομη και εφήμερη. Και καθώς αυτή η ευτυχία θα αρχίσει να ξεθωριάζει, θα επιστρέψει η ακαταμάχητη ανάγκη να αγοράσουμε ακόμα περισσότερα πράγματα. Ωστόσο, η ικανοποίηση δεν έρχεται ποτέ και έτσι το άτομο παγιδεύεται σε έναν φαύλο κύκλο υπερκατανάλωσης.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα λόγια του Γερmano-αμερικανού ψυχολόγου Erich Fromm: «Ο σύγχρονος άνθρωπος, αν μπορούσε να εκφράσει την αντίληψη που έχει για τον παράδεισο, θα έδινε μια εικόνα που θα έμοιαζε σαν το μεγαλύτερο γενικό κατάστημα του κόσμου, μέσα στο οποίο θα υπήρχαν καινούργια πράγματα και μπιχλιμπίδια, και τον εαυτό του να έχει άφθονο χρήμα για να τ' αγοράσει. Θα περιπλανιόταν με ανοικτό το στόμα μέσα σε αυτόν τον κυκεώνα μπιχλιμπίδιων και εμπορευμάτων, με την προϋπόθεση όμως ότι υπήρχαν νέα πράγματα για να αγοράσει και ότι προφανώς οι γείτονές του θα ήταν λιγότερο προνομιούχοι από αυτόν».

Επίσης, στη σύγχρονη εποχή, όπου ο άνθρωπος καταπιέζεται από την πιεστική καθημερινότητα και βρίσκει καταφύγιο μόνο στις ραδιενεργές οθόνες, παρατηρείται αύξηση των περιστατικών κατάθλιψης και γενικότερα των αρνητικών συναισθημάτων. Θλίψη, θυμός, ανησυχία και απαισιοδοξία κυριαρχούν στις ψυχές των ανθρώπων, οδηγώντας πολλούς στην αναζήτηση διαφορετικών εξόδων διαφυγής που θα τους δώσουν την ευκαιρία για ένα διάλειμμα και ίσως λίγη ευτυχία. Μια από τις πιο δημοφιλείς διεξόδους είναι το λεγόμενο «shopping therapy», το οποίο όμως δεν έχει την αποτελεσματικότητα για την οποία φημίζεται.

Η πρακτική του «shopping therapy», δηλαδή της αγοράς προϊόντων ως μέσου βελτίωσης της διάθεσης, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα τρόπου με τον οποίο ο υπερκαταναλωτισμός επηρεάζει την ψυχολογία του ανθρώπου. Μολονότι η διαδικασία της αγοράς μπορεί να προκαλέσει προσωρινά συναισθήματα ευφορίας, συχνά ακολουθείται από τύψεις, οικονομικό άγχος ή ακόμη και αίσθηση κενού. Ο Γάλλος φιλόσοφος Jean Baudrillard υποστηρίζει ότι τα καταναλωτικά αγαθά δεν ικανοποιούν πραγματικές ανάγκες, αλλά δημιουργούν ψευδαισθήσεις ευτυχίας και κοινωνικής αποδοχής. Η υπερκατανάλωση δεν οδηγεί στην ευτυχία, αλλά στην εξάρτηση από εξωτερικούς παράγοντες στο πλαίσιο της αποτυχημένης προσπάθειας για την επίτευξη της συναισθηματικής ισορροπίας.

Η κατάσταση αυτή προκαλεί σοβαρές συνέπειες τόσο στον άνθρωπο όσο και στο περιβάλλον. Καταρχάς, είναι ευρέως γνωστό πως ο πλανήτης πάσχει από υπερπληθυσμό, με τον παγκόσμιο πληθυσμό να προβλέπεται να αυξηθεί κατά ένα δισεκατομμύριο μέχρι το 2037. Όλα αυτά τα άτομα θα διεκδικήσουν μια θέση στην παγκόσμια αγορά. Συμπληρωματικά, το γεγονός αυτό θα ενισχύσει κάποια ήδη καταστροφικά προβλήματα για την ανθρωπότητα, όπως είναι αυτό της ατμοσφαιρικής ρύπανσης εξαιτίας του αυξημένου αριθμού εργοστασίων, το οποίο θα επιδεινώσει το κρίσιμο πρόβλημα της υπερθέρμανσης του πλανήτη και της αύξησης των κρουσμάτων λευχαιμίας και καρκίνου των πνευμόνων.

Παράλληλα, ο υπερκαταναλωτισμός έχει ήδη γιγαντώσει το φαινόμενο της αύξησης των απορριμμάτων. Ειδικότερα, οι συσκευασίες των προϊόντων που αγοράζονται αυθαίρετα από τον άνθρωπο καταλήγουν στα σκουπίδια και αργότερα, τις πλείστες φορές, ακολουθούν και τα ίδια τα προϊόντα, καθώς είναι αχρείαστα για το άτομο. Ακόμη, στην ίδια κατηγορία ανήκουν και τα λύματα των εργοστασίων, τα οποία καταλήγουν στη θάλασσα, μολύνοντας τα ύδατα και καταστρέφοντας τα υδρόβια οικοσυστήματα.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, γίνεται αντιληπτό πως τόσο τα αίτια όσο και οι συνέπειες του υπερκαταναλωτισμού αλλοιώνουν την εικόνα της γης. Αναντίρρητο είναι το γεγονός πως η εύρεση και η άμεση εφαρμογή τρόπων αντιμετώπισης είναι υψίστης σημασίας με σκοπό την ανακούφιση του ανθρώπου και της φύσης. Αναμφίβολα, ο ρόλος του ατόμου στην αντιμετώπιση του προβλήματος είναι κομβικός, αφού αποτελεί τον κινητήριο παράγοντα του φαινομένου. Το ίδιο το άτομο πρέπει να συνειδητοποιήσει ότι η ποιότητα ζωής και η πραγματική ευτυχία δεν ταυτίζονται με την απόκτηση πληθώρας υλικών αγαθών. Ο επαναπροσδιορισμός των αξιών, η επανιεράρχηση των αναγκών και η ανάπτυξη πνευματικών ενδιαφερόντων από το άτομο θα λειτουργήσουν ως αντίδοτο στην καταναλωτική μανία του.

Η αριστοτελική έννοια της ευδαιμονίας βασίζεται στην αρετή και την αυτογνωσία. Συγκεκριμένα, ο Αριστοτέλης θεωρούσε ότι η πραγματική ευτυχία επιτυγχάνεται μέσα από την ηθικά ενάρετη ζωή και όχι μέσω της συσσώρευσης αγαθών. Σήμερα, η ευτυχία θα έπρεπε να αντιστοιχεί στην ανάπτυξη ουσιαστικών σχέσεων, την προσωπική πνευματική ανάπτυξη και την υπαρκτή αναζήτηση. Επομένως, η βαθύτερη και η διαρκής ευτυχία απαιτεί διαφορετική προσέγγιση, βασισμένη στην αυτογνωσία και την αναζήτηση νοήματος πέρα από τα υλικά αγαθά.

Επιπλέον, μεγάλο μερίδιο ευθύνης φέρει και η πολιτεία, η οποία έχει τεράστια δύναμη για να περιορίσει το φαινόμενο. Η επιβολή δεοντολογικών αρχών στην αθέμιτη και παραπλανητική διαφήμιση με την επιβολή κυρώσεων, θα λειτουργήσει θετικά στο καταναλωτικό κοινό. Ο υπερκαταναλωτισμός αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας με τα αίτια αυτής της κατάστασης να εντοπίζονται κυρίως στην αλόγιστη επιθυμία για απόκτηση υλικών αγαθών και στη συνεχιζόμενη προώθηση καταναλωτικών προτύπων μέσω των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.

Οι συνέπειες του υπερκαταναλωτισμού είναι καταστροφικές τόσο για το περιβάλλον όσο και για την ποιότητα της ανθρώπινης ζωής. Έτσι, η αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων απαιτεί την ανάπτυξη συνειδητότητας και υπευθυνότητας σε ατομικό, κοινωνικό και κρατικό επίπεδο.

Εικαστικό: Αθηνά Ιωάννα Καραγιαννίδου, Α' 2.5

Ζώντας στον κόσμο του Υπερκαταναλωτισμού: Η ψευδαίσθηση της ευτυχίας

Γράφει η Στέφανη Κυπριανού, Α' 2.5

Υπερκαταναλωτισμός, η τάση των πολιτών μιας κοινωνίας να καταναλώνουν με υπερβολή αγαθά που δεν έχουν στην πραγματικότητα ανάγκη ή αλλιώς η μάστιγα της σύγχρονης κοινωνίας. Η καταναλωτική τάση των ανθρώπων εμφανίστηκε ήδη από τα μέσα του 20ού αιώνα στην Αμερική, μετά από τη μεγάλη παγκόσμια οικονομική κρίση που χαρακτήρισε την ίδια εποχή και πήρε ακόμη μεγαλύτερες διαστάσεις μετά το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, εξαιτίας της μεγάλης τεχνολογικής ανάπτυξης που σημειώθηκε και επέτρεψε τη μαζική παραγωγή αγαθών. Αυτή η καταναλωτική μανία των ανθρώπων οφείλεται σίγουρα σε μια σειρά παραγόντων, που εδραιώνουν την αντίληψη ότι το άτομο προσδιορίζεται με βάση το πλήθος των υλικών που κατέχει και καταναλώνει.

Αναμφίβολα, η τροπή του ανθρώπου σε αυτό το νέο μοντέλο ζωής -ιδίως στις οικονομικά αναπτυγμένες κοινωνίες- έχει πραγματωθεί με τη συμβολή (και ευλογία) της διαφημιστικής βιομηχανίας. Η υπερκαταναλωτική τάση των ανθρώπων συνδέεται άμεσα με τη «Διαφημιστική Προπαγάνδα». Γενικότερα, η προπαγάνδα ωθεί τους αποδέκτες της σε συγκεκριμένες κινήσεις προς όφελος-συμφέρον αυτών που τη διαδίδουν. Ακριβώς έτσι λειτουργεί και η διαφημιστική προπαγάνδα, έχοντας ως στόχο αυτή τη φορά την προώθηση και την επιβολή ενός προϊόντος. Συχνά, η βιομηχανία της διαφήμισης χρησιμοποιεί εκφοβιστικά και ψυχολογικά μέσα, για να επιτύχει τους σκοπούς της, αφού δεν ενημερώνει απλώς τους καταναλωτές για το διαφημιζόμενο προϊόν, αλλά συνδέει την επιτυχία και την ευτυχία του ανθρώπου με την απόκτηση του εκάστοτε προϊόντος. Έτσι, οι διαφημιστές έντεχνα και έμμεσα προσπαθούν να πείσουν τους καταναλωτές πως δεν μπορούν να ζήσουν χωρίς το προωθούμενο προϊόν ή πως αυτό θα τους αλλάξει τη ζωή -πάντοτε προς το καλύτερο.

**Σημασία δεν έχει το τι «έχει» ο άνθρωπος...
Η ουσία βρίσκεται στο τι «είναι».**

Ένα άλλο σημαντικό, κατά τη γνώμη μου, αίτιο που οδηγεί τον άνθρωπο σε αυτή την υπερκαταναλωτική συμπεριφορά, είναι η πεποίθησή του πως με την αγορά αγαθών θα καλυτερεύσει τη διάθεσή του. Ο σύγχρονος τρόπος ζωής και η απουσία σταθερών ηθικών σημείων και προτύπων δημιουργεί στον άνθρωπο συναισθηματικό κενό και αρνητικά συναισθήματα, όπως άγχος, αγωνία, κατάθλιψη, ανία, επιθετικότητα κ.ά.. Έτσι, προκειμένου να καλύψει το συναισθηματικό του κενό και να κατευνάσει όλα τα αρνητικά συναισθήματά του οδηγείται στο λεγόμενο και ευρέως διαδεδομένο «shopping therapy», δηλαδή στην αγορά αχρείαστων αγαθών. Αυτές τις αγορές ακολουθεί πάντοτε ένα αίσθημα ικανοποίησης και ευχαρίστησης... Συναισθήματα, βέβαια, που διαρκούν πολύ λίγο και προηγούνται των συναισθημάτων της ενοχής και της απογοήτευσης. Σύμφωνα με τους Veblen (1899) και Bourdieu (1984), οι άνθρωποι τείνουν να καταναλώνουν όταν η κοινωνική τους θέση απειλείται, χρησιμοποιώντας την κατανάλωση ως μέσο για να ενισχύσουν την (αυτο)εικόνα τους και να γίνουν κοινωνικά αποδεκτοί.

Η υπερκαταναλωτική νοοτροπία επηρεάζει διάφορες πτυχές της ανθρωπίνης ζωής, επιφέροντας ανυπολόγιστες επιπτώσεις στους καταναλωτές τόσο οικονομικές όσο και κοινωνικο-συναισθηματικές. Συνήθως, το άτομο το οποίο υπερκαταναλώνει αντιμετωπίζει το ίδιο ή/και η οικογένειά του, κατ' επέκταση, οικονομικά προβλήματα, αφού καταλήγει να ξοδεύει περισσότερα χρήματα από όσα κερδίζει, με αποτέλεσμα να βιώνει εν τέλει την οικονομική ανασφάλεια (με ό,τι αυτή επιφέρει) ή ακόμη και την πτώχευση. Επιπλέον, η υπέρμετρη καταναλωτική τάση του μπορεί να επηρεάσει τις σχέσεις του με άλλα άτομα στον οικογενειακό και κοινωνικό του περίγυρο, αφού οι οικονομικές δυσκολίες που θα προκύψουν δύναται να οδηγήσουν σε συγκρούσεις και εντάσεις μεταξύ τους.

Παράλληλα, αυξάνεται το άγχος, η ανασφάλεια και η απογοήτευση του ατόμου, αφού το συνεχές κυνήγι για αγορά νέων προϊόντων του δημι-

ουργεί αίσθημα ανεπάρκειας, το οποίο προκύπτει από τη διαδικασία της σύγκρισης στην οποία υποβάλλει τον εαυτό του με τους άλλους, με αποτέλεσμα να νιώθει διαρκώς ότι δεν έχει ή δεν αξίζει αρκετά. Επίσης, ο υπερκαταναλωτισμός μπορεί να δημιουργήσει μέχρι και αισθήματα εξάρτησης στο άτομο, το οποίο θα νιώθει συναισθηματικό κενό, όταν δεν βρίσκεται σε διαδικασία κατανάλωσης. Αυτή η εξάρτηση θα μεγαλώνει ολοένα και περισσότερο την ανάγκη του για κατανάλωση, την οποία θα ικανοποιεί στην προσπάθειά του να αντιμετωπίζει τα αρνητικά του συναισθήματα.

Ωστόσο, ο υπερκαταναλωτισμός δεν επιφέρει μόνο αρνητικές συνέπειες στο ίδιο το άτομο αλλά και στο περιβάλλον. Τα τελευταία χρόνια, ο πλανήτης μας έρχεται αντιμέτωπος με την τρομακτική κλιματική αλλαγή και τη ρύπανση του περιβάλλοντος, παρεπόμενα της υπερκαταναλωτικής συμπεριφοράς που παρατηρείται τον τελευταίο αιώνα. Καταρχάς, έχουμε να αντιμετωπίσουμε την εξάντληση των φυσικών πόρων, καθώς η αυξημένη ζήτηση πρώτων υλών και καυσίμων οδηγεί σε υπερβολική εκμετάλλευση πολύτιμων αγαθών, όπως το νερό, το ξύλο κ.ά.. Επιπλέον, έχουμε να διαχειριστούμε τη ρύπανση του περιβάλλοντος λόγω της αυξανόμενης κυρίως παραγωγής τόνων αποβλήτων, τα οποία προέρχονται από τις ανεξέλεγκτες, απείρσκεπτες και γρήγορες αγορές ποικίλων προϊόντων. Ταυτόχρονα, η μαζική και η αλόγιστη παραγωγή και μεταφορά αγαθών σε όλο τον πλανήτη οδηγεί στη μόλυνση του αέρα, του εδάφους και των υδάτων, λόγω της αύξησης των τοξικών αποβλήτων, των χημικών λυμάτων και των δηλητηριωδών ουσιών. Όλα αυτά φέρουν, εν τέλει, ανυπολόγιστες ζημιές και στη χλωρίδα και την πανίδα του πλανήτη μας, που κινδυνεύουν να εξαφανιστούν.

Είναι εύκολο, επομένως, να κατανοήσουμε ότι η υπερκαταναλωτική συμπεριφορά έχει αρνητικό αντίκτυπο τόσο στον ίδιο τον άνθρωπο όσο και στο περιβάλλον μέσα στο οποίο διαβιώνει -και διαβιώνουμε όλοι εμείς. Γι' αυτό οφείλουμε να δράσουμε άμεσα, ώστε να περιμαζέψουμε ό,τι μπορούμε... Για αρχή, το κάθε άτομο θα πρέπει να καταναλώνει συνειδητά, να αναγνωρίζει τις πραγματικές του ανάγκες και να κάνει συνειδητές επιλογές κατά την αγορά οποιωνδήποτε προϊόντων. Καθοριστικός, και καθόλου αμελητέος, κρίνεται και ο ρόλος της παιδείας για την καλλιέργεια υγιούς καταναλωτικής συμπεριφοράς, κριτικής σκέψης και περιβαλλοντικής συνείδησης. Το σχολείο οφείλει να εξοπλίσει το άτομο με ηθικές αξίες, ώστε να μη γίνεται έρμαιο του υπερκαταναλωτισμού, να το ενημερώσει για τις επιπτώσεις του φαινομένου, αλλά και για τις βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις, όπως την ανακύκλωση και την επαναχρησιμοποίηση προϊόντων. Η σύγχρονη κοινωνία έχει επιβάλει στους ανθρώπους έναν συγκεκριμένο τρόπο ζωής, ο οποίος ταυτίζεται με την απόκτηση και την κατανάλωση υλικών αγαθών... Ωστόσο, σημασία δεν έχει το τι «έχει» ο άνθρωπος... Η ουσία βρίσκεται στο τι «είναι».

Ο πόλεμος στην Ουκρανία

και οι οικονομικές επιπτώσεις του στην Κύπρο

Γράφει
ο **Θοδωρής**
Μοδέστου, Γ' 4.2

Τα τελευταία χρόνια, σύσσωμη η παγκόσμια κοινότητα μετρά τις πολυεπίπεδες επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 και του lockdown, καταβάλλοντας σημαντική προσπάθεια, για να συνέλθει. Σε αυτά τα γεγονότα, ωστόσο, έρχεται να προστεθεί και ο πόλεμος στην Ουκρανία, ο οποίος ξεκίνησε τα ξημερώματα της 24ης Φεβρουαρίου 2022 με την εισβολή των ρωσικών στρατευμάτων στα ουκρανικά εδάφη, μεγεθύνοντας ακόμη περισσότερο τα ήδη υπάρχοντα προβλήματα -κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά. Η πολεμική αυτή σύρραξη -όπως και κάθε άλλη- πέραν των ανθρωπιστικών και γεωπολιτικών της διαστάσεων, έχει τεράστιο οικονομικό αντίκτυπο, που δεν επηρεάζει μόνο τα άμεσα εμπλεκόμενα μέρη, δηλαδή τη Ρωσία και την Ουκρανία, αλλά ευρύτερα την παγκόσμια οικονομία και ειδικότερα την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη-μέλη της. Στο παρόν άρθρο θα εστιάσουμε στις επιπτώσεις του πολέμου στην κυπριακή οικονομία, η οποία, ούσα μικρή και ανοιχτή, παρουσιάζεται ιδιαίτερα ευάλωτη στις διεθνείς κρίσεις.

Για να κατανοήσουμε τις άμεσες οικονομικές επιπτώσεις του πολέμου στην Κύπρο, χρειάζεται να γνωρίζουμε πρώτα ότι η Ουκρανία είναι μια χώρα η οποία παράγει πολύ μεγάλες ποσότητες πρώτων υλών, όπως καλαμπόκι και σιτάρι, αποτελώντας έτσι έναν από τους μεγαλύτερους εξαγωγείς αγροδιατροφικών προϊόντων, κυρίως σιτηρών, σε όλο τον κόσμο. Επιπλέον, γνωρίζουμε ότι η Ρωσία αποτελεί τον μεγάλο προμηθευτή ενέργειας, κυρίως φυσικού αερίου και πετρελαίου. Γι' αυτό δεν είναι καθόλου παράλογο το γεγονός ότι οι παγκόσμιες τιμές των ορυκτών καυσίμων, οι

οποίες άρχισαν να αυξάνονται ήδη από το 2021, εκτινάχθηκαν στα ύψη στις αρχές του 2022 μετά από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την αύξηση των τιμών των τροφίμων, των τιμών άλλων μη ενεργειακών αγαθών καθώς και των τιμών των εισαγόμενων καυσίμων συνέβαλε στην απότομη αύξηση του δείκτη τιμών καταναλωτή και στον διπλασιασμό του ρυθμού αύξησης του πληθωρισμού σε πολλές χώρες, ανάμεσα σε αυτές και στην Κύπρο, όπου ο δείκτης ξεπέρασε το 8%.

Κάποια από τα προβλήματα που έγιναν αισθητά στην Κύπρο αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο είναι οι διαταραχές της αλυσίδας εφοδιασμού, οι δυνητικές ελλείψεις σε ενέργεια και βασικά εμπορεύματα, οι καθυστερήσεις στις πληρωμές, η αύξηση των τιμών και των πληθωριστικών πιέσεων, τα χαμηλότερα επίπεδα κατανάλωσης, η μείωση της αγοραστικής δύναμης και της επιχειρηματικής εμπιστοσύνης, οι χαμηλότερες επενδύσεις, καθώς και η αποσταθεροποίηση της οικονομικής ανάκαμψης μετά την πανδημία.

Η χώρα μας, όμως, εκτός από την αύξηση των τιμών του πετρελαίου και των τιμών των τροφίμων, είχε και έναν επιπλέον λόγο να ανησυχεί: τις οικονομικές επιπτώσεις που θα προέκυπταν λόγω των δεσμών της Κύπρου με τη Ρωσία στον επενδυτικό τομέα. Η επιβολή χαμηλής φορολογίας, το ευέλικτο ρυθμιστικό πλαίσιο της Κύπρου αλλά και το γεγονός ότι αποτελεί μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (από το 2004) είναι κάποιοι από τους παράγοντες, οι οποίοι προσέλκυσαν στη χώρα μας πολλούς Ρώσους επενδυτές μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης. Στον επενδυτικό τομέα, οι δεσμοί της Κύπρου με τη Ρωσία είναι τόσο ισχυροί, ώστε το τραπεζικό σύστημα της Κύπρου να έχει ήδη «αισθανθεί» τις βαρύτατες οικονομικές επιπτώσεις του πολέμου. Αυτές έχουν γίνει εμφανείς και στον κατασκευαστικό τομέα στον οποίο γίνονται οι περισσότερες ρωσικές επενδύσεις.

Αναφορικά με τον χρηματοοικονομικό τομέα, το εμπορικό πλεόνασμα της Κύπρου με τη Ρωσία αντιστοιχεί στο 7% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) της για το 2020. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις της Κύπρου στη Ρωσία αλλά και της Ρωσίας στην Κύπρο αντιστοιχούν στο 600% του ΑΕΠ της χώρας μας. Παράλληλα, σοβαρό πλήγμα στην κυπριακή οικονομία επιφέρει και το γεγονός ότι η Κύπρος είναι αναγκασμένη να ακολουθεί όλες τις οδηγίες (τις κυρώσεις, δηλαδή, κατά της Ρωσίας) που εκδίδονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλους διεθνείς οργανισμούς, όπως ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), για εταιρείες ρωσικών συμφερόντων ή για άτομα που έχουν δεσμούς με τη Ρωσία, προκειμένου να αποφύγει την εφαρμογή κυρώσεων από τη Δύση ή την απομόνωσή της από τις διεθνείς αγορές. Επίσης, ως μην ξεχνάμε και τον τουριστικό τομέα, ο οποίος επηρεάστηκε άμεσα από αυτόν τον πόλεμο, εφόσον το 20% των επισκεπτών στην Κύπρο αποτελείται από Ρώσους και Ουκρανούς, ενώ εκτιμάται ότι περίπου το 3% της κυπριακής οικονομίας εξαρτάται άμεσα ή έμμεσα από τον ρωσικό τουρισμό.

Αναλογιζόμενοι και τις παγκόσμιες πολιτικο-οικονομικές επιπτώσεις του εν λόγω πολέμου, τους χρηματοοικονομικούς και τουριστικούς δεσμούς της Ρωσίας με την Κύπρο ήταν αναμενόμενο ότι ο πόλεμος θα οδηγούσε σε αύξηση της αβεβαιότητας στην κυπριακή οικονομία. Συγκεκριμένα, η αβεβαιότητα (Δείκτης EPU) για την οικονομική πολιτική στην Κύπρο τον Απρίλιο του 2022 ξεπέρασε κάθε προηγούμενο, φτάνοντας τιμή ίση με 364,80, ενώ έχει υποχωρήσει αισθητά έναν χρόνο μετά (Μάιος του 2023) στο 254,95. Επίσης, τονίζεται ότι και οι έμμεσες επιπτώσεις του πολέμου τόσο στον τραπεζικό τομέα όσο και στην οικονομία γενικότερα δεν μπορούν να αγνοηθούν. Ο πληθωρισμός και η αντίστοιχη άνοδος των επιτοκίων έχουν επηρεάσει την ικανότητα αποπληρωμής των δανείων από τους δανειολήπτες, προκαλώντας αλυσιδωτά και άλλα προβλήματα στις τράπεζες, με την πιθανή αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Εν κατακλείδι, γίνεται εύκολα κατανοητό πως σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία (όπως η σημερινή) κάθε σοβαρό πολιτικό, οικονομικό ή κοινωνικό γεγονός προκαλεί αλυσιδωτές συνέπειες σε όλες τις χώρες -εμπλεκόμενες ή μη. Οι ευρωπαϊκοί πληθυσμοί πίστευαν πως μετά το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου δεν θα ξεσπούσε άλλος πόλεμος που θα τους επηρέαζε άμεσα, ανατρέποντας όλα τα μέχρι τώρα οικονομικά, γεωπολιτικά και κοινωνικά δεδομένα. Όμως, η πραγματικότητα τους διαψεύδει... Αυτή η σύγκρουση, λοιπόν, η οποία συνορεύει με την Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να αφυπνίσει και να ενεργοποιήσει την ηγεσία της, ώστε να επιδιωχθεί ένας όσο το δυνατόν μεγαλύτερος βαθμός οικονομικής και ενεργειακής αυτονομίας, ώστε τα εξωτερικά «απρόβλεπτα» συμβάντα να μην επηρεάζουν τα κράτη-μέλη της και τον κάθε Ευρωπαίο πολίτη.

Ανθεκτικές Πόλεις:

Η μοναδική λύση για την κλιματική αλλαγή

Γράφει
η Δήμητρα
Κυπριανού, Α' 2.4

Άραγε αυτό που πρόκειται να διαβάσεις αποτελεί ένα ακραίο σενάριο επιστημονικής φαντασίας ή μήπως αποτυπώνει την τρομακτική πραγματικότητα; Τα επόμενα χρόνια, η Αγγλάντσια θα μετατραπεί σε «καυτή» κόλαση, ανίκανη να προσφέρει στους κατοίκους της το υψηλό βιοτικό επίπεδο που αξίζουν. Η άναρχη πολεοδομική ανάπτυξη οδηγεί σταδιακά στην απώλεια του ανοιχτού χώρου που μπορεί να δροσίσει τη θερμότητα, τεχνητή γη. Σε συνάρτηση με την υπερβολική χρήση των κλιματιστικών, η θερμοκρασία (αλλά και η τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος) εκτοξεύεται ανοδικά σε μια περιοχή που ήδη θεωρείται από την EUCRA (European Climate

Risk Assessment/Ευρωπαϊκή Αξιολόγηση των Κλιματικών Κινδύνων) ως «hotspot» υψηλών θερμοκρασιών. Μεγάλο ποσοστό του ευάλωτου πληθυσμού οδηγείται σε θερμοπληξία εξαιτίας των παρατεταμένων διακοπών ρεύματος που γίνονται λόγω της υπερφόρτωσης του ηλεκτρικού δικτύου. Τέλος, οι περιβαλλοντικές συνθήκες ήδη επιτρέπουν τη μετάδοση τροπικών λοιμώξεων, όπως του πυρετού του Νείλου. Η θερμοπληξία, οι τροπικές λοιμώξεις και η κατάθλιψη που προκαλούνται από την παγίδευση σε ένα καυτό-μενο καμίνι δημιουργούν ένα δυσάρεστο κλίμα, που βιώνεται με την παρέα μολυσμένων εντόμων.

Διεθνώς το 2023 υπήρξε το θερμότερο έτος όλων των εποχών, με την Ευρώπη να αποτελεί την ταχύτερα θερμαινόμενη ήπειρο παγκοσμίως.

Μπορεί, άραγε, ο Δήμος Λευκωσίας να ανταποκριθεί στο τεράστιο στοίχημα του ΕΟΠ (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος) που αφορά στην ανθεκτικότητα των πόλεων στα ακραία φυσικά φαινόμενα της -μη αναστρέψιμης πλέον- περιβαλλοντικής κρίσης;

Σύμφωνα με την έκθεση EUCRA 2024, η Κύπρος, ανήκουσα στη νότια Ευρώπη, αποτελεί ένα από τα τρία «hotspot» κλιματικής επικινδυνότητας με τη συνθήκη ακραίας ξηρασίας και καύσωνα να θεωρείται ως ο σοβαρότερος παράγοντας κλιματικού κινδύνου για την ανθρώπινη υγεία! Αυτό είναι τεράστιο πρόβλημα, εξηγεί ο ΕΟΠ, διότι οι λεγόμενες μέγα-ξηρασίες και ο ακραίος καύσωνας επηρεάζουν όλους τους τομείς της ζωής: από την οικονομία και τον τουρισμό μέχρι και την κοινωνική ισότητα, αφού οι εργάτες εξωτερικής εργασίας και ο φτωχότερος πληθυσμός υποφέρουν περισσότερο. Τα συμπεράσματα της έκθεσης EUCRA τεκμηριώνονται από πολλά γεγονότα. Διεθνώς, το 2023 υπήρξε το θερμότερο έτος όλων των εποχών, με την Ευρώπη να αποτελεί την ταχύτερα θερμαινόμενη ήπειρο παγκοσμίως. Σε αυτό συντέλεσε, βέβαια, και η ραγδαία αστικοποίηση. Σύμφωνα με την EUROSTAT (Στατιστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης), το 78% του ευρωπαϊκού πληθυσμού ζούσε σε αστικές περιοχές το 2021.

Ωστόσο, στην πλατφόρμα πληροφοριών και ενημέρωσης Climate-ADAPT του ΕΟΠ θα διαπιστώσει κάποιος την προσπάθεια που γίνεται σε πανευρωπαϊκό επίπεδο για τη δημιουργία των λεγόμενων ανθεκτικών πόλεων. Ήδη το 51% των μεγάλων ευρωπαϊκών πόλεων έχει προχωρήσει σε τοπικά σχέδια δράσης για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Παρ' όλο που οι πόλεις αυτές δεν θα εξαλείψουν το πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής, θα είναι σε θέση να ανταποκριθούν σωστά σε περιπτώσεις πλημμύρας. Η έκθεση του ΕΟΠ με τίτλο «Αστική προσαρμογή στην Ευρώπη» («Urban adaptation in Europe») παρέχει αξιολογικά παραδείγματα χωρών που αντιμετώπισαν δραστηρίως τον καύσωνα, όπως η Πολωνία, όπου στην πόλη Πόζναν οι παιδικές χαρές έχουν μετατραπεί σε πολυλειτουργικούς χώρους πρασίνου ή η Γαλλία με τον βιοκλιματικό σχεδιασμό του κέντρου OASIS.

Στο σημείο αυτό, ο κάθε σκεπτόμενος δημότης της Αγγλάντσιας διαμορφώνει τον προβληματισμό του. Αφού, σύμφωνα με την EUCRA του ΕΟΠ η άνοδος

της θερμοκρασίας στη νότια Ευρώπη έχει φτάσει σε κρίσιμο, μη αναστρέψιμο επίπεδο, και αφού ήδη σχεδιάζονται ανθεκτικές πόλεις, ικανές να προστατεύσουν τους κατοίκους από τις ακραίες καιρικές συνθήκες, ποιες ενέργειες γίνονται (ή θα έπρεπε να γίνονται) στην καρδιά του «καυτού hotspot»; Αναντίλεκτα, η Λευκωσία φτάνει στα υψηλότερα επίπεδα θερμοκρασίας στην Ευρώπη και μάλιστα χωρίς να προσφέρει την εναλλακτική λύση της θάλασσας ή του βουνού. Πού είναι η δική μας OASIS; Πού βρίσκονται τα εξειδικευμένα ιατρικά κέντρα παροχής πρώτων βοηθειών και φροντίδας του ευάλωτου πληθυσμού για την ανακούφιση και περίθαλψή του κατά την περίοδο των καλοκαιρινών μηνών; Σε ποιο σημείο λαμβάνεται υπόψη η ευρωπαϊκή στρατηγική για την πολεοδομική ανάπτυξη μιας περιοχής που ήδη βρίσκεται στο «κόκκινο»;

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα πρόσφατων ερευνών αλλά και με βάση τις ανείπωτες καταστροφές του 2023-2024, ο πλανήτης μας ακροβατεί επικίνδυνα στην άκρη του γκρεμού με επιπτώσεις μη αναστρέψιμες και καταστροφικές για την ανθρωπότητα. Ο στόχος της Συμφωνίας των Παρισίων (2015) για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και τη συγκράτηση της αύξησης της θερμοκρασίας της γης κάτω από τους 2°C, πιθανότατα θα αποδειχθεί χίμαιρα τα επόμενα χρόνια, αφού ο αριθμός των προερχόμενων από την κλιματική αλλαγή θανάτων στην Ευρώπη, από το 2020 μέχρι και σήμερα (σύμφωνα με έκθεση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας), θυμίζει μάλλον απολογισμό πολέμου. Το στοίχημα τώρα είναι ποιες χώρες θα παραμείνουν αλώβητες -και οικονομικά και κοινωνικά- από τις ακραίες κλιματικές συνθήκες και ποιες πόλεις θα στιγματιστούν ως ζώνες ανυπόφορες ή ελκυστικές μόνο για τον λεγόμενο «σκοτεινό τουρισμό».

Εικαστικό: Νάταλη Πατέρα, Α' 2.4

Η σημασία της αρχαιοελληνικής γλώσσας στον ευρωπαϊκό πολιτισμό

Γράφει
η Δήμητρα
Κυριανού, Α' 2.4

Η Ελλάδα και ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός υπήρξαν η κοιτίδα του ευρωπαϊκού πολιτισμού, αφού οι θεμελιώδεις έννοιες της δημοκρατίας, της ισονομίας, της επιστήμης και της φιλοσοφίας γεννήθηκαν στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στην Ιωνία κατά τον 6ο αιώνα π.Χ. και, φυσικά,

στην Αθήνα κατά τον 5ο αιώνα π.Χ., τον γνωστό σε όλους «χρυσό αιώνα» του Περικλή. Η Virginia Woolf, το 1905, χαρακτήριζε τη γλώσσα του ελληνικού πολιτισμού ως «the magic language», ενώ η νεαρή Ιταλίδα ελληνίστρια Andrea Marcolongo, αναφερόμενη στα αρχαία ελληνικά, τα χαρακτήριζε ως την «υπέροχη γλώσσα της ομορφιάς, της περηφάνιας, της ακεραιότητας, του πνεύματος», υποστηρίζοντας ότι αυτά είναι ζωντανά και ότι βρίσκονται «ακόμη μέσα σ' εσάς, τους Έλληνες».

Πράγματι, η σύλληψη όλων των υψηλών εννοιών πραγματοποιήθηκε στις ελληνικές πόλεις-κράτη από Έλληνες, στην ελληνική, βεβαίως, γλώσσα. Η ελληνική γλώσσα και ο ελληνικός πολιτισμός -στον οποίο πραγματώθηκαν όλες οι απαραίτητες για την ανθρωπότητα υψηλές έννοιες- είναι δύο αλληλένδετες πλευρές του ίδιου νομίσματος, αφού η ελληνική γλώσσα (ο Λόγος) δεν είναι απλώς το όχημα των εννοιών, αλλά η σκέψη (η Λογική), η οποία διαμορφώθηκε εν μέρει και από την ίδια τη γλώσσα. Τόσο σημαντική καθίσταται, λοιπόν, η αρχαία ελληνική γλώσσα, αν αναλογιστεί κανείς ότι στο πλαίσιο της διαμορφώθηκαν έννοιες πρωτόγνωρες για την ανθρωπότητα και απαραίτητες για την εξέλιξή της.

Η αρχαία Ιστορία είναι γεμάτη από παραδείγματα που τεκμηριώνουν το λεγόμενο «ελληνικό θαύμα». Έννοιες απαραίτητες για την πρόοδο του ευρωπαϊκού, κυρίως, πολιτισμού, όπως η έννοια του «πολίτη» και της «πολιτικής», διαμορφώθηκαν μέσα στις ελληνικές πόλεις-κράτη, από τον 8ο μέχρι τον 5ο π.Χ. αιώνα. Έννοιες οι οποίες παρέπεμπαν στον άνθρωπο που δεν είναι δούλος ή υπήκοος, αλλά ισάξιο μέλος μιας συγκεκριμένης γεωγραφικής κοινότητας, ικανό να κυβερνά και να κυβερνάται. Πρώτη φορά στην Ιστορία της ανθρωπότητας ο πολίτης της αρχαίας Ελλάδας αποκτά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτή του την ιδιότητα. Έπειτα, διαμορφώνονται οι έννοιες *politics*, *politique*, *politik*, καθώς και *apolitique* με το γνωστό από αρχαιοτάτων χρόνων πρόθημα α- στερητικό.

Όταν ο Chris Martin των Coldplay στο τραγούδι τους με τίτλο «Politik» χρησιμοποίησε την ελληνική λέξη «πολιτική» σχεδόν αυτούσια, με σκοπό να εκφράσει την απογοήτευσή του για τις πολιτικές καταστάσεις και τη βιαιότητα που κυρι-

αρχούσαν παγκοσμίως (μετά από την τραγωδία της 11ης Σεπτεμβρίου 2001), οι Έλληνες, γνωρίζοντας τη σημασία της λέξης αυτής, κατανόησαν σε βάθος τους στίχους: «look at Earth from outer space / everyone must find a place / give me time and give me space» («Κοίταξε τη Γη από το διάστημα / ο καθένας πρέπει να βρει ένα μέρος / δώσε μου χρόνο και δώσε μου χώρο»). Οι στίχοι αυτοί αποτυπώνουν ξεκάθαρα τη διπλή διάσταση της έννοιας «πόλη-κράτος», τόσο την κοινωνική όσο και τη γεωγραφική. Αυτό δεν μάθαμε στην Ιστορία της Α' Λυκείου φέτος; Δεν νοείται πολίτης χωρίς τον τόπο του (γεωγραφική διάσταση), ούτε νοείται πολίτης χωρίς τη θέση (ή αντίθεσή) του απέναντι στα πράγματα (κοινωνική διάσταση)... Δεν νοείται, με λίγα λόγια, άνθρωπος *απολιτίκ*.

Ο άνθρωπος, λοιπόν, είναι «φύσει πολιτικόν ζῷον» (ζῷον: ζωντανός οργανισμός), λέει ο Έλληνας φιλόσοφος Αριστοτέλης, στη θεωρία του οποίου στηρίχθηκε όλο το οικοδόμημα του σύγχρονου ευρωπαϊκού κόσμου: είναι ο πρώτος που αναφέρεται, στο έργο του *Πολιτικά*, στον διαχωρισμό των τριών λειτουργιών (νομοθετικής, εκτελεστικής και δικαστικής) ενός πολιτεύματος, δηλαδή των ξεχωριστών ενεργειών που απαιτούνται να γίνονται στο πλαίσιο μιας ευνομούμενης πολιτείας. Ειρήσθω ἐν παρόδῳ (αρχαιοελληνιστί) ή ας ειπωθεί παρενθετικά (νεοελληνιστί) πως και η σύγχρονη μαθηματική επιστήμη βασίστηκε στις θεωρίες άλλων σπουδαίων αρχαίων Ελλήνων -του Ευκλείδη, του Πυθαγόρα, του Αρχιμήδη. Σημειωτέον πως αν ψάξει κανείς στο διαδίκτυο την κατηγορία «Αρχαίοι Έλληνες Μαθηματικοί», η γνωστή σε όλους μας «Βικιπαίδεια» θα τον παραπέμψει σε 85 σελίδες!

Επιστρέφοντας στο θέμα μας, θα λέγαμε πως με τον ίδιο τρόπο η έννοια της «Δημοκρατίας» προέρχεται από τις αρχαιοελληνικές λέξεις «δήμος» και «κρατῶ», δηλαδή εξουσιάζω, κυβερνώ, έχω τη δύναμη, βασιλεύω· εξ ου και το κράτος, δηλαδή η ισχύς, η δύναμη. *Democracy*, *Demokratie* λοιπόν. «Was bedeutet Demokratie?» («Τι σημαίνει Δημοκρατία;»), ρωτούν οι Γερμανοί. «Όταν κυβερνά ο λαός», απαντούν οι Έλληνες. Όμως, οι Ευρωπαίοι δεν μπορούν να κατανοήσουν στον ίδιο βαθμό με τους Έλληνες τη σημασία της λέξης. Την παπαγαλίζουν βέβαια... Όμως, ο Έλληνας γνωρίζει ότι ο «δήμος» είναι ο «λαός» και η γνώση του είναι τόσο βαθιά που μπορεί να σχηματίζει εκατοντάδες σύνθετες λέξεις με αυτή: *δημογέροντας*, *δημοψήφισμα*, *δημογραφικός*, *δημαγωγός*, *δημοσκόπος*, *απόδημος*, *επιδημία* και ούτω καθεξής.

Τη σημασία της λέξης «*demagogue*» («δημαγωγός») γνωρίζουν, φυσικά, οι μορφωμένοι Ευρωπαίοι, αλλά ο ορισμός της στα αγγλικά ως «a political leader who seeks support by appealing to the desires and prejudices of ordinary people...» (quizlet.com) είναι ασαφής. Ποιοι είναι ακριβώς αυτοί οι «ordinary people» και πού πήγε στον ορισμό το παραστατικό «άγω»,

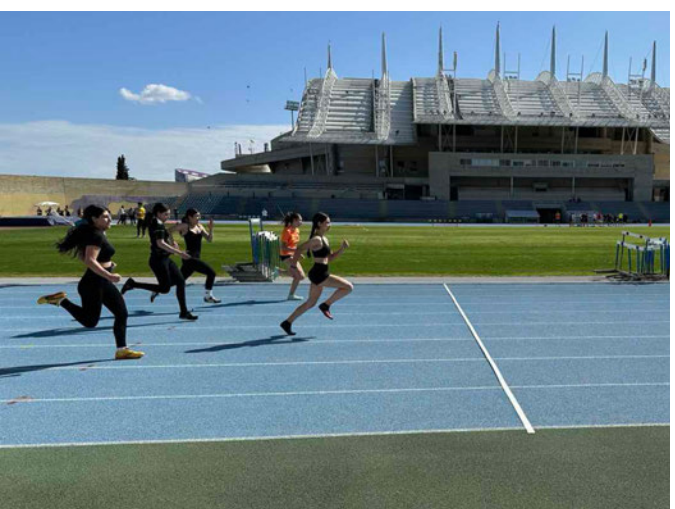
δηλαδή «οδηγώ»; Η εικόνα του αρχηγού-οδηγού χάθηκε από το νόημα της λέξης. Ένα Ελληνόπουλο, όμως, μπορεί να δώσει τη σωστή απάντηση: «Ο δημαγωγός άγει τον δήμο», δηλαδή οδηγεί τον λαό. Πού; Μακριά από την αλήθεια....

Σύνηθες το αρχαιοελληνικό ρήμα «ἄγω» σε πολλές παράγωγες και σύνθετες νεοελληνικές λέξεις: *άγημα*, *αγωγός*, *εισάγω*, *απαγωγή*, *εξαγωγή*, *οδηγός* και εκατοντάδες άλλες λέξεις, που οι μαθητές άκουσαν χιλιάδες φορές. Για τους ξενόγλωσσους, ωστόσο, χρήστες των ελληνικών δανειών, το νόημα δεν φανερώνεται άμεσα, αυθεντικά και παραστατικά μέσα από τις εικόνες στις οποίες οι έννοιες αυτές παραπέμπουν. Τελικά, δεν είμαστε πολύ τυχεροί που μαθαίνουμε Αρχαία Ελληνικά στο σχολείο; Εικόνες, σχήματα, νοήματα μέσα από λέξεις που σημαίνουν πολύ περισσότερα... Μακάρι να τα εκτιμούσαμε λίγο περισσότερα!

Για του λόγου (μου!) το αληθές, επικαλούμαι μίαν αυθεντία (όπως μάθαμε και στο μάθημα των Νέων Ελληνικών), παραθέτοντας ένα απόσπασμα από τον επίλογο της κοσμοϊστορικής ομιλίας του Ξενοφώντα Ζολώτα στα Αγγλικά, ο οποίος αποτελείτο αποκλειστικά από ελληνικές λέξεις: «In my epilogue I emphasize my eulogy to the philoxenous aytochtons of this cosmopolitan metropolis...», δηλαδή, «Στον επίλογό μου, τονίζω την ευλογία στους φιλόξενους αυτόχθονες αυτής της κοσμοπολίτικης μητρόπολης...». Προφανώς, ο απίθανος και εφευρετικότατος Διευθυντής της Τράπεζας της Ελλάδος με αυτή του την ομιλία, που εκφωνήθηκε στις 26 Σεπτεμβρίου 1959 σε συνέδριο της Διεθνούς Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης, θέλοντας να τονίσει τον πλούτο της ελληνικής γλώσσας, κατέδειξε το γεγονός ότι στη βάση της αγγλικής γλώσσας και των άλλων ευρωπαϊκών γλωσσών βρίσκονται αμέτρητες ελληνικές λέξεις. Πολλές από αυτές διανθίζουν τον διεθνή επιστημονικό λόγο. Εξάλλου, οι αρχές των περισσότερων επιστημονικών θεωριών και φιλοσοφικών σκέψεων αναπτύχθηκαν και διαμορφώθηκαν σε ελληνικό λόγο (Λόγος ως γλώσσα και Λόγος ως λογική σκέψη, ως αποτέλεσμα δηλαδή ορθών συλλογισμών).

Αδιαμφισβήτητη, εν κατακλείδι, είναι η συμβολή του ελληνικού πολιτισμού σε παγκόσμιο επίπεδο. Ακλόνητη, επίσης, η σύνδεση της νέας ελληνικής γλώσσας με τις παλαιότερες μορφές της. Μία και ενιαία η γλώσσα, ένας και ενιαίος ο ελληνικός πολιτισμός. Το συμπέρασμα προκύπτει αβίαστα: η Ευρώπη υπάρχει, γιατί πρώτα υπήρξε η Ελλάδα. Εάν η Ευρώπη, στην πορεία του χρόνου χαθεί, θα χαθεί διότι έπαψε να στηρίζεται στις διαχρονικές, αρχαιοελληνικές αξίες που η Ελλάδα της κληροδότησε. Καιρός, λοιπόν, και εμείς, που είμαστε Έλληνες, να αγαπήσουμε με πάθος, όχι την αρχαία Αθήνα, αλλά τον ελληνικό τρόπο σκέψης και έκφρασης, έναν «τρόπο σαφή, λιτό, αιχμηρό, για τον οποίο όλος ο κόσμος θα σας (ενν. τους Έλληνες) είναι αιώνια ευγνώμων», όπως καταλήγει η Ιταλίδα ελληνίστρια Andrea Marcolongo.

Τον Μάρτιο, το Σχολείο μας, μετά από αρκετά χρόνια απουσίας, συμμετείχε στους Παγκύπριους Σχολικούς Αγώνες Θεάτρου, με το έργο *Ο κύκλος των χαμένων ποιητών*. Επίσης, συνδιοργάνωσε με το Γυμνάσιο Παλλουριώτισσας τους Περιφερειακούς Μαθητικούς Αγώνες Στίβου, που διεξήχθησαν στο ΓΣΠ. Και οι δύο δράσεις πραγματοποιήθηκαν με μεγάλη επιτυχία σκορπώντας ικανοποίηση και χαμόγελα στη σχολική κοινότητα.

Λίγα λόγια από τον Πρόεδρο του ΚΜΣ

Αγαπητές συμμαθήτριες και αγαπητοί συμμαθητές,

Η σχολική χρονιά 2024-2025 φτάνει στο τέλος της, αφήνοντας πίσω της στιγμές γεμάτες προσπάθεια, συνεργασία και δημιουργικότητα. Ως Κεντρικό Μαθητικό Συμβούλιο, προσπαθήσαμε να είμαστε δίπλα σε κάθε μαθητή και μαθήτρια, να ακούμε τις ανησυχίες σας και να συμβάλλουμε στη βελτίωση της σχολικής μας ζωής.

Μέσα από τις δράσεις, τις εκδηλώσεις και τις πρωτοβουλίες μας, αποδείξαμε ότι η φωνή των μαθητών και των μαθητριών έχει δύναμη, όταν υπάρχει ενότητα, διάλογος και σεβασμός. Κάθε ιδέα και κάθε πρόταση που μοιραστήκατε μαζί μας ήταν σημαντική και μας βοήθησε να κάνουμε το Σχολείο μας πιο χαρούμενο και δημοκρατικό.

Θέλω, μέσα από την καρδιά μου, να ευχηθώ σε κάθε μαθητή και μαθήτρια να πετύχει όλα όσα ονειρεύεται. Να συνεχίσετε να αγωνίζεστε με πίστη για

τους στόχους σας, να μη σταματάτε να προσπαθείτε και να πιστεύετε στις δυνατότητές σας. Το μέλλον ανήκει σε αυτούς που τολμούν να ονειρεύονται και προσπαθούν να κάνουν τα όνειρά τους πραγματικότητα.

Ευχαριστούμε όλους όσους μας στήριξαν και μας εμπιστεύτηκαν σε αυτό το όμορφο ταξίδι. Ελπίζουμε η προσπάθειά μας να άφησε ένα μικρό αποτύπωμα στην κοινότητά μας και να αποτέλεσε έμπνευση για τις επόμενες γενιές μαθητών.

Σας καλούμε να συνεχίσετε να διεκδικείτε, να ονειρεύεστε και να χτίζετε το σχολείο που όλοι αξίζουμε!

Με εκτίμηση,
Κυριάκος Χατζησάββας

Ο Πρόεδρος του Κεντρικού Μαθητικού Συμβουλίου 2024-2025

Δασουπολίτικα κλισέ

Ubi navigas?

Να σας δώσω λίγη πίστωση χρόνου...

Μαύρος τελείατσος.

Κόρη, έσαι αναδρομήν ο Ερμής.

Εν για εσάς που ήρτα σήμερα.

ΠΑΙΘΚΙΑ!!!

Θέλεις 9, να μεν περάσεις;

Διά της οσμήςσεως των ονύχων...

Ενάν εύκολον το διαγώνισμα.

Σε όλα τα μαθήματα που κηδεμονεύω.

Παιθκιά, εννά πηδήσω που το παράθυρο!

Να σέβεστε τα άτομα της τρίτης ηλικίας.

ΟΗ ΜΟΝ ΔΙΕΥ!!!

